

Jü Evangelio San Mateota Jiojtekähui

*Jesústa yoiyöhuam bannaataka kateme
(Lc. 3:23-38)*

¹ İri libropo jiojteri Jesucristota bétana áchayhuariapo bat kat-riam, Davidta ä usiatukai bétana entok Abrahamta bétana.

² Abraham Isaacta üusek, Isaac éntok Jacobta, Jacob éntok Judáta entok jume ä sailahuam.

³ Judá juka Faresta entok juka Zarata üusek, İmëi éntok Tamarta áyekay. Fares juka Esromta üusek, Esrom éntok Aramta üusek.

⁴ Aram Aminadabta üusek, Aminadab éntok Naasónta, Naasón éntok Salmónta.

⁵ Salmón Boozta üusek; İri éntok Rahabta áyekay. Booz Obedta üusek, İri éntok Rutta áyekay. Obed éntok Isaíta üusek.

⁶ Isai réy Davidta üusek, réy David éntok Salomónta İri éntok Uriasta jubekäu áyekay.

⁷ Salomón Roboamta üusek, Roboam éntok Abíasta, Abías éntok Asa ti téhuaakamta.

⁸ Asa Josafatta üusek, Josafat éntok Joramta, Joram éntok Uzíasta.

⁹ Uzías Jotamta üusek, Jotam éntok Acazta, Acaz éntok Ezequíasta.

¹⁰ Ezequíás Manasésta üusek, Manasés éntok Amónta, Amón éntok Josíasta.

¹¹ Josías Jeconíasta üusek, entok ä sailahuam. Huámëi taahuarimmet éntok, jume Israeliitam úttiapo Babilooniau bíchaa nuksákaahuak.

¹² Huanäi Jeconías Salatielta üusek, Salatiel éntok Zorobabelta.

¹³ Zorobabel Abiudta üusek, Abiud éntok Eliaquimta, Eliaquim éntok Azorta.

¹⁴ Azor Sadocta üusek, Sadoc éntok Aquimta, Aquim éntok Eliudta.

¹⁵ Eliud Eleazarta üusek, Eleazar éntok Matánta, Matán éntok Jacobta.

¹⁶ Jacob Joséta üusek, Mariáta kuuna. Íachi éntok Jesús yeu yoremtuk, jü Cristo.

¹⁷ Júnakoy Abrahamta jíápsay naateka Davidta jíapsáu tájti guoj mamni áma naikimme, jume nat sáu tómti kateme. Davidta jíápsay naateka israeliitam Babilooniau bíchaa úttiapo nuksákaahuakäu tájti guoj mamni áma naikimme; entok israeliitam Babilooniau bíchaa úttiapo nuksákaahuakäpo naateka Cristota yeu yoremtukäu tájti kéchim guoj mamni áma naiki.

Jesucristota yeu tómtékähui (Lc. 2:1-7)

¹⁸ Jesucristota yeu tómtékäu ínel yeu siika: Ä áyehua María Joséta kunaseka áutukay; të kee jee náu am jíápsayo abe asoaka yeu siika, Espíritu Santota bétana.

¹⁹ Të José, Mariáta kunasëihui Diosta bíchäpo lútüla jíápsa, huatem bíchäpo kaa tiusi ä tahuanakë béchibo éhuil ä tö simbáarey.

²⁰ Të áapörik ínëli ä éaysu Diosta ángel tenkuriapo áu yeu machiak huanäi ínel au jiaahuak:

—José, Davidta üusi, katë májhueka Mariáata jubiaapo mabeta; bueítuk jü Mariáata tómpo asoa bárëu, Espíritu Santota bétana huéiye.

²¹ Huanäi ili usi outa asoanake, entok Jesús të ä téhuaanake, bueítuk Áapo ä pueblohua jínëuriata am máknake bem Dios bejrim bétana.

²² Síme íri yeu siika Señorta nokakäu chúpnaکہ béchibo profetata huámi ínel ä jíako:

²³ Én éntok jü jámut beme abe asoaka tahuanake huanäi ili outa asoanake; entokim Emanuel ti ä téhuaanake; itom nokpo: “Dios itomaki”, tiau báare.

²⁴ Huanäi José búsaka, ángelta nésahui yáuhuak, ä jámut mabetaka. ²⁵ Të kaa ä jubeka bénasi amak jíápsak, bueítuk kësam huépo ili usi outa Mariáata ä asoau tájti; huanäi Jesús ti ä téhuaatuak.

2

Jume magom ä bit báreka áu yájakame

¹ Júnakoy Jesús yeu yoremtuk Belén pueblopo jum Judea buiärapo, ímechi taahuarimmet Herodes áma réytukay. Huanäi jume jita täyame magom täata yeu huë bétana kateka Jerusaléniu yájjak,

² ínel jíaka:

—¿Jáksu aane, jü judíommeu réy yeu yoremtulame? Bueítukte itom buiärapo aneka

ä chókíhua bitchak, én éntokte äbo yáij-la ä yöri báreka.

³ Íkái jíkkajaka, jü réy Herodes kaa yánti ée táytek, entok síme Jerusalénpo jóakame két áamaki.

⁴ Huanäi am núnutebok jume tiöpopo chë nésahueme, jume pueblopo jiojteleerom entok jume Moiséjta ley am mamajtiame. Huanäi am nátemajek jákun yeu ä yoremtunakêhui, juka Cristota.

⁵ Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Belén pueblopo Judea buiärapo; bueïtuk ínel ä jiojtek, jü profeeta:

⁶ Empo éntok, Belén pueblo, Judá buiärapo joome, katë chë ilitchi, jume Judea buiära pueblom násuku; bueïtuk emót yeu huéenake, jü gentetapat huéenakeme, juka ín pueblo Israelta suyanakeme.

⁷ Huanäi Herodes jume magom éhuil núnnuk, símeta bétana huitti am temaj báreka, jauhuey juka chókita yeu machiakâhui.

⁸ Huanäi Belén pueblou lúl-la am katchahueka, ínel ámeu jiaahua:

—Ámanem sájaka símeta nátemaje, ïri ili usi outa bétana. Huanärem ä téakátek nee téjhuaanake, bueïtuk áman sikane két ä yörinake.

⁹ Huanärim bempo réyta jíkkaijsuka sájjak. Jü chóki éntok táata yeu huë bétana bem bíchakäu ámepat huéesimey. Áman am yáijboy ili usita anë béppa taahuak.

¹⁰ Juka chókita bíchakam tüisi al-lëiyak.

¹¹ Huanärim káriu kimuka ä bitchak. Juka ili usita ä áye Maríatamaki. Ímirim tónommia jápteka ä yörek, entokim tómita béjrek étapoka ä miikak, oro tómita, inciensota entok mirrata.

¹² Chúkula jünee huame tenkupo ámeu yeu machiak, kaa Herodestau bem nóttinakähui. Huanärim bem buiärau bíchaa nóttek täbui böochi.

Egiptou bíchaa tennihuakähui

¹³ Chúkula bempörim sákasuko, jü Señorta ángel tenkupo Josétau yeu machiak. Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Yejteke juka ili usita nüye, ä áyemaki. Huanäre Egiptou bíchaa siime. Ámanirë taahua, enchi ín téjhuäu tájti; bueítuk rey Herodes juka ili usita më báanake.

¹⁴ Huanäi José búsaka, juka usita entok ä áyehua nüka, huäri tukaarit Egiptou bíchaa siika.

¹⁵ Huanärim áman taahuak, Herodesta mukëu tájti, juka Señorta nokakäu chúpnaکہ béchibo, profeetata ínel jáakähui: “Egipto bétana nä núnnuk, juka ín Üusi.”

Rey Herodes jume ili usim súatebok

¹⁶ Huanäi rey Herodes jume magom bétana áu junneriahuak tíaka tüisi öomtek. Huanäi síme ili usi ohuim súatebok, guoy huásuktiriam kóm bíchaa huériame, pueblo Belémpe joomem entok áa chíkola, juka

tiempota magom nokakäu ámet ä jüneakä pámani.

¹⁷ Huanäi áu chúppak, juka profeeta Jeremíasta nokakähui, ínel ä jíakähui:

¹⁸ Ramá pueblopo jíkkaijtuk,
jü jiokot jíahui entok buanhuame:
Raquel ä asoam béchïbo buaanay,
entok kara jíapsi yejtey, bueitukim béja
kókkolamtukay.

¹⁹ Të chúkula juka Herodesta muksuko,
Señorta ángel tenkupo Josétau yeu machiak
Egítopo, ínel jíaka:

²⁰ —Yejteke ili usita nüye, entok ä áyehua.
Huanäre Israel buiärau bíchaa huéiye,
bueitukim kókkosuk, jume ili usita më
báreïhui.

²¹ Sep yejteka, ili usita nüka, entok ä áyehua.
Huanäi Israel buiärau bíchaa siika.

²² Arquelao Judea buiärapo réytukay, ä áchay
Herodesta réytukaïpo. Íkai jíkkajaka májhueka
taahuak, áman huée béchïbo. Të tenkupo
jünee huamta jípurek; huanäi Galiléa buiärau
bíchaa siika.

²³ Ími yepsaka áma jóatek, jum Nazaret
pueblopo, bueituk íneli áhuä chúpanakë
béchïbo, jume profeetam nokakähui,
nazareeno tä téhuaaná béchïbo.

3

*Juan Bautistata gentemueu nokakähui
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Huámechi taahuarimmet Juan Bautista áma yepsak mékka ánia see päria Judeapo, Diosta noki noksiméka

² ínel jíaka:

—Emóem jíapsi kúaktia, bueítuk téhuekapo Dios réy nésauro äbo jëla ansime.

³ Ìri ájaria jü PROFEETA Isaíasta áa BÉTANA nokakähui, ínel jíaka:

Mékka ánia see päriapo chay noki jikkaijtuk: “Señorta böömëm nanahuite, éntokëm jume ili bööm rúttukia.”

⁴ Juan camello bóata sánkokay, entok huakäbiata huikosakay; ä buäyëu éntok buere guöchim entok mumu sitörimtukay.

⁵ Huanäi jume Jerusalénpo, Judeapo, entok Jordán bathue mayoat jóakame simetakam áu yëu sájjak.

⁶ Bem Dios bejrim am yëu buíseko, áapo am batöay jum Jordán bathuepo.

⁷ Juebena pariserom entok saduseom áu yájjay, emo batö íaaka. Juan am bíchaka ínel ámeu jiaahuak:

—¡Bakot asoarim bénnam! ¿Jábesu júkái enchim téjhuak, juka ára enchim ä tö tennëhui, juka Diosta ómtiraa äbo huémta BÉTANA?

⁸ ¡Jü enchim jíapsi kúaktiläu, júyata türim takä Bénasi enchimmet jünakiachitunake!

⁹ Katem enchim jíapsipo emo jábele: “Abrahamtatte yëu kat-ria” ti éaka, bueítuk ínenne enchimëu jiaahua: Dios ímí tétampo ára áma yam kattua, jume Abrahamta üusim.

¹⁰ Entok këtchi, jume tépuam béjam jípuhua, júya nahuam chúktiä béchïbo; bueítuk síme

júya kaa türik takame chúktiahuaka tájiu jímmaana.

¹¹ Lútüriapo, ínapone bäampo enchim batöa, jíapsi kúaktihuamta enchim jípunakê béchībo; të hua íno sáu huéeme, katchanne júne ä bocham huériapo yúmala, Diosta bétana Áapo ino béppa chë úttiärata jípureka nésahue. Áapo, Espíritu Santoy enchim batönake, entok tájiyi.

¹² Jü tirijkom áy huijhuijtiahuame ä mámpo óorek; erata éntok tútenake, tirijkom éntok náu tójaka, báchiam ëeriahuäpo am ërianake; juka tirijko ótata éntok táanake, jum táijta kaa tutukëpo.

Jesústa batöhuakähui (Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Huanäi Jesús Galiléa buiära bétana huéeka Juantau yepsak, jum Jordán bathuepo, áapörík ä batö iaaka.

¹⁴ Të Juan kaa báarey, ínel jíaka:

—Émpë nee batöpo yúmala. ¿Én éntoke émpoisu inou huéiye?

¹⁵ Të Jesús ä yómmiak, ínel jíaka:

—Júnëlë ä tójja, bueituk türi simeta Diostau bíchaa lútula huémta itom chúpanakëhui.

Huanäi Juan ínel ä tójjak.

¹⁶ Jesús entok batösuhuaka, bäapo yeu simlataka jikau ä huey téhueka áu étapok. Huanäi juka Diosta Espíritu bitchak, áa béppa guókouta bénasi kóm huémta. ¹⁷ Jíahui nooki téhueka bétana jíkkaijtuk, ínel jíaka:

—İri ín Üusi tüisi ín nákehui; áa bétanane tüisi al-leiya.

4

Jesús kaa türikuy jïöbilahuak

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Chúkula jü Espíritu Santo Jesústa núk siika, mékka ánia see päriau bíchaa. Ímiri jü diablo kaa türikuy ä jïöbila báarey.

² Cuarenta taahuarim entok tukaarimmak náuhui kaa jïbuäk; huanäi tébäurek.

³ Huanäi jü yore jioptua báreme áu yepsaka ínel áu jiaahua:

—Empo Diosta Üusitukätek, ímëi tétammechë nésahue, am páanimtunakë béchïbo.

⁴ Huanäi Áapo ä yómmiak, ínel jíaka:

—Diosta nooki jïojteri ínel jiaahua: “Kaa buähuaamtay jíba jíapsa, jü yoreme, ál-la síme nokta Diosta bétana huémtayi.”

⁵ Chúkula jü diablo buere joära Jerusaléniu bíchaa ä núk siika. Huanäi tiöpot chë mejikat ä jámutuak.

⁶ Huanäi ínel áu jiaahua:

—Empo Diosta Üusitukätek, kömë emo tójja. Bueituk jïojteri:

Ángelesim emou bíttuanake;
bem mámammea enchi tóboktianake,
em guókim kaa tétat tëitinakë béchïbo.

⁷ Jesús ínel áu jiaahua:

—Két ínel jïojteri: “Katë juka em Dios Átchay jïöbila báare.”

⁸ Huanäi jü diablo júchi ä núk siika, jum káhuit mejikachikun bíchaa. Huanäi síme huaka ániapo réyim jípureu ä bíttuak, entok juka musäla ujjória áusülik.

⁹ Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Íkäine símeta enchi máknake, inou tónommia kíkteka enchi nee yöreko.

¹⁰ Të Jesús ínel áu jiaahua:

—¡Simée, Satanás! Bueítuk Diosta jöjoteri ínel jiaahua: “Em Dios Áchaytë yörinake, éntoke ä nésehui jíba jonake.”

¹¹ Huanäi jü diablo ä tö siika. Sep éntok jume ángelesim áu yájaka ä aniaiy.

*Jesús Galiléapo ä ministerio tékil naatek
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)*

¹² Jesús, Juanta pereesotukäu jikkajaka, Galiléau buiaräu nóttek.

¹³ Nazaret pueblopo yeu sika, Capernáum pueblou yepsak. Huanäi ímí jóatek, bahue mayoachi, Zabulón entok Neftalí buiärapo.

¹⁴ Bueítuk áhuä chúpanakë béchibo, juka profeeta Isaíasta nokakähui, ínel ä jiäpo:

¹⁵ Zabulón entok Neftalíta buíya, bahuéu bíchaa böo, Jordán bathue huáytana, Galiléa buiärapo kaa judíom jóakaïpo.

¹⁶ Jü pueblo kaa machikuu aneïhui, buere machiriata bitchak; entok jume mukia jékka kaa machikuu rejteka kókkolatukaïhui, machiria ámeu yuumak.

¹⁷ Júnaköi naateka Jesús ámeu nok táytek, ínel jíaka:

—Emóem jíapsi kúaktia, bueituk Diosta réytaka nésahueu béja äbo jëla ansime.

Jesús naiki kuchulerom núnnuk

(*Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11*)

¹⁸ Huanäi Jesús Galiléa bahue mayoat hueramaka, guoyim bitchak emo sailakame: Simmom, Peero ti téhuakäme, entok Andrés ä sailahua. Bahuepom jítërim jímmay, bueitukim kuchuleromtukai. ¹⁹ Huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—Ino sáukem kaate; ínapone kuchuleromsi enchim yáanake, yorememmehui.

²⁰ Huanäi bempo sep bem jítërim tójaka, áa sáu sájjak.

²¹ Chë huam jëla huéeka, júchi guoyim bitchak, emo saylakame: Jacobo Zebedeota üusi, entok Juanta ä saylahua. Barcopom bem áchay Zebedeotamak aaney, jítërim chäbuaka. Huanäi am núnnuk.

²² Bempo éntok barcota entok bem áchayhua tójaka, sep áa sáu sájjak.

Jesús juebena gententa majtiay

(*Lc. 6:17-19*)

²³ Huanäi Jesús síme Galiléapo naa siika, bem sinagogampo am majtiaka, juka tü nokta Diosta réytaka nésahueu bétana huémta, entok síme kökoata entok kökosi éehuamta am úhuay, jum pueblompo.

²⁴ Türi nooki áa bétana nokhuame símekut jüneriahuak, Siria buiärapo. Huanärim áu nüpahuak síme jume ják huanteme, kaa al-leaka sirokame bem kökoa bétana, kaa

pappeame, lemooniom jípureme, táij mükëram, entok káraktilame. Ímëi simem bem kökohua am úhuak.

²⁵ Huanärim yuun áa sáu sájjak, Galiléa buiärapo joomem, entok Decápolis buiära bétana, Jerusalén pueblo bétana, Judea buiära bétana, entok bathue Jordán huáyтана bétana.

5

Yúmalasi al-lehuame júya káupo nokhuak

¹ Jesús juebena genteta bíchaka, káhuit jikau siika huämi yejtek. Huanäi ä discípulom áu yájjak.

² Huanäi am majtia táytek, ínel jíaka:

Jábese yúmalasi al-lenake (Lc. 6:20-23)

³ —Yúmalasim al-leenake, huame espíritupo poloobem, bueítukim téhuekapo Diosta réytaka nésahuepo jíapsinake.

⁴ 'Yúmalasim al-leenake, jume buaname, bueítuk Diosta bétanam jíapsi jóana.

⁵ 'Yúmalasim al-leenake, jume yánti emo nüyeka kaa emo jábeleme, bueítukim Diosta bétana ania buíata attiapo mabetnake.

⁶ 'Yúmalasim al-leenake, jume tebäureme entok ä bäimukeme, juka lútula huémта, bueítuk bempom yúmalasi ä mákna, juka ámeu bëyemта.

⁷ 'Yúmalasim al-leenake, jume yore náк jiokoleme, bueítuk bempo két ä mabetnake, juka yore náк jiokolihumта Diosta bétana.

⁸ 'Yúmalasim al-leenake, jume Diosta bíchäpo emo jíapsi báksialame, bueituk bempom Diosta bínnake.

⁹ 'Yúmalasim al-leenake, jume yánti jíapsihuamta huatem béchïbo huáatiaka jíapsame, bueituk bempom Diosta úusimpo näikiatunake.

¹⁰ 'Yúmalasim al-leenake, jume lütüriapo lútula huémta béchïbo guók jájjahuame, bueituk bempom ä áttiaka tahuanake, juka téhuekapo Diosta réytaka nésahuapo.

¹¹ 'Yumálasem al-leenake eme, jikot ino béchïbo kaa bíbitpehuame, ino béchïbo guók jájjahuáteko entok síme hua kaa türi enchim bétana kaa lütüriataka nokhuáteko.

¹² Al-leäem chíkti enchim jíapsimaki, bueituk jü téhuekapo enchim mabetnakëu, símek béppa béj-re, bueituk jume profetam enchimpat kat-riam, guók jájasuakam jikot bít-huak.

Jü ímï buíapo oona (Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ 'Emem ímï buíapo oona. Të ïri ona juka chökorata tärükáteko, ¿jáchisu júchi ára chökorata jípunake jáni? Kaa türika tatahua, ál-la päkun yeu guötiahuaka, yoremem át naa kannake.

Jü ániat machiria

¹⁴ 'Eme, ániachem machiria. Jü buere jóära káhuit jikat kátekame kara égotu.

¹⁵ Bueituk kaabe machiriata nüka kajonta bétuk ä mámana, ál-la jikat ä órenake, ínëli

jume sïmem jóapo aneme ä machirianakë béchïbo.

¹⁶ Machiriamem ínëli jïpure, yoremem bíchäpo, bueïtuk bempom juka türik enchim joäu bíchaka, enchim Áchay téhuekapo kátekamtam úttileka ä yörinake.

Jesús entok jü ley

¹⁷ 'Eme jamak ley nésauta entok profeetam jïojteri kaitapo tahuaria báreka nee äbo yebij-la ti éiyay. Kanne kaitapo ä tahuaria báreka yebij-la, ál-la ä huë páman ä chüpa báreka.

¹⁸ Bueïtukne lútüriapo ínel jiaahua, téhuekata entok buíata ketune bíttuyo, huépul letra entok huépul punto júne kaa yeu tahuanake, juka leyta huë páman sïmeta áhuä chúpäu tájti.

¹⁹ Ínëli jábetaka junne, juka leypo nésauta chë ilitchik kaa yáakátek, entok ínëli huatem majtiakátek, ilitchisi jïpuna, jum téhuekapo réy nésauta ayukäpo. Të jábetaka junne, juka ley nésauta yáakátek, entok ínëli huatem majtiakátek, huatem béppa chë ériana, jum téhuekapo réy nésauta ayukäpo.

²⁰ Bueïtukne ínel enchimmeu jiaahua, jü lútula huëpo enchim joäu kaa jume escriibam entok pariserom joäu béppa chë türiakáteko, kaibem áman kimunake, jum téhuekapo réy nésauta ayukäpo.

Náu omtihuatma bétana nokhuame (Lc. 12:57-59)

²¹ 'Akem ä jíkkaij-la, juka bannaataka kat-riammeu nokhuakamta: "Kaabetë mënake.

Të jábe junne jábeta mäakätek, yäurata mámpo bétte noki át chúpátunake.”

²² Tëne ínel enchimneu jiaahua, jábe junne ä sailabeu öomtekäteko, yäurata mámpo bétte noki át chúpátunake; entok jábetaka junne ä sailahua jájana, aahuame yäura conciliota mámpo yéchatunake. Entok kětchi, jü kaa suamsi bétte nokta jábetat nokakame infiernou táijta béetëu ä huéenakeu át chúpátunake.

²³ 'Bueituk empo juka Diostau bíchaa em näikiari, tiöpo altariu ä tóijseka áman yebisiseka huëtek, huanäi huämi áu huáhuaatekäteko, jabetamak júne émomak kaa tüisi tahualatukähui,

²⁴ huämire ä tójja, juka Diostau bíchaa em näikiari jum tiöpo altarpö; huanäre nótteka áu emo jiokoreka áamak emo tüte. Huanäre nótteka, juka Diostau bíchaa em näikiari áu óóre.

²⁵ 'Jábeta emou omtemta ä yäura bít báareyo, ketune böot náu kateka läütë áamak emo tüte, kee yäurata mámpo enchä yéchayo; bueituk jü emou omteme juezta mámpo enchi yéchanake; íri éntok porista mámpo, enchi páttianä béchibo.

²⁶ Lútüriapone ínel emou jiaahua, ímire kaibu yeu huéenake, bueituk simeta juka em huikiriäu em béjtuäu tájti.

Jubeka täbui jámuttamak jíapsihuatna bétana nokhuame

²⁷ 'Akem ä jíkkaij-la, juka bannaataka nokhuakamta: “Jubekame entok kunakame katem täbuimak jíapsinake.”

28 Të ínapone ínel enchimmeu jiaahua jábetaka junne täbui jámutta bíchaka ä ukulekame, ä jiápsipo ä jubeka tatahua.

29 'Iäri béchibo em bátatana puusim kaa türikum bíchaa enchi am náyote máchirëteko, yehuë am huíkeka mékka am jímma; bueituk chë türinake éläposë huépul pusim täru të katë sime takaamak infiernou táijta kaa tutukëu jímmaatunake.

30 Entok jume em bátatana mámmam kaa türikum bíchaa enchi am náyote máchirëteko, akë am chüktiaka mékka am jímma; éläposë huépul mámmam täru, të katë sime takaamak infiernou táijta kaa tutukëu jímmaatunake.

Divorciota bétana nokhuame (Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

31 'Akem ä jíkkaij-la, bannaataka nokhuakamta: "Jábetaka junne ä jubi jímmaakame juezta bíchápo jiösia divorciota ä máknake."

32 Të ínapone enchimmeu ínel jiaahua ä jubi jiösia divorciota ára ä mákka, täbui yorentamak áhuä náyotelatuko. Kaa ä junëlituko, ä jubi jiösia divorciota ä mákame, täbuimak emo náyotehuäpo kúlpaka ä tatahuatua; entok jábe juka jímmaata jubekame két jíba júkái kúlpata huériunake.

Lütüría huitti nokhuame

33 'Entok këtchi, akem ä jíkkaij-la, bannaataka kat-riammeu nokhuakamta: "Juka em nokakäu Diosta bíchápo katë kía kaitapä

tahuaría báare; ál-lë juka em nokakäu chüpa báreka úttiata yáuhua.”

³⁴ Të ínapone ínel enchimieu jiaahua lütüriata nok béchïbo, katë yörisi machik bát kéecha. Téhuekatë kaa bát kéecha, bueïtuk Dios néсахueka áma káttek.

³⁵ Entok buíata junne, bueïtuk Dios áa béppa guókeka káttek; Jerusalénta júne kaa bát kéecha, bueïtuk íkái buére jóäraata jü Réy simem béppa néсahueme, ä áttiak.

³⁶ Em kóba júne kara bát kéecha, lütüriata nok béchïbo, bueïtuk empo huépul chonta junne, karë tósalisi ö chukulisi ä yáuhua.

³⁷ Bueïtuk jü enchim nokäu huépülaytunake jïbba: “Jehui, jehui”, ö “Èe, èe”; bueïtuk jü huate íari béppa бүruk nokhuame, kaa түrik бétana huéeka tatahua.

*Kökosi itou johuamta bétana nóttiriahuamta
Jesús am majtiak
(Lc. 6:29-30)*

³⁸ 'Akem ä jíkkaij-la, juka nokhuakamta: “Senu jábeta pusim tärutuakame két pusimmey ä béjtuanake; entok senu jábeta támim ä tärutuakame két támimmey ä béjtuanake.”

³⁹ Të ínapone ínel enchimieu jiaahua: Juka kaa түrik emou joamta, katë ä bėj báare; ál-la bátatana jópemet enchi ä chóchonak, senu jópeme áu óóre.

⁴⁰ Entok két jábeta yäurapo enchi yeu tójaka súpem enchi ä úhua báarey, em béppa súpeme két ä mákka.

⁴¹ Entok jábeta senu kilometropo püaktiriata úttiapo enchi huéria äaay, guoy kilometropë áamak huéiye.

⁴² Entok juka jita emou nétanemta, Akë ä miika; entok juka jita emou rerehuetma, Akë ä mákka.

Atam náknake, jume itom omtíame
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Akem ä jíkkaijsula, juka nokhuakamta: "Emo náapo anemtë náknake, të juka enchi béj-reka éamta, Akë ä omtianake."

⁴⁴ Të ínapone ínel enchimneu jiaahua: Jume enchim béj-reka éame, akem am nákke; jume béttek enchimmet nokame, Diosta tü éähuem am nétanria, jume enchim omtíame tühuatem am jorianake; entok jume jìokot enchim joame, Diostahuem am nok-ria.

⁴⁵ Huanärem itom Áchay téhuekapo kátekamta üusimtunake, bueituk Áapo tü yóremem entok kaa tü yóremem béchìbo, täata yeu sisimtua; entok lútula jíápsame entok kaa lútula jíápsame béchìbo júne yúyuktua.

⁴⁶ Të eme jume enchim nákeme jíba náketek, ¿jitasem áma kobanake? Bueituk jume yäura tómita náu tóij-leerom két júkái johua.

⁴⁷ Entok eme jume enchimmak huerim jíba tebotuátek, ¿jachu buére éehuäpo huétche, jü enchim joähui? Bueituk jume kaa Diosta súaleme, kéchim júkái johua.

⁴⁸ Kaita yeu bëakem yúmalasi emo jípure, juka enchim Áchay téhuekapo kátekamta yúmalasi áhuä jípurë bénasi.

6

Jesús entok jü limojnahuame

¹ Juka lútula huémta johuäpem emo suaya yoremem bíchäpo kía bempörim enchim bít äaaka. Ä ínëlituk juka enchim yöokahuem kaa mabetnake, enchim Áchay téhuekapo kátekamta bétana.

² Empo limojnätek, katë pito jáhuita bénasi ä chaaye, bueituk ínëlim ä jojoa, jume kaa tü yoremem emo tü yöreme tíame, bem sinagogapo entok böommechi emo bít äaaka, yoremem bétana emo úttilnä béchibo. Lütüriapone ínel jiaahua, bempom béja ä mabet-la, juka bem kobalähui.

³ Të empo limojnätek, jü míköri kaa jüneenake, juka bátatana em joähui.

⁴ Bueituk em limojnäu kaabe ä jüneríanake; ál-la Dios, Áapo kaabeta bíchäu bíchame, juka em kobakäu enchi máknake, sëmëm bíchäpo.

Jesús entok Diostau nokhuame

(Lc. 11:2-4)

⁵ Empo éntok oraciompo Diostau nokätek, katë huame huitti Dios huáateme mamatomta bénasi am báare; bueituk bempom juka oraciompo nokhuamta tüisi musäule, sinagogampo jábueka entok böo ejkinampo, jume yoremem am bít äaaka. Lütüriapone ínel jiaahua, béjam ä jípure juka yölataka bem kobalähui.

⁶ Të empo, oraciompo Diostau nokätek, káripë kibakeka, puertata páttia. Huanärë oraciompo Diostau nooka. Éläposu áma aneka

kaa bíttu, bueítuk ínëli jü em Dios Áchay kaabeta bíchäpo bíchame, simem bíchäpo em kobari enchi máknake.

⁷ 'Empo éntok nokaka oraciónta joátek, katë kía juebénasi nát béppa nooka, huame kaa Diosta súaleme bénasi; ímëri juebenak nokaka Diostam am jíkkajä bénasi éiya.

⁸ Eme éntok katem áme bénasi aane, bueítuk enchim Dios Átchay jüneya jita enchimneu bëyëhui, kee jee enchim áhuä aahuayo.

⁹ Bueítuk eme éntok, ínëlem oraciónta jonake:

Itom Átchay téhuekapo kátekame, em téhuam santotaka täyahua.

¹⁰ Jü em réy nésauri ito násuk itomaktunake; jü em jo iäu ímí buíapo yáatunake, téhuekapo bénasi.

¹¹ Jume páanim chíkti táapo itom buäyëhui, én itom buänakëhue itom mákka.

¹² Itom Dios bejrimmeche itom jìokore, jáchin jume kaa türìk itou yáalame, itom jìokorë bénasi.

¹³ Katë jum juënakuu itom jìjìöbìla, ál-lë kaa türìku itom yeu huíkke.

Bueítuk émpë ä áttiak, juka réy nésauta entok juka úttiäraata,

entok juka looriata, sìme huásuktiriampo. Júnentunake.

¹⁴ 'Të eme jume huate yoremem, juka kaa türìk enchimneu yáakäu, am jìokorekäteko, jü enchim Áchay Dios téhuekapo kátekame két enchim jìokorìnake.

15 Të jume huate yoremem kaa enchim jiokoreko, jü enchim Áchay Dios jü Dios bej-ribet, két kaa enchim jiokorinake.

Jesús entok jü ayunahuame

16 'Eme ayuunäteko, katem Dios huáateme mamato bénasi báare, sirokamta pújbaka, bem ayuunä bétana huatem am jüneria íaaka. Lútüriapone ínel jiaahua, bempom béja juka bem kobaläu yöla.

17 Të empo ayuunaka Diosta yörëteko, emoë pújba báksiaka kóbat jita emót teeka,

18 jume yoremem kaa emochä binnakë béchïbo juka em ayuunähui; ál-la jü em Áchay áma aneka kaa bít-huame. Íri em Áchay kaabeta bíchäu bíchame, sîmem bíchäpo em kobari enchi máknake.

*Sîmek béppa béj-reka téhuekapo aayuk
(Lc. 12:33-34)*

19 'Katem ímï buíapo tómita nat yécha báare, téepärim anëpo entok jita momoyëpo, entok jume lak-roonim áman kimuka jita ëekbuäpo.

20 Ál-lem téhuekapo náchá yétcha juka tómita béppa béj-rek; ímïri jume téepärim entok jita junne kaitam momoiya, entok jume lak-roonim kara áman kiimu jita ékbuä béchïbo.

21 Bueítuk juka béj-remta enchim jípurëpo, huämi jíba annake jü enchim jíapsi.

*Jü takaahuata machiria
(Lc. 11:34-36)*

²² 'Jume pusim, takaa am machiriak; júntuksan jume em pusim türiako, síme em takahua machiriay tápuninake.

²³ Të em pusim kaa türiako, síme jü em takaa kaa machikuu annake. Të ínëli jü machiria em takat ayukame kaa machitukäteko, ¿jáchisu tepa chukuri jáni jü kaa machiria emót ayukame?

Dios entok yún tómihuame
(Lc. 16:13)

²⁴ 'Kaabe ára guoyim teeko, nana beu nésauta am joriaka, bueituk huépülakuu öömtinake jü senumak éntok al-leenake. Juka senuk yörinake; senuk éntok kaa jatterianake. Nana beu kara ä johua Diosta nésahui entok rikotuhuamta.

Jíta johuäpo kaa pappéhuame
(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Íari béchïbo, ínenne enchimmeu jiaahua: Katem jáchin emo éetua jü jáchin enchim jíapsinakë béchïbo, jíta enchim buänakë béchïbo, jíta enchim jïnakë béchïbo, entok takaahuat jíta enchim sánkonakë béchïbo. ¿Jachu jü jíapsihuame kaa buáhuamta béppa chë ériahua, entok jü takahua sánkota béppa chë bát huéiye?

²⁶ Téhuekahuem remteka huikichim bitcha: Katim éecha entokim kaa etta tóboktia. Júnentaka junne enchim Áchay Dios téhuekapo kátekame am jíjïbuätua. Të eme, ¿Jachem kaa chë béj-re, ímëi huikichim béppa?

27 Entok, ¿Jábesu enchim násuk úttiata joaka senu téchompo ára áu yötutua jáni?

28 '¿Entok jatchiakem sánkota bétana kaa yuuma? Jume liirio sehuamem bitcha: Buíapom síhuilataka yoyötu, kaa jijjoaka entok kaa tekipuanuaka.

29 Tëne ínel enchimneu jiaahua, jü réy Salomón yún ujoyóriata áttiaka junne kaa áme bënasi ujoyorisi áu sánkotuak.

30 Të ìri júya ániat yötulataka senu táapo áma óreka yokoríapo tájiu guötiana; të Dios ä súpetua. ¡Eme yoremem kaita súalëram! ¿Jachu kaa enchimneu chë júne ára tühuata yáa jáni?

31 Én éntok katem jáchin emo éetua, ínel jíaka: “¿Jítasute buänake jáni?” entok, “¿Jítasute jínake jáni?” entok, “¿Jítasute sánkonake jáni?”

32 Bueítuk jume Diosta kaa súaleme, íkái ániat ayukamtam jíba jária; të enchim Áchay Dios téhuekapo kátekame jüneiya, íkái simeta enchimneu bëyëhui.

33 Të tua bátchu, akem ä jariunake, juka Dios réytaka ä nésahuëhui, entok lútula huémta; huanäi jü huate enchimneu bëyeme, kía áapola enchimneu ayu táytinake.

34 Huä taahuari äbo huémtachem kaa jáchin éiya; jü yoko äbo huéeme két ä nüpanake, juka áapola kaa át yúmahuamta. Bueítuk ínëli jü chíkti taahuari juka obisi éehuamta huéria.

Béttesi huatemet nokhuame
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ 'Katem kía jábetat nooka, kaa enchimmet nok iäteko.

² Bueituk ïri huatemmet enchim nokäu enchimmet két nónokna, entok jü huatem enchim áy jujünaktëu emem két áy jünaktena.

³ ¿Jatchiakasë juka ili chukta täbui pújpo órekäu bitcha, juka júya chë buëuruk em pújpo órekäu éntoke kaa bitcha?

⁴ ¿Jáchisu jüntukë täbuikuu jiaunake: "Bátchu chúkta pújpo em jípurëune enchi yeu huik-ria báare", empo éntok em pújpo juka júya chë buëuruk jípureka?

⁵ ¡Empo juka Dios huáatihuamta mamatome! Báché juka júya buëuruk em pújpo jípurëu yeu huíkke. Huanäre tüisi bíchaka tahuanake juka ili chúkta täbui pújpo jípurëu yeu huik-riä béchïbo.

⁶ 'Katem juka santosi täyahuamta chüummeu guötia báare, entok katem jume perlam béj-reme kohuimmeu guötia báare, bueituk ímëri ámechim chépteka am jámtianake, entokim enchimmeu kúakteka enchim kíkkisunake.

Jü noki tómi sahuálita béj-reme entok jü oración
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Entok jibem jita aahua, huanärem ä mákna; entok jibem jita jaria, huanärem ä téunake; jiben puertata poona, huanärem ä étaפוריא.

⁸ Bueituk jábe junne jíba jita aahuame, ä mabetnake; entok jíba jita jariame ä téunake, entok jü jíba puertata poname ä étaפוריא.

⁹ ¿Jábe yoremesu juka ä üusihua páanim áhuä aahuayo tétata ä máknake?

¹⁰ ¿Kúchuta áhuä aahuay éntok bakotta ä máknake jáni?

¹¹ Eme, kaa tü yórememtaka junne, enchim üusimem türik mámaka, të chë junne jü itom Áchay Dios téhuekapo kátekame tühuata am máknake jume áu jita aahuame.

¹² 'Ínëli, juka simeta yoremem enchimneu yáa iäu anëlem ánehua yáuhua; bueituk jü Moiséjta ley entok jume profetam ínëlim nookak.

Jü puerta näulay

(Lc. 13:24)

¹³ 'Puerta näulay pámanem kiimu. Bueituk jü puerta bueeka entok jü böo emo täruhuäu bíchaa yore huériame, iri böochi juebénakam át kaate;

¹⁴ bueituk jü puerta näulay entok jü böo junne jíapsihuäu bíchaa yore huériame; íkái böotam kaa jaikikam ä téulataka át kaate.

Ä takammey täyana

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Profeeta ára nókichiram bétanem emo suaya. Bueitukim kabaram bénasi sánkoka enchimneu yáijnake, tem bem sánko bétuk robom bénasi yoyolim.

¹⁶ Jíta bem joáhuem bíchaka ámet jüneenake, júya huíchärat kaibu páras takam át téuna, entok chuna takam junne.

¹⁷ Júya türi, türim tataka, të jü júya kaa türi kaa türim tataka.

18 Jü júya türi kara kaa türim taaka, entok jü júya kaa türi két kara türim taaka.

19 Sime júya kaa türik takame chúktiahuaka táijta béetëu jímmaana.

20 Júnëlem bem takammey am täyanake.

Jauhuey júnene kaa enchim täyak

(Lc. 13:25-27)

21 'Katim sime huame "Señor, Señor", ti inou jíame áman kimunake, jum téhuekapo Diosta réytaka nésahuepo, ál-la hua ín Áchay Dios téhuekapo kátekamta nésahui joame.

22 Júnakoy taahuata yúmako juebénakam ínel inou jiaunake: "Señor, Señor, ¿jachute kaa em téhuampo em noki profecía nokpo ámeu nookak? Entokte em téhuampo jume lemooniom yeu béebak, entokte em téhuampo juka kaa jaibu jojohuamta yáuhuak, milagro téamta."

23 Huanäine ínel ámeu jiaunake: "Jauhuey júnene kaa enchim täyak. ¡Mékkem kaate, eme kaa türik jíba joo tékilekame!"

Jume guoy kári naahuam

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 'Jábetaka junne ín noki jíkkajaka entok ín nésahui joame, yoreme tü éehuamta jípuremtamakne ä näikianake, ä kári yáaka tétata ä nahuatuakamtamaki.

25 Huanäi yúk táyteka, bathuem tápunak entok jekamak huéeka ä béb táytek, íkai kárita; të kaa huétchek, bueituk tétatat kutti ä nahuakä béchibo.

²⁶ Të jábetaka junne ín noki jíkkajaka, të kaa ín nésahui yáakame, jü yoreme kaa tü éehuamta jípuremtamakne ä näikianake, hua sëeta béppa káatekamtamaki.

²⁷ Huanäi yúk táyteka, bathuem tápunak entok jekamak huéeka ä béb táyteka ä tátabek, íkai káríta; ínëli huécheka tüisi jìokot machisi taahuak.

²⁸ Chúkula Jesústa ámeu noksuko, jume áma aneme, juka jábeta yörihuäpo ä bäsulekam taahuak, bem majtiahuakä bétana,

²⁹ bueítuk Áapo yäura úttiata jípuremta bénasi am majtiay, të kaa jume escriibam bénasi.

8

Jesús leprata jípuremta tütek

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Jesústa júya káu bétana kómä siiko juebena gente áa sáú kaatey.

² Huanäi senu yoreme tüisi takahuat sähuaka leprä tíamta jípureka áu yepsaka tónommia áu kíkteka, ínel áu jiaahuak:

—Señor, empo júnel éáteko, arë nee tüte.

³ Jesús mám rútukteka át mámtek, ínel jíaka:

—Jehui, júnelne éiya; türiäe.

Huanäi jü leprata jípureme sejchúkti kaita jípureka taahuak.

⁴ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—¡Juyú! Katë jábeta téttejhua, ál-lë áman huéiye, jü tiöpopo nésahuemtahui. Juka Diosta baysahueka tiöpou totoijhuamtë áman huéria,

Moisėjta nésahuekä pámani, bempörim
jüneenakë béchïbo.

*Jesús centuriónta jóapo sáyhuamta kökoremta
tütek*

(Lc. 7:1-10)

⁵ Capernaum pueblou Jesústa yebisiseyo,
senu centurión sontarommeu yäut áu rukteka
jiokot áu jiaahuak,

⁶ ínel jíaka:

—Señor, jü ín sáhuëhui ín jóapo böka
káraktilataka, kökosi kaa huéeläpo áu
ínnëaka.

⁷ Huanäi Jesús ínel áu jiaahuak:

—Ínapone áman sika kökoata ä úhuaanake.

⁸ Të sontarommeu yäut ä yómmiaka ínel áu
jiaahuak:

—Señor, kanne ín jóata bétuk enchi mabetpo
yúmala; ál-lë kía nokta téhua; huanäi jü ín
sáhuëu türinake.

⁹ Bueituk ínapone yóremtaka huatem ino
béppa nésahueme jípure, entokne sontarom ín
nésahue bétuk jípure. Huanäi senuk jákun nee
ä jaasek áman sisime; juka senuk éntok: “Binë
huéiye”, ti nee áu jiay inou sisime; juka ín
sáhuëu jita nee ä yáa sáhuey, ä jojoa.

¹⁰ Huanäi Jesús ínel ä jiay ä jikkajaka, áa
bétana buére ëëak. Huanäi ínel ámeu
jiaahuak, jume áa sáú katemmehui:

—Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua,
pueblo Israelpo júnene kaa ä téula, juka Diostat
úttesi éehuamta.

¹¹ Inenne két enchimmeu jiaahua,
juebénakam yáijnake, täata yeu huë bétana

entok täata áman huéché bétana; huanärim Abrahamtamak, Isaactamak entok Jacobtamak jotenake, jum téhuekapo Diosta réytaka néshuepo.

¹² Të huame Diosta üusimpo näikiatukaihuim, päkunim kaa machikun yeu bébna; ímirim kökosi éaka buannake, emo tám kumeka.

¹³ Huanäi Jesús sontaro yäuttau ínel jiaahuak:

—Ámanë huéiye, bueítuk em ä súalekä páman yáatunake.

Huanäi huämi orapo jü jóapo sáyhuame sep türilataka taahuak.

Jesús Perota asu kökoremta tütek
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Jesús Perota jóau yepsak. Huanäi Perota asu bitchak, táij huécheka bökamta.

¹⁵ Huanäi mámpo áachä mámtek, jü táij huéchiria ä tójjak; huanäi yejteka jita am joria táytek.

Jesús juebena kökoreme tütek
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Të chúkula tukariu yúmako, juebénakam lemooniom jípureme áu nüpuhuak; huanäi jü nokiy jume lemooniom yeu béebak, entok jume kökoreme simem tütek,

¹⁷ jukä profeeta Isaíasta nokakäu chúpnaکہ béchĭbo, ínĕli ä jiäpo: “Áapo juka itom kökoa nŭka entok itom kökosi éäu núk siika.”

Jume Jesústat sáú kat báreïhuim
(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Jesús juka genteta áa chíkola anemta bíchaka, nésahuek bahue huáyтана bíchaa kat béchibo.

¹⁹ Senu escriiba áu yepsaka ínel áu jiaahuak:
—Maestro, jákun em huëu bíchane émomak huéenake.

²⁰ Jesús ínel áu jiaahuak:
—Jume ayesim buía guojökum jóuhuak; jume huikichim éntok toosak; të ínapo jü Yoremta Üusi jita mútekaka ín bönakeu júnene kaa jípure.

²¹ Täbui, ä disciipulohua ínel áu jiaahuak:
—Señor, nechë licencia áman sika bát ín áchay ín máanakë béchibo.

²² Jesús ínel ä yómmiak:
—Ino sáukë huéiye, Akë am tójja eläpo jume kókkolam bem kókkolam máanake.

Jesús buere jékata yánti tahuatuak
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Áapörik barcopo jámuko, ä disciipulom áa sáu sájjak.

²⁴ Huanäi buere jéka bahuépo áu tóboktiak; jume bää máresim éntok röakteka barcotam patpattiay; të Áapo kótchey.

²⁵ Ä disciipulom áu yájaka ä bússak, ínel jíaka:

—Señor, jítomë jínëu, bueitukte abe kókkol!

²⁶ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem májhue, eme yoremem kaita súalëram?

Huanäi yejteka, jü jekatau entok bahuetau kutti nónokak; huanäi síme yánti taahuak.

²⁷ Huanäi jume yoremem áa bétana buére éiyay, ínel jíaka:

—¿Jábesa ìri yoreme, juka jekata entok bahueta sáhueme? ¡Ímëi éntok ä nokäu johua!

Jume gadarenom lemooniom jípureme
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Ínëli bahue mayoa huáyтана ä yepsako, gadarenom buiapo, guoyikam ä nánkek, lemooniom jípureka, ánimam mamahuäpo yeu sákalataka; jujuëna jéjjeyhuiaka chuu yoyolim bénaaka. Íäri béchïbo ìri böot kaabe ára áma huam huéiyey.

²⁹ Huanärim chay nónokak, ínel jíaka:

—¿Jítasë itomak jípure, Jesús, Diosta Ûusi? ¿Jachë itom kaa pappeetua báreka äbo yepa, ketune kee tiempota yúmaisú?

³⁰ Ímï éntok ili ámeu mékka juebena kohuim áma jïbuä sásakay.

³¹ Huanäi jume lemooniom jïokot áu nookak, ínel jíaka:

—Itom yeu béebakäteko, huame kohuimmechë itom kimutua.

³² Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahuak:

—Ámanem kaate.

Huanäi bempo yeu sájaka kohuimmet kiímuk; ínëli síme huame kohuim siba bënëku ámanim bahuéu kón huátteka áma kókkok.

³³ Huamë kohuim suayaïhui éntok tennek. Huanärim buere jóärau yájaka símeta ettejhuak, jáchin jume lemooniom jípureïhui jita ámeu yeu sikähui.

³⁴ Huanäi sime jume buere jóäraapo jóakame, Jesústam nankirika yeu sájjak. Huanärim ä bíchaka jiokochim áu jiaahuak, bem buíäraapo yehuä huée sáhueka.

9

Jesús káráktilata tütek
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Huanäi Jesús barcopo jámuka, baubäa huáyтана bíchaa siika. Huanäi ä pueblou yepsak.

² Ímiri am aneyo, senu yoreme káráktilataka áu nüpahuak, ä jípetekpo bösimeka. Huanäi Jesús Diostat éehuamta ámet bíchaka, jü káráktilatau ínel jiaahuak:

—Katë kóm éiya, ín üusi; em Dios bejrim bétané jiokorihuak.

³ Huanäi jume escriibam bem jiápsipom ínel jiaahuay: “Íri Diosta bėj-reka nooka.”

⁴ Të Jesús am jüneriaka jita éehuamta am jípureihui huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jatchiakasem kaa tüisi éiya enchim jiápsipo?

⁵ Bueituk, ¿jita nokisu chë kaa obiachi: “Em Dios bejrimmeche jiokorihua”, ö “Yejteke náa huéiye”?

⁶ Bueituk enchim jüneenakë béchïbo, juka Yoremta Üusi ímï buíapo úttiata ä jípurëhui, jume Dios bejrim ä jiokorinakë béchïbo.

Huanäi jü káráktilatau ínel jiaahua:

—Yejteke juka em jípetekta nüka, em jóau bíchaa huéiye.

⁷ Huanäi áapo yejteka, ä jóau bíchaa siika.

⁸ Jü gente éntok ä bíchaka, áa bétanam buere éiyay. Huanärim Diosta úttiley, yoremem úttiata am mákakä béchïbo.

Mateo núnuhuak
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Jesús áma huan huéeka ä bitchak juka yoremta Mateo ti téhuaakamta, yäura tómita náu totoijhuäpo bankopo kátekamta. Huanäi ä núnnuk, ínel áu jíaka:

—Ino sáukë huéiye.

Huanäi kíkteka áa sáu siika.

¹⁰ Ínel yeu siika, huämi jóapo, Áapo mesau kátekay, jume yäura tómita náu totojame kéchim áma yájjak, entok huate yoremem kaa türik joaka jíápsame. Huanärim Jesústamak mesau jotek, entok ä discípulommaki.

¹¹ Jume pariserom íkái bíchaka, ä discípulommehuim ínel jiaahuak:

—¿Jatchiaka jü enchim Maestro ámemak jïbuä, jume yäura tómita náu totojammaki entok jume kaa türik joaka jíápsammaki?

¹² Jesús íkái jíkkajaka ínel ámeu jiaahuak:

—Jume kaa kökoreme katim mérikota huáatia; tē jume kökoreme ál-la.

¹³ Sájakem át suaka ä bitcha, jáchin ä jiau bárēhui: “Emo nák jìokolihuantane huáatia; kaa animaalim súahuamta.” Bueítuk kanne huame Diosta bíchäpo lútula jíápsame jínēu báreka yebij-la, ál-la Dios bejrita joame, emo am jíápsi kúaktianakē béchïbo.

Ayunota bétana temayhuame
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Huanäi jume Juanta discípulom áu yájjak, ínel jíaka:

—¿Jatchiaka ítapo entok jume pariserom juebénasi äayuna, em discípulom éntok ëe?

¹⁵ Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jachu jum emo jubiahua pajkopo núnurim sirokaka áma annake jáni, juka jubemta ketune ámemak aneyo? Ëe, të taahuari yúmanake, júka jubemta bem uhuanähui, huanäi ál-lam ayuunanake.

¹⁶ 'Kaabe súpé mueram sánko bemelamey am chäbuänake; bueítuk jü sánko beméla bákshahuakátek náu simnake, huanäi chë buekasi sútínake.

¹⁷ Entok kétchi jü vino bemela kaa huakäbia bóosa örapo tottöhua, ínëli yáahuakátek jü huakäbia bóosa öram síusiute; jü vino entok guötínake, entok jü huakäbia bóosa kaa türíka tatahua, të jü vino bemela, huakäbia bóosa bemelaku tottöhua. Huanäi ínëli náu bibínhuatu.

Jairota maala entok jü jámmut Jesústa sánkobet mámtékame
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Të bát íkái áapörík ámeu nokaysu, senu judío sinagogapo tekiakame áma yepsaka áu tónnommea kíktek, ínel jíaka:

—In maala jübuëla muukuk; të áman sika áa béppa enchi mámték jíapsínake.

¹⁹ Huanäi Jesús kíkteka, áa sáú siika, ä discípulommaki.

²⁰ Ínëli ä huéesimey, senu jámut dooce huásuktiapo ójbo át yeu huéeka kökoreme áma bétana áu rúktek. Huanäi ä sánkobet mámtek.

²¹ Bueítuk áapo ä jiápsipo ínel éiyay: “Kíane ä sánkobet mámtek junne, türilatakane tahuanake.”

²² Huanäi Jesús kúakteka ä bíchaka ínel áu jiaahuak:

—Empo jámmut, katë kóm éiya. Jü Diostat em éäu enchi tütek.

Huanäi naateka jü jámut türilataka taahuak.

²³ Jesús éntok sinagogapo tekiakamtau jóau kibakeka am bitchak, jume baka kusiammey jiponame entok juka genteta naa múksi kaa huéeläpo anemta.

²⁴ Huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—Yehuem kaate, bueítuk ï usi jámut kaa mukila, ál-la kótche.

Huanärim ä junneriay.

²⁵ Të juka genteta yeu sákatusuk, áman kibakeka, mámpo ä buissek. Huanäi yejtek, jü ili jámmut.

²⁶ Jü ímï yeu sikame síme buíärat buéresi jüneriahuak.

Guoy lilipitim bíchakam taahuak

²⁷ Jesústa áma huam huéeyo, guoy lilipitim áa sáu sájjak, chay nokpo ínel jíaka:

—¡Itomë nák jíokole, empo Davidta Üusi!

²⁸ Të ínëli jóau ä yepsako, jume lilipitim áu yájjak. Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jachem ára íkai nee yáa máchile?

Huanäi bempo ínëlim áu jiaahuak:

—Jehui, Señor.

²⁹ Huanäi pújpo ámet mámtek, ínel jíaka:

—Enchim ä súalekä páman enchimneu yáatunake.

³⁰ Huanäi bem pusim étapotaka taahuak. Jesús éntok tüisam téjhuak, ínel jíaka:

—Huitti nokhuäpo íkái kaabe ä jüneríanake.

³¹ Të bempo huämi buiärapo yeu sájaka, simetam nok táytek, buéresi jita ä joähui.

Senu muro nookak

³² Chúkula bempörim yeu kateyo, huépul muro áu nüpahuak, lemooniota jípureka.

³³ Juka lemooniota yeu béebiak, jü muro nookak. Jü gente éntok áa bétana buére éaka ínel jiaahuay:

—Ímí Israel buiärapo, jjauhuey júne kaa bíttuk jü én itom bíchähui!

³⁴ Të jume pariserom ínel jiaahuay:

—Jume lemooniomneu yäutta téhuampo jume lemooniom yeu bébba.

Jü et chúpila juebenna

³⁵ Jesús ámet naa huéiyey buére pueblommet entok ili pueblommechi, bem sinagogampo am majtiaka juka réy nésaupo evangeliota; takaa huantiriata entok kökoata pueblopo bem jípurëu am úhuak.

³⁶ Ínëli juka genteta juebenak bíchaka, am jijiokolek, bueitukim kía tóijtaka chíbejtilatukay, kabaram kaa kabyerokä bénasi.

³⁷ Huanäi ä discípulomneu ínel jiaahuak:

—Lútüriapo jü et chúpila juebenna, të jume áma tekipanuname éntok kaa jaiki.

³⁸ Áhuem nooka, Señor etta áttiakamtahui, bueituk tekipanuanakeme etta ayukäu am bíttuanake.

10

Dooce apóstolim yeu púahuak

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Huanäi jume ä dooce discípulom núnuka, úttia yäuraata am mákkak jume lemoonio espíritu chicha machim yeu am bébnakë béchïbo, entok jume huantiriam jípureka kökoreme am tütenakë béchïbo.

² Ímërimme jume dooce apóstolim téhuam: Bát huéeme jü Simmom tíame, Peero ti téhuaakame, entok Andrés ä sailahua, Jacobo Zebedeota üusi, entok Juan ä sailahua,

³ Felipe, Bartolomé, Toomas, Mateo jü publicano, Jacobo Alfeota üusi, Lebeo jü Tadeo ti két téhuaakaïhui,

⁴ Símmom jü cananista entok Judas Iscariote, ä nénkinakëihui.

Jume doocem tékkil

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Jesús ímëi doocem áman bíttuak. Huitti am téjhuak, ínel jíaka:

—Jume kaa judíom böommechem kaa kannake, entok samaritano jóärahuem kaa kimunake.

⁶ Ál-lem israelita jóammet bát kannake, jume kabaram bénasi emo tärulamnehui.

⁷ Ámanem kateka ä nooka, ínel jíaka: “Jü téhuekapo réy nésauro äbo jëla huéiye.”

⁸ Kókoremem tüte, lepra sähuakame këtchi; kókkolamem jíabitetua, lemooniomem yeu béeba. Kíalem mikpo ä mabet-la; ínelem huatem ä miika.

⁹ 'Enchim huikoj bóosapem juka tómi sahuallita, tómi tósalita, cobre tómita, katem áma ä huériunake.

¹⁰ Éntokem kaa bóosapo nüuka boojonake, éntokem kaa guoy sánkota huériunake, entok kaa guoy páares boocham, entok bóroniata junne; buéituk jü tekipanuame buáhuamta kía ä mabetnakë béchïbo, lütüriata jípure.

¹¹ 'Të ják junne buére jóärapo, ö ili jóärapo enchim kimunakepo, nátemajëem jábesu áma Diosta bétana enchim mabetpo yúmala. Huanärem áma taahua, enchim áma yeu sákäu tájti.

¹² Entok jum jóapo enchim yájäpem am tebotua.

¹³ Huanäi jume ímï jóakame enchim am mabetpo yúmalatuk, jü yánti éaka enchim Dios huáatëu ámemaktunake; të kaa enchim am mabetpo yúmalatuk, jü yánti éehuaka enchim Dios huáatëu enchimmeu nóttinake.

¹⁴ Të jábe ä jóapo kaa enchim mabetakätek, entok juka enchim nokäu kaa jíkkajakätek, yehuem kaate huämi jóapo ö buére jóärapo, huanärem enchim guókpo juka tóröchiata tátake, Diosta noki kaa am mabetaka béchïbo.

¹⁵ Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, júnak táapo juka bette nokta chúpeyo, chë júne

jiokot machinake, jume ímī jóärapo jóakame
béchibo, bueituk Sodoomapo entok
Gomoorrapo jóakame béppa.

Itom guojajjanähui äbo yúmanakeme

¹⁶ 'Ínapone enchim kabaramtukä bénasi
robom násukun enchim bíttua. Eme éntok
jáchin juka bakotta ára áhuä suaya bénasem
emo suaya, entok jáchin juka guókouta kaitau
suaka yánti ä jiapsä bénasem emo nüye.

¹⁷ Yoremem betanem emo suaya, bueitukim
yäura conciliou enchim yeu tóijnake, entokim
bem sinagogampo enchim bemmuchatebonake.

¹⁸ Gobernadorim entok réyesim bíchäpem
yeu tóijna, enchim nee súalē béchibo. Inëlem
juka ino betana huémta ámeu noknake,
bempörimmehui entok kaa judíommehui.

¹⁹ Të yäuraata mámpo joahuak, katem jáchin
éiya, jita enchim noknakēhui; bueituk huämi
horapo akem ä mákna, jita enchim noknakēhui.

²⁰ Bueituk eme katem enchim éäpo noknake,
ál-la jü enchim Áchay Espíritu enchim tempo
yeu ä huéetuanake, juka nokta.

²¹ 'Sailakame ä sailahua yäura mámpo
tóijnake ä mēnä béchibo; jü áchayri éntok ä
üusihua; usiarhuam éntok bem áchayrim
béj-reka jáptenake, am súaná béchibo.

²² Símetakam enchim omtianake ín téhuam
béchibo; të jábe ä jiapsäu tájti kaa áu
náyoteme, iri jínëütuna.

²³ Ímī buére jóärapo Diosta enchim súalē
béchibo omtiahuätek, täbui jóärau bichem
kaate, bueitukne lütüriapo ínel enchimneu

jiaahua: kee jee jume buére jóārau
israelitammet enchim naa katchuy, jü Yoremta
Üusi yebijnake.

²⁴ Jü majtiahuame kaibu ä majtiakamta
béppa chë yörisi machinake; jü tekokame júne
kaibu ä teko béppa bát huéenake.

²⁵ Jü majtiahuame ä majtiakamta bénasi áu
jípu báanake; jü tekokame két ä teko bénatu
báanake. Jü familiapo áchaytam Beelzebú
tíiya; jume jóapo usiarim éntok chë júnem
buére áuna.

Jábetasute máujnake (Lc. 12:2-9)

²⁶ Juari béchibo, katem am májhue; jü
ésotaka ayukame jíba júneriana, entok kaa
bíthüäpo órekame júne két júneriana.

²⁷ Juka kaa machikuu enchimmeu ín nokäu,
emëem machikuu ä nooka; entok juka lauti kaa
kusisi nácampo enchim jíkkajäu, kárichem
jikat jämuka huatemmeu kusisi ä nooka.

²⁸ Entok katem am májhue jume takaata ára
mëame, tem juka jíapsita kara mëa; Diosta
ál-lem majhuë, huaka jíapsita ára mëamta,
entok juka takaata infierno béetëpo ára
jímamta.

²⁹ Éntokem át suuhua: ¿Jachu kaa ili guoy
huikichim huépul ili tómipo nénenkihua jáni?
Júnentaka junne, huépülaka júne kaibu buíau
kón huénnake, itom Dios Áchayta kaa ínel
éayo.

³⁰ Júnentaka junne, síme enchim kóba
chonim näikiarimme.

³¹ Íari béchïbo, katem májhue; eme chë júne béj-re, yún ili huikichim béppa.

Jume yoremem bíchäpo nee täyatebome
(Lc. 12:8-9)

³² 'Entok jábetaka junne yoremem bíchäpo nee täyatebome, ínapone két ä täyatebonake, ín Áchay téhuekapo kátekamta bíchäpo.

³³ Të jábetaka junne yoremem bíchäpo kaa nee áu täya tíame, ínapone két kaa ino ä täya tíanake, ín Áchay téhuekapo kátekamta bíchäpo.

Jesústa béchïbom emo näikimtek
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Të katem ínel emo éetua buíau kóm yebij-la yánti jíapsihuamta huériaka; bueitukne kaa yánti jíapsihuamta nüpa báreka yebij-la, ál-la ejparammea náu nássuahumta.

³⁵ Bueitukne yebij-la, juka yoremta ä áchaymak nok nássuatua báreka, entok juka jámut asoahuarita ä áyemaki, entok júka jaborayihua ä asekamaki.

³⁶ Jume ä jóapo yoremtamak aanim, akim ä béj-reka áamak annake.

³⁷ 'Ä áchayhua entok ä áyehua ino béppa nákeme, kaa ä jípupo yúmala, ínomak áhuä näikianakëhui; ánëli kétchi ä üusihua entok ä malahua íno béppa nákeme, két kaa ä jípupo yúmala, ínomak áhuä näikianakëhui.

³⁸ Entok hua kaa ä kúruj püaktiaka íno sáu huéeme, két kaa ínomak áu näikiapo yúmala.

³⁹ Ä jíapsihua jariaka ä tíakame ä tárúnake; hua ä jíapsihua ino béchibo tárúkame éntok ä téúnake.

Yore béjtuahuame
(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Jü enchim mabetame, nee mabeta; entok hua nee mabetame, Diosta nee äbo bíttuakamta mabeta.

⁴¹ Jü profeetata mabetame ä profeetatukä béchibo, profeetata béjtuanä béekik mabetnake; entok hua lútula jíápsamta mabetame lútula ä jíapsä béchibo, juka lútula jíápsaka béjtuanä béekik mabetnake.

⁴² Jábetaka junne senu vaaso sébe bäam jíba am mikakátek, ímëi ili usim ín discípulomtukä béchibo, lútüriapone ínel enchimëu jiaahua, kaibu ä tárúnake, juka ä béjtuanähui.

11

Jume Juan Bautista noki huériame
(Lc. 7:18-35)

¹ Chúkula Jesús ä dooce discípulom téjhuasuka jita am jonákë bétana, am majtiaseka yeu siika, ámeu nokaka bem jóáram beekatana.

² Juan Bautista cárcelpo káteka ä jíkkajak, Cristota joähui. Huanäi guoy ä discípulom áu bíttuak,

³ ä temay béchibo:

—¿Jachë empo ájária jü yebijnakeme, ö täbuikte boobinnake?

⁴ Jesús ä yómmiaka ínel ámeu jiaahuak:

—Ámanem sájaka Juanta téjhua, juka enchim jíkkajähui entok enchim bíchähui.

⁵ Jume lilipim bitcha, jume lolöim naa kaate, jume lepra sähuata jípureme türía, jume nanakapim jíkkaja, jume kókkolam jíabite, jume poloobemmeu éntok evangelio ámeu nokhua.

⁶ Yúmalasi al-leehuamta jípunake, hua kaa inot tēitekame.

⁷ Chúkula bempörim sákayo, Jesús genteta ettejoria táytek, Juanta bétana:

—¿Jábetasem bít báreka ánia see päriau yeu sájjak? ¿Bakata jekay yoohuamta?

⁸ Ö, ¿jitasem bít báreka yeu sájjak? ¿Yoremta musäla ujjorisi tápsiolai áu sánkotualata? Bueituk jume musäla ujjorosi emo sánkotualame, réyesim jóapom aane.

⁹ Tē, ¿jitasem bít báreka yeu sájjak? ¿Senu profetata? Jehuiteriapone enchim téjhua, áapo chē profetata béppa.

¹⁰ Bueituk íari bétana jöjteri:

Ínēline ínapo áman ä bítua, juka ín nésahui émpat huéiamta;

Áapo juka böota tútenake, em huéenake pámani.

¹¹ Lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua, jume jámuttat yeu yoremtulame násuku, kaabe Juan Bautistata béppa chē ériahuaka áu tóboktiala. Júnentaka junne, téhuekapo réy nésauta ayukäpo chē kaa ériahuame áa béppa chē yöhue.

12 'Juan Bautistata taahuarimet naateka én tájti, jü téhuekapo réy nésauroi úttiata johua; jume ä nü báareme éntok úttiata joaka ä nüye.

13 Bueituk síme jume profetam éntok jü ley, Juanta yepsäu tájti, Diosta bétanam nookak.

14 Én éntok, eme ä mabet bárëtek, áapo ínel jü Elías äbo yebijnakëihui.

15 Jü jikkaij béchibo nákakame ä jikkaijnake.

16 '¿Am jábeta bënë tánake jáni, íkai yóremraata? Jume usim jübua yoyötume bénomme; jume plaazapo joka bem jálaimmeu chayeme,

17 ínel jáka: "Baka kúsiayte enchim jiponriak, të katem yëka; éntokte siroksi enchim buik-riak, éntokem kaa buaanak."

18 Éntok Juan két äbo yepsak, kaa jibuäka éntok kaita jëyeka; huanärem lemooniom ä jipuré tíiya.

19 Huanäi ínapo jü Yoremta Üusi yepsak, simeta buäyeka éntok simeta jëyeka; huanärem ínel jiaahua: "Jo ími aane, jü yoreme jibuära éntok vino jëyëra; Diosta bejrim joame éntok yäura tómita náu totójame amiigoka." Të jü kóba súahua Diosta bétana lútula huéeme tüisi huéeka bíttunake.

Jü pueblommeu kökosi huéenakeme (Lc. 10:13-15)

20 Huanäi kuttílasi ámeu nok táytek, jume buére jóarapo joomemmehui, bueituk juka buéresi yún jita ámeu ä yák junne, kaa emo am

jíapsi kúaktiakä béchibo. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

²¹ —¡Empo Corazín, jiokot machisi emou huéenake! Entok, jemohui Betsaida! Bueituk jum Tiropo entok jum Sidónpo jü buéresi johuame ámet yáahuakátek, enchimneu ä yáahuakä bénasi, bínhua naatekam chukurik sánkoteka emo jíapsi kúaktiasu éiyey, entokim emo nápojtuka bem sirokäu jüneriatebo éiyey.

²² Huäri béchibone ínel enchimneu jiaahua, Diosta bíchäpo yäura bít-huamta taahuari yúmayo, eme chë jünem jiokot emo bínnake, jume pueblom Tiropo entok Sidónpo jíápsame béppa.

²³ Empo pueblo Capernaum, téhuekau tájti emo tóboktia máchileka éame, bétukum infierno táijta béetehué kóm jimmaana. Bueituk jü buéresi emo násuk yáahuakáme, Sodoomapo yáahuakátek, én tájti buére jóäraatu éiyey.

²⁴ Íari béchibone ínel enchimneu jiaahua, Diosta bíchäpo yäura bít-huamta taahuari yúmako, eme chë júne jiokot emo bínnake, Sodooma buiärapo jíápsakame béppa.

Inohuem sájaka jimyore
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Íkai noksuka Jesús ínel jiaahuak:

—Enchine úttile, ín Átchay, téhuekapo entok buíapo simem béppa yótaka nésahueme; bueituk jume kóba súakame entok jita täyame,

íkäre am ésoniak. Huanäre jume ili usimmeu yä machiriak.

²⁶ Jeehui, ín Átchay, bueituk émpë junëli ä türek.

²⁷ 'Simetaka im mámpo tóij-ri, ín Áchay bétana; entok Diosta Üusiapo kaabe nee täya, ín Áchay jíbba, entok ä Áchayhua két kaabe ä täya; ál-la ä Üusihua jíbba të Áapo huame ínel ä éäpo ä täya ää, ámeu yä machiria.

²⁸ Inohuem kaate, simetaka tekipanualataka lottilame entok püaktilame; ínapone enchim jimyoretuanake.

²⁹ Juka tékilta enchim ín mákáhuem nüye, éntokem inot ä täya, juka lütüriata. Kanne béttek jíápsek, entokne yánti ino nüye; júnëlem enchim jíápsipo jimyorehuamta téunake.

³⁰ Bueituk jü enchim ín boojoria ää kaa obiachi; entok jü püaktiria kaa tua bétte.

12

Jimyore táapo discípulom tirijko bújam chúktiay

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Huámëchi taahuarimmet Jesús tirijkom etpo áman huéiyey jimyore táapo. Ä discípulom éntok tébäurey; huanärim tirijko bújam chúktiaka am buä táytek.

² Jume pariserom am bíchaka, ínëlim áu jiaahuak:

—¡Akem am bitcha, jó! Jume em discípulom jimyore táapo kaa jojohuamtam johua.

³ Të Áapo ínel am yómmiak:

—¿Jachem kaa ä nok-la, jum jïojteripo, jáchin juka Davidta ayukähui, áapo éntok jume áamak aneïhui tebäureka?

⁴ Bueïtuk, ¿jáchin jum tiöpopo kibakeka, páanim Diostau bíchaa näikiarim buäka, áapo entok jume áamak rejteïhui? Katim am buäpo yúmalatukay, ál-la jume sacerdote tékilta tiöpopo joame jíbba.

⁵ ¿Jachem kaa ä nok-la, juka leypo jïojteta, jáchin jum jimyore táapo, jume sacerdotem tiöpopom bem tékil jojoa, entokim kaa Diosta bejre?

⁶ Júntuksanne ínel enchimieu jiaahua: Senu ímï aane, tiöpota béppa chë yörisi machika.

⁷ Bueïtuk eme jüniäteko jáchin ä jiau bárëhui: “Juka yore nák jíokolihuamtane huáatia, kaa jume animaalim altarpö Diostau totoijhuamta”, huanäi ál-lem kaa bétte nokta ámet nok éiyey, jume kaita kúlpakammechi.

⁸ Bueïtuk ínapo jü Yoremta Üusi jimyore táhuarita béppane yaurata úttia nesauta jípure.

Jü yoreme huakiam mámakame

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Huämi áman yeu sika bem sinagoogau yepsak.

¹⁰ Ímïri senu aaney, huakiam mámaka. Huanärim Jesústa nátemajek, ä nätua báreka:

—¿Jachu lútula huëpo türi, jimyore táapo jábeta tüte béchïbo?

¹¹ Áapo ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jábesu enchim násuk senu yoreme huépuhlak kabaraka, jimyore táapo guójöku kóm ä huéchék, jachu kaa áu mámteka yeu ä huíknake jáni?

¹² Ä ínëlitunakey, ¿jachu kaa chë júne béj-re jü yoreme, kabarata béppa? Íári béchïbo, türi jimyore táapo tühuata yáa béchïbo.

¹³ Huanäi jü yoremtau ínel jiaahuak:

—Em mámamë rútuaktia.

Huanäi áapo am rútuaktiak; huanärim türilataka taahuak, jume senu mámam Bénasi.

¹⁴ Chúkula jume pariserom yeu sájaka, náu ettejhuak, Jesústa më béchïbo.

Diosta nésauro joame yeu púari

¹⁵ Jesús íkäi jüneriaka, sékana bíchaa siika. Huanäi juebena gente áa sáu sájjak, entok kökoreme simem tütey,

¹⁶ entok kuttílasi ámeu nookak, kaa yeu áu buijnä bétana.

¹⁷ Bueítuk junëli áhuä chúpanakë béchïbo, juka profeta Isaíasta nokakähui, ínel ä jíako:

¹⁸ Jü nésauro nee joriame ímï aane;

íkáine yeu púala, ín nákéhui;

ín jíapsi áa bétana al-leiya;

ín Espíritune áa béppa órenake.

Huanäi kaa judíommeu Dios yáura bít-huamta noknake.

¹⁹ Kaabetamak nok náassuanake, entok kaa chay noknake,

entok kaabe ä nokäu jikkaijnake, jum

böommechi.

²⁰ Juka sána rúutilata kaa bóula kóttianake,

entok kántela pabiilo buiichiamta kaa
 tuchanake,
 áapörík lútüriata jípureka ä nésahuepo ä
 yosüu tájti.

²¹ Jume kaa judíom éntok, ä téhuampom át
 éaka ä boobinnake.

Espíritu Santota béj-reka nokhuame
 (Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Huanäi senu lemooniota jípuremente áu
 nüpahuak, líptitaka entok múurotaka; të Jesús
 ä tütek. Ínëli jü lípti entok múuro bitchak,
 entok nookak.

²³ Huanäi sime gente át guómtilatata ínel
 jiaahuay:

—¿Jachu iri ájaria jáni jü Davidta Üusi?

²⁴ Të jume pariserom ä jíkkajakam ínel
 jiaahua:

—Íri lemooniom yeu bébba, jü Beelzebú
 lemooniommeu yäutta úttiärayi.

²⁵ Jesús jünéaka jita bénak bem éaihui, ínel
 ámeu jiaahua:

—Sime réy nación kaa nanabeu éaka emo
 näikimtelame lülüte, entok buére jóära ö kía
 jóuhua kaa nanabeu éátek, kaibum bínhua ára
 náu jíapsinake.

²⁶ Entok jü Satanás, Satanásta yeu bébätek,
 áapo áu näikimtelatata tatahua. ¿Jáchisu
 júntuk bínhuatunake jáni, jü réytaka ä
 nésahuëhui?

²⁷ Bueítuk ínapo Beelzebúta úttiäray
 lemooniom yeu bébätek, enchim üusim,
 ¿jábata úttiäraysum yeu am bébba? Huäri

béchïbo, jü enchim jiop-läpo, bempom yäura
juezta bénasi enchim yuktianake.

²⁸ Të ínapo Diosta Espíritu úttiäray
lemooniom yeu bébäteko, tua lütüriapo
enchimieu yebij-la, jü Diosta réytaka
nésahuëhui.

²⁹ 'Bueïtuk, ¿jáchisu senu ára áman kibake,
jü yorem úttiakamta jóahui, jita ä úhuä
béchïbo, bueïtuk kaa bát ä súmakäteko?
Huanäi ál-la juka jóapo ayukamta ára ä úuhua.

³⁰ 'Jü kaa ínomak éame, nee béj-reka jiápsa;
hua kaa ínomak jita náu tójame, ä chíbejtia.

³¹ 'Huäri béchïbone ínel enchimieu jiaahua,
sime kaa tühua entok Diosta béj-reka béttek
nokhuame yoremem yáari, jiokorina; të jume
Espíritu Santota béj-reka béttek át nokhuame
kaibu jiokorina.

³² Entok jábetaka junne Yoremta Üusi
béj-reka nokakätek jiokorina; të jü Espíritu
Santota béj-reka béttek át nokame, kaibu
jiokorinake, ímï buíapo entok áman téhuekapo
junne.

Jü júya ä takäpo täyana
(Lc. 6:43-45)

³³ 'Jü júya türi, türik takanake. Të jü júya kaa
türi, kaa türik takanake; bueïtuk jü júya ä
takäpo täyana.

³⁴ ¡Eme kaa tü yóremem bakot usiarïem!
¿Jáchisem türik noknake, kaa tü
yórememtaka? Bueïtuk jiápsipo tápuni jü
tempo yeu huéeme.

³⁵ Jü tü yóreme ä jiápsipo türik ayukä béchibo türik johua; jü kaa tü yóreme éntok, ä jiápsipo kaa türik ayukä béchibo kaa türik johua.

³⁶ Të ínapone enchimieu ínel jiaahua, síme nokta jájana kaa türik yoremem nokakäu, Diosta bíchäpo yäura bíh-huamta taahuari yúmakim júneenake, kaa türik bem nokakähui.

³⁷ Bueítuk em nokakä bétana lútula huémta yáariana, éntok em nokakä bétana bétte noki emót chúpana.

*Yóremraa kaa tü éame señalta aahua
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)*

³⁸ Huanäi huate escriibam éntok pariserom akim ä yómmiaka ínel jiaahua:

—Maestro, juka kaa jaibu bíh-huamta em joáute bíh péiya.

³⁹ Huanäi Áapo am yómmiak, ínel jíaka:

—Jü yóremraa kaa türik jiápseka ä jubimak kaa huépülsi áu nüyeme, Diosta ára jita joäu señalta aahua; tem tábui señalta kaa mákna, ál-la huaka Jonás profetatau yeu sikamta jíbba.

⁴⁰ Bueítuk jáchin jü Jonás báij táapo éntok báij tukaapo buére kúchuta tópapo anakä bénasi, junéli kétchi ínapo jü Yoremta Üusi báij táapo éntok báij tukaapo buíata bétuk annake.

⁴¹ Jume yoremem Nínivepo joomem, Diosta bétana yäura bíh-huamta taahuarit yúmak, íri yóremraa én kat-riammakim emo tóboktianake, bétte nokta ámet chúpä béchibo; bueítuk bempom emo jíapsi kúaktiak,

Diosta noki Jonásta ámeu nokako. Të én éntok senu ímí aane, Jonásta béppa chë yörihuame.

⁴² Entok senu reina suriu jometaka, jü én kat-ria yóremraatamak áu tóboktianake, Diosta bétana yäura bít-huamta taahuari yúmak, huanäi bétte nokta ámet chúpanake; bueituk áapo mékka buiära bétana yepsak, juka rey Salomónta tüisi jita täyäu ä jíkkaíj báreka; të én éntok senu ímí aane, rey Salomónta béppa chë yörihuame.

Espíritu jaiti machi nóttekame
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Jü lemoonio espíritu jaiti machi yoremtat yeu sikátek, huakia buíapo ansisimnake, áma ä jimyorenakeu jariaka; të kaa ä tíakáteko,

⁴⁴ ínel jiaunake: “In jóaune nótti báare, ín yeu sikähui.” Huanäi áman yepsakátek, kaabeta áma téunake, ál-la chíchikta entok musála yáata.

⁴⁵ Huanäi sika, guoy búsan lemooniom áa béppa chë mamachim núnake. Huanärim át kimuka áma jóatenake. Chúkula íri yoreme chë júne machika tahuanake, bannaataka béppa. Ínëli kétchi ámeu yeu huéenake, jü yóremraa én kat-riammehui.

Jesústa áiye entok ä sailahuam
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Ínëli ketune gentetau ä nokayo, ä áyehua entok ä sailahuam päkunim aaney, áu nok báreka.

⁴⁷ Huanäi senu ínel áu jiaahua:

—Em áiye entok em sailam päkunim aane, émomak nok báreka.

⁴⁸ Áapo ä yómmiak, juka ínëli áu jíamta. Huanäi ínel jiaahua:

—¿Jábesu jü ín áiye? Entok, ¿jábesamme, jume ín sailam?

⁴⁹ Huanäi ä discípulommeu lúl-la jikau mánteka, ínel jiaahua:

—Ímirim aane, jü ín áiye entok jume ín sailam.

⁵⁰ Bueítuk jábetaka junne ín Áchay téhuekapo kátekamta nésahui joame, júri ín saila, ín huaayi, entok ín áiye.

13

Et-leerota ejemplo

(*Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8*)

¹ Huäri taahuarit Jesús jóapo yeu siika. Huanäi bahue mayoat yejtek.

² Huanäi juebena gente áu náu yájjak. Áapo éntok barcopo kibakeka, áma yejtek. Jü gente éntok simetaka bahue mayoa see päriapo aaney.

³ Huanäi juebenak am majtiak, ejemplommeyi ínel jíaka:

—Jü et-leero echíseka yeu siika.

⁴ Huanäi ä echay, huate báchia böo mayoat huáttek. Të huikichim áma yájaka ä buäka.

⁵ Huate éntok tétam násuk huáttek, kaa yún buíata ayukaïpo. Huanäi läuti síuhuek, kaa yún ä buíakaï béchïbo.

⁶ Të täata yeu sik tájjak, entok kaa ä nahuakai béchibo huaakek.

⁷ Huate éntok huícham násuk huáttek. Huanäi jü júya huíchära yötuka, ä jíabi mäak.

⁸ Të huate buía türikuu huáttek. Huanäi taakak; huépul báchia síhueka cien báchiam ámuek; jü senu éntok sesentam; senu éntok treintam.

⁹ ¡Jü jíkkaij béchibo nákakame jikkaijnake!

Jume ejemplom jita béchibotukähui

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Huanäi jume discípulom áu rúkteka, ínel áu jiaahuak:

—¿Jatchiakasë ejemplommey ámeu nooka?

¹¹ Huanäi Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Bueítuk eme akem ä mák-ri, juka enchim át jüneenakëhui, juka téhuekapo réy nésauta obiachisi maachik. Të bempörim éntok, ëe.

¹² Bueítuk jábe junne jita jípureme, chë júne huatek mákna; huanäi chë yún ä jípunake. Të jü kaita jípureme, juka ä jípurëu junne ä úuhuaana.

¹³ Huäri béchibone ejemplommey ámeu nooka; bueítukim bíchaka kaa bitcha, entokim jíkkajaka kaa jíkkaja, entokim kaa át jüneiya.

¹⁴ Júnëli ámet áu chúppa, jü profeeta Isaíasta nokakähui, ínel jíaka:

Nákakem jíkkaijnake, të katem át jüneenake; éntokem bíchaka binnake, të katem huitti át jüneenake.

¹⁵ Bueítuk i pueblota jíapsi námakaka tahuala; entokim náka páttilatata kaa jíkkaja;

entokim bem pusim páttiala,
 pusimmey kaa bit béchïbo,
 entok nákammeý kaa jíkkaij béchïbo,
 entok bem jíapsiy kaa am jüneenakë béchïbo.
 Të ínëline kaibu ára am anianake.

¹⁶ 'Të yúmalasi al-leeri enchimmet ayka;
 bueitukem puseka bitcha, éntokem nákaka
 jíkkaja.

¹⁷ Bueituk tua lútüriapone ínel enchimmeu
 jiaahua, juebena profheetam entok juebena
 lútula Dios huáateme, akim ä bit péaka
 taahuak, juka én enchim bíchähui; të katim ä
 bitchak. Entokim ä jíkkaij péiyay, juka én
 enchim jíkkajähui, të katim ä jíkkajak.

*Jesús juka et-leerota ejemplo am téjhuak
 (Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)*

¹⁸ 'Akem ä jíkkaja eme, juka ejemplo
 et-leerota bétana.

¹⁹ Bueituk jábe junne, juka réy nok nésauta
 jíkkajame, të kaa at jüniátek, íri báchiat böo
 mayoat ethuakamta bënna; bueituk jü diablo
 áu yepsaka, úttiapo ä úhuanake, juka ä
 jíápsipo ethuakamta.

²⁰ Entok këtchi jü tétam násuk ethuakame, ïri
 júnen juka nokta jíkkajaka, sep láuti al-leaka ä
 mabetnake.

²¹ Të kaa tüisi naahuak; ïari béchïbo kaa
 bíbinhuatu; bueituk Diosta noki béchïbo
 obiachisi áu huée táytek entok kaa tüisi bit
 táytihuak, tëitinake.

²² Jü huícham násuk ethuakame, ïri júnen
 juka Diosta noki jíkkajakame; të jü ániat kaa
 yúmasi huéeme, entok jü yún bem tómi péäu,

Diosta noki bem mabetakäu nánayote. Huanäi kaa tataka.

²³ Të jü türi buíapo ethuakame, ìri júnen nokta jíkkajaka át jünéakame. Huanäi takanake. Huépul báchia síhueka cien báchiam ámuenake; jü senu éntok sesentam; senu éntok treintam.

Júya tirijkom násuk ayukame ejemplo

²⁴ Júchi täbui ejemplota ámeu nookak, ínel jíaka:

—Jü téhuekapo réy nésahui, juka yoremta ä huajpo tü báchiata ä echakä bénna.

²⁵ Të seenu, tirijkom áttiakamta ée béj-reme, tukaapo jume yoremem kócheyo, júya kaa türi báchiata tirijkom násuk echaka siika.

²⁶ Huanäi juka etta yötuka ä taka táytek, jü júya kaa türi két áma síhueka yötuk.

²⁷ Huanäi jume huajta áttiakamtau tekipanuame ínelim áu jiaahuak: “Señor, ¿jache kaa báchiata türik áma eechak, em huajpo? ¿Játchiaka júntuk ket júya kaa türika áma síhuek?”

²⁸ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahuak: “Jábe nee béj éame íkái yáuhuak.” Huanäi jume áu tekipanuame ínel áu jiaahua: “¿Jachë áman sájaka itom ä popón íaa?”

²⁹ Áapo ínel ámeu jiaahuak: “Ée, bueítuk jáchin aykem juka júya kaa türik pónátek, két jume tirijkom áamak popónnake.

³⁰ Akem ä tójja; éläposu nánabeu yötunake, juka etta jójonaka ä tóboktiahuäu tájti. Huanäi jume tirijkom chúktia naatehuayo, ínapone am

téjhuaanake, jume tirijkom chúktíame, báchem juka júyata kaa türik náu tójaka, lólopola ä súmma, ä táaná béchibo; të jume tirijkomem náu tójaka am ëeria, jum íari béchibo káríta ín yáaläpo.”

Mojtaasa báchiata ejemplo

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Júchi täbuik ejemplota ámeu nookak, ínel jíaka:

—Jü téhuekapo réy nésahui, mojaasa báchiata senu yoremta ä huajpo ä echakä bënna.

³² Të iri báchia lütüriapo sime báchiam béppa chë ilitchi; të yötukätek sime júya júrim béppa chë yoyötu. Huanäi júya buëuruka tatahua. Ínëli jume huikichim téhueka bétana áu yájaka áma totosate.

Levaduura ejemplo

(Lc. 13:20-21)

³³ Júchi täbuik ejemplota ámeu nokaka, ínel jiaahuak:

—Téhuekapo réy nésahui, levaduura jámutta nükäu bënna, báisi jünakteri ariinampo ä töak. Huanäi sime náu küteka huécheka taahuak.

Jáchin Jesústa ejemplommea am majtiähui

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Jesús íkai simeta ejemplommea ámeu nookak, jü gentetahui. Am majtiätek, ejemplommea jíba ä jojoay,

³⁵ bueítuk íkai profheetata nokakäu áhuä chúpanakë béchibo, ínel ä jíakähui: Ejemplommea ín teni étaponake,

huaka ániata kësampo naateka éсотane
étapoka ä jüneriatebonake.

Jesús ä jüneriatebo, juka júya kaa türi ejemplota

³⁶ Jume gentem sákatuasuka, Jesús jóapo kibakek. Huanäi jume discíipulom áu rúkteka, ínel áu jiaahua:

—Itomë téjhua jáchin ä jiau bárëhui, juka júya kaa türi huajpo ayukamta ejemplo.

³⁷ Am yómmiaka Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi jü tü báchiata echame.

³⁸ Huaj päria ínel jü ánia; jü báchia türi éntok, jume réy nésaupo usiarim; jü júya kaa türi éntok jü kaa tü yóreme diablo usiari.

³⁹ Jü kaa türík echákame ínel jü diablo yore béj-reka huéeme; jü tirijko chúpila tóboktiahuame éntok ánia lüteme; jume etta tóboktéame éntok ángelesimme.

⁴⁰ Jáchin juka júya kaa türík popónhuaka ä táahuakahui, ilë bénanake, jü ánia lüteme.

⁴¹ Jü Yoremta Üusi ä ángelesim áman bíttuanake, jum réytaka ä nésahuëhui, jume kaa tühuata huatem jotuame entok jume kaa türík joame náu am tóijnakë béchibo.

⁴² Huanärim ornota béetëu am guötianake. Ímírim emo tam kumeka buannake.

⁴³ Huanäi jume yúmalasi Diosta nésahui joame, bem Áchay réytaka nésahuepom täa machiriata bénasim bélojkosi bíttunake. ¡Jü jikkaj béchibo nákakame jikkajinake!

Tesooro ésoori

44 'Entok kětchi jü téhuekapo Diosta réy nésauri tómi béjhuata júya päriapo ésota bénna. Huanäi senu yoreme ä tíaka, júchi ä éssok. Íari béchibo tüisi al-leaka simeta ä jípurëu nénkaka, huanäi huákäi buíata jínuk.

Jü téta perla yún béj-reme

45 'Entok kětchi jü téhuekapo Diosta réy nésauri juka jábeta jita jinnü bénna. İri türi perlam jariaka am jíjinnu.

46 Huanäi juka perlata ujjolisi musäla machik téaka, sika simeta ä jípurëu nénkaka, ä jínuk.

Jume jítërim

47 'İnëli kětchi jü téhuekapo Diosta réy nésauri jítërim bénna. İmëri bahuéu jimmahuakätek, kúchum kaa nánälaim nunüye, tuttürim entok kaa tuttürim.

48 Huanäi senu huëpo tápunakätek, mayoau bícham yeu huíhuikhua. Huämirim joteka jume türim yeu püaka, huaripom am öore; jume kaa türim éntokim päkun yeu guöguötia.

49 İlë bėnanake jü ánia lüteme: jume ángelesim yeu kannake; huanärim jume kaa tühuata joame näikimtenake, jume yúmalasi Diosta nésahui joame násuku.

50 Huanärim horno béetëu guötiana; imirim emo tam kumeka buannake.

Tómi béj-reme jauhuey huéri entok bemela

51 Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem simekut júniaka taahua?

Huanäi bempo ä yómmiak, ínel jíaka:

—Jeehui, Señor.

⁵² Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Huäri béchïbo jü escriiba jü téhuekapo Diosta réy nésauroi bétana tüisi áu majtialame, senu áchayhuariapo familiata benna. Tómi béj-remta áttiaka, bebëmelak entok kaa bebëmelak áma yeu huíike.

Jesús Nazaretpo aane
(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ínëli huëpo chúkula, Jesús ejemplom am majtiasuka, áma yeu siika.

⁵⁴ Huanäi ä pueblo Nazareu notteka, am majtiay bem sinagogampo. Huanärim áa bétana buére éiyay, ínel jíaka:

—¿Jáksu ïri ä nüka ä jípure, juka jita täyahuamta? Entok, ¿juka obiachik kara johuamta ä joähui?

⁵⁵ ¿Jachu kaa ïri ájária, jü carpinterota üusi? ¿Jachu kaa María ti téhuak, ä áyehua; entok ä sailam, Jacobo, José, Simmom entok Judas?

⁵⁶ ¿Jachu kaa jume sime ä huayim ími itomak aane? ¿Jákübosu júntuk ïri íkai simeta jípure?

⁵⁷ Ä nokáhuim kaa béj jóaka éiyay. Íari béchïbo Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Sime profeeta yörihua; të ä buiärapo entok ä jóapo, ëe.

⁵⁸ Huämïri kaa yún ä yáuhuak, juka obiachisi kara johuamta ä joaïhui, bempörim kaa ä súale béchïbo.

14

Juan Bautistata mëhuakähui
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Júnaköri jü rey Herodes tetrarca, Jesústa bétana buéresi nokhuamta jikkajak.

² Huanäi jume ä sáhuemmeu ínel jiaahua:

—Íri Juan Bautista kókkolam násuk jíabitelame; huári béchïbo úttiäraata jípureka ára jita johua.

³ Bueïtuk Herodes, Juanta buïseka cadenammea ä súmaka carcelpo ä yéchalatukay, jámut Herodíasta béchïbo. Íkai ä sailahua Felipe ä jubekay.

⁴ Juan éntok ínel áu jiaahuay:

—Katë ä jípupo yúmala, juka em saila juubi.

⁵ Herodes éntok ä mëbáarey, të genteta májhuey; bueïtuk bempom Juanta táyay, ä profetatukä bétana.

⁶ Të Heroodesta huásuktiriam taahuareka pajkoyo, jü Herodíasta jámut asoa, simem bíchäpo yëka. Huanäi Herodes ä türeka taahuak.

⁷ Íari béchïbo, ä chúpa rókaka nookak, jita ä ahuaü ä mák rókaka, ä obiachitu násuk junne.

⁸ Áapo ä áye bétana bát téjhuaataka ínel jiaahuak:

—Ími puraatopë nee ä mákka, juka Juan Bautistata kóbba.

⁹ Huanäi jü réy sirokaka taahuak; të juka nokta ä nokakäu úttiatakäu ä chúpnakë béchïbo, entok jume yörisi machim mesau áamak jokame bíchaka, nésahuek ä máknä béchïbo.

¹⁰ Huanäi nésahuek, carcelpo Juanta kóba chúktianä béchïbo.

¹¹ Huanäi jü kóbba, puraatopo nüpuhuakä, jü ili jámut ä mákhuak; áapo éntok ä áyebeu ä tójjak.

¹² Huanäi ä discípulom áma yájaka, ä takaahua nüka ä maäk. Huanärim sájaka Jesústa ettejhuariak.

Mamni miilim jibuätuahuakähui
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Jesús ikäi jikkajaka, huépul barcota nüka áma yeu siika, sékána mékka päriau bíchaa. Jü gente ä jikkajaka guókimmeyim áa sáú sájjak, buére jóärampo naateka.

¹⁴ Huanäi Jesús yeu sika, juebena genteta bíchaka, am jijiokolek. Huanäi jume áme násuk kökoreme tütek.

¹⁵ Béja tukariu yúma táytey, ä discípulom áu rúktek, ínel jíaka:

—Ímí kía päria, entok béja kúpte; Akë am sáka sáuhue, juka juebena genteta, bueítukim pueblommet sájaka buähuamta jinnunake.

¹⁶ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Kaa úttia bem sákanakëhui; emem am jibuätua.

¹⁷ Bempo éntok ínel jiaahua:

—Ímíte kaita jípure, mamni páanin jíbba entok guoy kútchum.

¹⁸ Áapo ínel ámeu jiaahuak:

—Äbem ínohuam huéria.

¹⁹ Huanäi juka genteta júya bájta béppa jote sáuhuek. Jume mamni páanim nüka, entok jume guoy kútchum. Huanäi téhuekau jikau remteka, Diosta baysauhuek. Am rébektika

discípulommeu am buíssek; ímëi éntok gentetahui.

²⁰ Símetakam jibuäk, entokim jóbuak. Huanäi jume rerebem yeu békame, dooce canastam tátapunimim náu tójjak.

²¹ Jume jibuäkame éntok mamni mil ohuimtukay, jáamuchim entok ili usim kaa áma näikiaka.

Jesús bahueta béppa huerama

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Jesús sep ä discípulom barcopo jámutuaka áapat am sákatuak, bää huáyтана bíchaa. Áapo éntok jü gentetamak taahuak, am sákasuü tájti.

²³ Juka juebena genteta sákatuasuka, sékana bíchaa júya káhuit jikau sika oraciónta johuay. Huanäi tukariu yúmak, áapola huämi aaney.

²⁴ Jü barco éntok béja bahue násuk huéiyey, jume bää maaresim éntok emo tóboktiaka át huehuechey. Bueítuk jü jeka ä nankirika huéiyey.

²⁵ Të abe matchuyo, Jesús ámeu yepsak, bahue báata béppa huéesimeka.

²⁶ Huanäi jume discípulom, bahueta béppa huémта bíchakam guómtеka, ínel jiaahua:

—¡Jo jü jóusi! Huanärim májhueka chay nookay.

²⁷ Të huanäi Jesús ámeu nónokak, ínel jíaka:

—¡Katem kom éiya! Ínapone ím aane.
¡Katem majhué!

²⁸ Huanäi Peero ä yómmiak, ínel jíaka:

—Señor, émpotuko, nechë emou bíchaa huéetua, báam béppa.

²⁹ Huanäi Áapo ínel áu jiaahuak:

—Binë huéiye.

Huanäi Peero barcopo kom chépteka, báam béppa huée táytek, Jesústau bíchaa huée báreka.

³⁰ Të juka jeka úttiakamta bíchaka ä mámajhuek, entok kom kikkibak táyteka, chay táytek, ínel jíaka:

—¡Señor, nechë jínëu!

³¹ Jesús sep áu mámteka, ä buíssek, entok ínel áu jiaahuak:

—¡Yoreme kaa yúmalasi Diostat éame!
¿Jatchiakasë Diostat éehuäpo kom éiya?

³² Huanäi bempörim barcopo jämuko, jü jeka yánti taahuak.

³³ Huanäi jume barcopo aneïhui áhuim rúkteka ä yörey, ínel jíaka:

—¡Tua lütüriapo empo Diosta üüsie!

Jesús Genesaretpo kökoreme tütek

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Huanärim bahue huáyтана yájaka, Genesaret pueblou kiímuk.

³⁵ Jume yoremem áma jóakame ä tátáyaka, noktam áman bíttuak, síme pueblom beekatana. Huanärim síme kökoreme áu nüpak,

³⁶ entokim jiokot áu jiaahuay, ä súpem mantom mayoat jíba mámte rókaka. Huanäi síme jume át mámtekame, türilatakam taahuak.

15

Juka yoremta jíapsi nanasontume (Mr. 7:1-23)

¹ Huanärim Jesústau rúktek, huate escriibam entok pariserom, Jerusaléniu joome, ínel jíaka:

² —¿Jatchiaka jume em discípulom juka yoiyöturim boojoriau kaa johua? Bueítuk katim bábaijma, páanim buä bárëteko.

³ Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:
—¿Jatchiaka eme këtchi, juka Diosta nésahuekähuem kaa johua, yoiyöturim boojoriau enchim jo bárë béchïbo?

⁴ Bueítuk Dios nésahueka ínel jiaahuak: “Em áтчay entok em áiye, Akë am yöre, të jábe ä áchaybet entok ä áyebet, bétte nokta am béj-reka ámet nokakätek, kaita át temajeka mëtuna.”

⁵ Të eme ínělem jiaahua: “Jábetaka junne ä áchaybeu entok ä áyebeu ínel jíáteko, jü áy ára enchi ín aniä eyhui, Diostau bíchaa nä näikiala”,

⁶ huanäi íněli jíaka, béja kara am aniaka tatahua, jume áchayhuariam. Íněli jü Diosta nésahui kaita béj-reka tatahua, juka yoiyöturi boojoriau enchim jo bárë béchïbo.

⁷ ¡Eme Dios huáatihuamta bënasi emo antua! Tüisi enchim bétana nookak jü Isaías, ínel jíakari:

⁸ Īri pueblo ä teniay jíba nee yöre, të bem jíapsi mékka inou aane.

⁹ Bueítuk kía béjja, jü bem nee yörehui,

doctriinata bénasim yore ä majtia, juka
yoremem nésauta.

¹⁰ Huanäi juka juebena genteta núnuka ínel
ámeu jiaahua:

—Akem ä jíkkajaka éntokem át júneiya.

¹¹ Kaa yoremta nasonte, jú tempo kimume;
ál-la jú tempo yeu huéeme, íri ál-la yoremta
nanasonte.

¹² Huanäi ä discípulom áu rúkteka, ínel áu
jiaahua:

—¿Jachë kaa júneiya? Bueítuk jume
pariserom íkai nokta jíkkajaka, kaa tüisi ámeu
huétchek.

¹³ Të Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahuak:

—Síme júya óuhuo, téhueka bétana ín Áchay
kaa echakäu, nahuamak békti popónna.

¹⁴ ¡Akem am tójja! Liliptimtakam huate
liliptim huíksasaka. Bueítuk jú líptitaka täbui
líptita huíksimëteko, náhuichikam guójökun
kóm huáttinake.

¹⁵ Peero ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Itomë ä téjhua, jáchin ä jiau bárëhui, íkai
ejemplota.

¹⁶ Jesús ínel jiaahua:

—¿Jachu eme két juka kaa júneehuamta
jípure?

¹⁷ ¿Jachem kaa át júneiya? Síme tempo
kimume tónáu bíchaa huéiye; chúkula éntok
yeu jujuyäutehua.

¹⁸ Të jú tempo yeu huéeme, huáijhua jiápsipo
yeu huéiye; íri ál-la juka yoremta nanasonte.

¹⁹ Bueítuk jiápsipom yeu huéiye, jume kaa tü
éerim, jú yore suahuame, jú jubeka entok júchi

täbuik jipureme, jü kaa emo jubeka kía náu jíapsihuame, jü jita ékbuahuame, jü kaa lútüriapo jábetat nokhuame, entok jü Diosta béj-reka béttek nokhuame.

²⁰ İri sime, juka yoremta nasonte; të jü kaa áu mám bákxiaka jibuähuame, kaa yoremta nanasonte.

Jámüt Cananeapo joometa Diostat éahui

(Mr. 7:24-30)

²¹ Jesús jumü yeu sika, Tiro entok Sidón buiärau bíchaa siika.

²² Senu jámut Canaa buiärapo yeu simlataka, chay nokaka ínel jiaahuay:

—¡Señor, Davidta Ūusi, nechë nák jiokole! In jámut asoa lemoonio át aneka jiokot áhuä bíttua.

²³ Të Jesús huépul nokta júne kaa ä yómmiak. Huanäi ä discípulom jiokot éaka áu rúktek, ínel jíaka:

—Akë ä simtua, bueítuk itot chäka huéeka chaysime.

²⁴ Áapo am yómmiaka ínel jiaahuak:

—Israel kabaram emo tärulammeune jíba bíttuari.

²⁵ Huanäi áapo áu rúktek, entok tónommia kíkteka ínel áu jiaahua:

—¡Señor, nechë jinëu!

²⁶ Áapo ä yómmiaka ínel jiaahua:

—Kaibu türinake, jume itom usim páanim buä éähui, am úuhuaka ili chüum am mik béchïbo.

²⁷ Të áapo ínel áu jiaahua:

—Jeehui, Señor; të jume ili chüum bem teko mesapo juka lelebelaik kom huáttemta jünem buabuäye.

²⁸ Huanäi Jesús ä yómmiak, ínel jíaka:

—Empo jámmut, ¡yún emót aika, jü Dios éehuame! Emou yáatunake, tua em ä huáatiä pámani.

Huanäi ä jámut ásoa türilataka taahuak, huämi orapo naateka.

Jesús juebena kökoreme tütek

²⁹ Jesús huämi yeu sika, Galiléa bahue mayoau yepsak. Huanäi júya káhuit jikau sika áma yejte.

³⁰ Huanäi juebena gente áu rúktek, lolöim, liliptim, múurom, kaa emo mám yekame, entok huate yún kökoreme huériaka. Huanärim Jesústau am rúktiak, ä guókpo. Áapo entok am tütek.

³¹ Ínëli jü juebena gente buére éiyay, múurom nokame bíchaka, jume kaa emo mám yekame türilame, jume lolöim naa kateme, entok jume liliptim bíchame. Huanärim Israelpo Diosta tüisi úttiley.

Jesús naiki miilim jibuätuak

(Mr: 8:1-10)

³² Jesús ä discípulom núnuka ínel jiaahua:

—Juka gentetane jiokolë, bueitukim béja báij taahuare ínomak aneka, entokim buähuamta kaa jípure, jibuä béchibo. Kaa jibuälame sákatua béchibo éntokne kaa báare. Jáchinai jünem böot katëtek, tébäi tamunake.

³³ Huanäi ä discípulom ínel áu jiaahua:

—¿Jáksute ítapo yún páanim jípure ími mékka jóa ániapo, símem jóbosi jibuänakre béchibo?

³⁴ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jaiki páanimsem jípure?

Bempo ínel jiaahua:

—Guoy búsaním, entok ili jaiki kútchum.

³⁵ Huanäi néshuek, juka genteta buíapo jote sáhueka.

³⁶ Huanäi jume guoybusam páanim nüka entok jume kútchum, ínëli Diosta baysausuka, am rébektíaka ä discípulom am mákkak; jume discípulom éntok genteta.

³⁷ Símetakam jibuäk, entokím jóbuak. Huanäi jume lelebelaim yeu békame náu tójjak, guoybusan canajtam tátapuním.

³⁸ Jume jibuäkame éntok, naiki mil ohuimtukaiimme, jáamuchím entok ili usím kaa áma náikiaka.

³⁹ Huanäi jume gentem sákatuasuka, barcopo jámuka buiära Magdala téäu yepsak.

16

Huépul señaltam áahuak jume pariserom entok jume saduceom

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Huanäi jume pariserom entok jume saduceom áhuim rúktek, ä jioptua báreka, señalta téhueka bétana áu aahuaka.

² Të Áapo am yómíiaka ínel ámeu jiaahua:

—Tukariu yúmamta bichátek: “Türi báare jü tiempo”, tem jijia: “Bueítuk jü ánia téeka síkilisi chátu.”

³ Én kethueytana éntok: “Buére jeknake, bueituk jü ánia téeka síkilisi namu chätu.”
 ¡Eme lútula Dios huáatemta mamatome! Akem ä täya, juka téeka ániata jáchin ä huèhui; të juka señal taahuata én huémta, ¡katem át jüneiya!

⁴ Jü kaa tü yóremra kaa huépülsi au nüyeme, señalta áu yáaria iaaka nooka; të kayta señalta éntok jipunake, profeeta Jonásta señal jíbba.
 Huanäi am tójaka siika.

Jume pariserom levaduura
 (Mr. 8:14-21)

⁵ Jume discípulom huáytana yájaka, jume páanimim kaa nüpak, ámebia kópteka.

⁶ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¡Akem ä bitcha, jó! Jume pariserom entok saduceom levaduura bétanem emo suaya.

⁷ Bempo éntok ínel éiyay, ínel jíaka:

—Kaa páanim itom nüpakä béchïbo júnel jiaahua.

⁸ Jesús ä jüneriaka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem ínel éiya? ¡Yoremem kaita súalëram: “Katte páanim jipure”, ti éaka!

⁹ ¿Jachem kaa ámeu huáate, jume mamni páanimmehui, mamni mil yoremem béchïbo, entok jaiki canajtam enchim náu tójakähui?

¹⁰ Entok jume guoybusan páanimmehui, naiki mil yoremem béchïbo, entok jaiki canajtam enchim náu tójakähui, ¿jachem kaa ámeu huáate?

¹¹ ¿Jatchiakasem kaa át jüneiya? Kanne jume páanim béchïbo ínel enchimmeu jiaahua,

ál-la jume pariserom entok jume saduceom levaduura bétana; iári bétanem emo suaya.

¹² Huanärim jünëiak, kaa jü levaduura páanim bétana emo suaya sáihuähui, ál-la jume pariserom entok saduceom juka doctrinata yore majtiahumta bétana.

*Peero Jesústa yeu buíssek, ä Cristo tíaka
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)*

¹³ Jum Cesarea Filipino buiärau yepsaka, Jesús ä discípulom nátemajek, ínel jíaka:

—¿Akim ä jábesä tíiya, jume yoremem, juka Yoremta Üusi?

¹⁴ Bempo ínel jiaahua:

—Huate enchi Juan Bautistä tíiya; huate éntok Elías; huate éntok enchi Jeremías tíiya, ö jamak huate profeetam.

¹⁵ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Emesu, ¿nechem jábesä tíiya?

¹⁶ Símon Peero ä yómmiak, ínel jíaka:

—Émpë jü Cristo, Dios jíápsamta Üusi.

¹⁷ Huanäi Jesús ä yómmiak:

—Yúmalasë al-leehumta jípure, Simmom, Jonásta üusi, bueítuk kaa kía jábe yoreme emou yä machiriak, ál-la ín Áchay téhuekapo kátekame.

¹⁸ Ínapone két ínel emou jiaahua, enchine Peero tíiya. Jü téta buëuruta béppa éntokne ín igleesia yöturianake; jü infierno puertam éntok kaibum áa béppa úttiata jípunake.

¹⁹ Enchine am máknake, jume réy nésauroi téhuekapo yáabem. Símeta ímí buíapo em sümäu, téhuekapo két súmeratunake; entok

sime buíapo em búttiakähui, téhuekapo két búttiatunake.

²⁰ Kaabeta am téjhua sáuhuek, jume ä discípulom, áu Cristotukä bétana.

Jesús ä muknakeu am tejhuak

(Mr. 8:31–9:1; Lc. 9:22–27)

²¹ Huanäi naateka Jesús ä discípulom huitti téjhua táytek, buere jóära Jerusaléniu ä huéenakeu úttiatakähui, entok jiokot áu yáanähui, jume tiöpopo yoiyöturim bétana, entok jume sacerdote chë nésahueme entok jume escribam bétana, entok mēhuaka báij taahuata huéy áu jíabitenakēhui.

²² Huanäi Peero áapolaik sékana bíchaa ä nuk sika áamak ettejhua táytek, ínel jíaka:
—¡Señor, emoë jiokolë; bueituk jü emou yáanäu kaa emou huéepo yúmala!

²³ Të Áapo Perotau kúakteka ínel jiaahua:
—¡In bíchäpe mékka huéiye, Satanás! Kialë nee teítituabáare, bueituk Diosta nokáhuë kaa bitcha, ál-la jume yoremem türëu bíchaa jíbba.

²⁴ Huanäi Jesús ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Jábetaka junne ino sáu huée bárëtek, kaa áu beutireka áu tóijnake; huanäi ä kúruj püaktiaka ino sáu huéenake.

²⁵ Entok jábetaka junne ä jíapsihua jínëu báareme, ä tárunake; entok jábetaka junne jü inot ä éá béchibo jíapsihua tárukame, ä téunake.

²⁶ Bueituk, çjítasu áma téunake jü yoreme, jum ániat ayukamta yöokateko, juka ä

jíapsihua éntok ä tärükäteko? Entok, ¿jaikixsu ára béjtua jü yoreme, ä jíapsihua béchïbo?

²⁷ Bueítuk ínapo jü Yoremta Üusi yebijnake, jum símek béppa ujjorik ín Áchay áttiäpo, entok ä ángelesimmaki. Huanäi huehuëpulam am béjtuanake, jita bem yáakau bétana.

²⁸ Tua lütüriapone ínel enchimieu jiaahua, huate ímï aneme, katim kókkonake, ál-la taahuata yúmak Yoremta Üusi réytaka yepsamta bíchakátek.

17

Jesústa täbuiasi ä tahuakäihui

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Búsan taahuarim simsuko, Jesús am nüka, Perota, Jacobota, entok Juan ä sailahua. Huanäi am nuk siika, júya káhuit jikahui bempolaim.

² Huanäi bem bíchäpo täbuiasi áu yáuhuak. Ä pújbahua täata bénasi bélojkosi bíttuy; ä sánkohua éntok tósalisi aayuk, machiriata bénasi.

³ Ímïri Moisés entok Elías ámeu yeu machiak, áamak ettejhuaka.

⁴ Huanäi Peero Jesústau ínel jiaahua:

—Señor, ¡türi ito béchïbo jü ímï anhuame!
Enchi ínel éayo, báij jötamte ímï yáanake:
huépülak emo béchïbo, senuk entok Moiséjta
béchïbo, entok senuk Elíasta béchïbo.

⁵ Ketune áapörík ä nokayo, namu machiriaka am róptiak. Huanäi jáhui namupo jíkkajtuk, ínel jíaka:

—Īri ájãria jü ín Ūusi ín nákehui. Áamakne al-leiya; áapõrikem jíkkaja.

⁶ Jume discípulom íkãi jíkkajakam tónommey jáptek. Huanãrim buíau tájti kom kóbatek, tüisi májhueka.

⁷ Huanãi Jesús ámeu rúkteka ámet mámtek, ínel jíaka:

—Jáptëem; entok katem májhue.

⁸ Huanãi bempo jikau remteka, kaabetam bítchak, Jesústa áapolaik jíbba.

⁹ Të chúkula júya káhuit kómam sájako, Jesús ám sáhueka ínel ámeu jiaahua:

—Juka enchim bíchakãu, kaabetem ä téttejhua, ál-la chúkula béja kókkolam násuk juka Yoremta Ūusi jíabiteko.

¹⁰ Huanãi ä discípulom ä nátemajek, ínel jíaka:

—¿Jatchiaka júntuk jume escriibam ä úttiä tíiya, júka Elíasta bát yebijnakëhui?

¹¹ Jesús am yómmiak, ínel jíaka:

—Lútüriapo, Elías bát yebijnake; huanãi simeta bemelasi yánake.

¹² Tëne ínel enchimneu jiaahua, Elías béja yebissuk, të katim ä täyak, ál-lam simeta bem yáa bárëu áu yáuhuak. Ínëli këtchi jü Yoremta Ūusi áme bétana jiokot yána.

¹³ Huanãi jume discípulom huitti jünëiak, Juan Bautistata bétana ä nokaĩhui.

*Jesús táij mukërata tütek
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)*

14 Juka genteta yún anëu am yájako, senu yoreme áu yepsaka tónommey áu kíkteka ínel jiaahua:

15 —Señor, ín üusi táij múmukemtë nák jiokolë, tüisi jiokot áu bíbicha; bueítuk juebénasi táijpo huehueche, entok juebénasi báapo.

16 Huanäine jume em discípulommeu ä nüpak, të ímëri én tájtim kara ä tüte.

17 Jesús ä yómmiaka ínel jiaahua:

—¿Eme nat tómti kat-riam kaita súalëram, entok símekut kaa türík joame! ¿Jauhuey tájtisune ikäi enchimmet ayukamta enchimmet bit yáatinake jáni? Inohuem ä huéria.

18 Jesús kuttílasi át nésahuek, jü lemooniotachi. Huanäi íri át yeu siika, jü usitachi. Huanäi naateka türilataka taahuak.

19 Huanäi ä discípulom bempola sékana Jesústau yájaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jatchiaka ítapo kara yeu ä béebak?

20 Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Diostat éehuame ilikkik enchim jípure béchibo. Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, eme mojaasa báchiata béechisi Diostat éätek, íri júya káhuittau ínel jíätek: “Sékänë emo yetcha”, huanäi sékana áu yécha éiyey. Ínëli enchim béchibo kaita kara yáataka tahua éiyey.

21 Të jü ilë béna kökoa lemoonio, ayuunopo entok oraciónimmaki jíba yeu sisime.

*Jesús ä mënäü bétana júchi nookak
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)*

²² Galiléa buiärapo bempörim aneyo, Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi yóremem mámpo tóijna.

²³ Huanärim ä mënake; të báij taahuarim huéy jíabitenake.

Huanäi bempo tüisi sirokoka taahuak.

Tiöpo impuestom béjtua huame

²⁴ Capernaum pueblou am yájakó, Perotahuim yájjak, jume impuesto tómita náu totojame, ínel jíaka:

—¿Jü enchim Maestro kaa am bébejtua, jume guoy dracmam?

²⁵ Áapo am yómmiak:

—Jeehui.

Huanäi jóapo ä kibakek, Jesús bát au nookak, ínel jíaka:

—¿Jáchisë ä bitcha, Simmom? Jume ímí buíapo réyesim, ¿jábetasum ä úuhua, juka impuesto tómita: jume bem jóapo uusim, ö jume kaa áma joomem?

²⁶ Peero ä yómmiak, ínel jíaka:

—Jume kaa jóapo joomem.

Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Júnëli jume usim jóapo joome béja kaita béjtua.

²⁷ Júnentaka junne, kaa am omtinakë béchíbo, bahuehuë sika anzuelota áman jímma. Huanäi juka kúchuta bát em yeu huíkekäu, Akë ä nüye huanäi ä tem étapokätek. Huanäre áma ä téunake, tómi estaterota. Íkäre nüka am mákka, íno béchíbo entok émo béchíbo.

18

¿Jábesu chë jü yöhue?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Júnaköri jume discípulom Jesústau yájaka, ínëlim áu jiaahua:

—¿Jábesu chë júne áma yörisi machi, jum téhuekapo Diosta réy nésahuepo?

² Huanäi Jesús ili usita núnuka, áme násuk ä këtchak.

³ Huanäi ínel jiaahua:

—Lútüriapone ínel enchimieu jiaahua, kaa júchi ili usim Bénasi emo nukateko kaibem aman kimunake jum Diosta téhuekapo réy nésahuepo.

⁴ Júnensan jábetaka junne kaa áu buérialéka ï ili usi ténasi áu nüyeme, ïri júnen chë yöhue jum Diosta téhuekapo réy nésahuepo.

⁵ Entok jábetaka junne, juka ili usita ilë bénnak ín téhuampo mabetakame, nee mabeta.

¡Jiokot áu huéenake, hua yoreme yore jioptuamtahui!

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ 'Jábe junne usi il-líchim nee súaleme, kaa türik am yáatuakame, chë türi éiyey, buru molino tétata kutánaapo át súmaka bahuéu kóm jímmaahuako.

⁷ ¡Jiokot maachi, jume ániat kaa türikuu yore jioptuame béchibo! Bueítuk úttia júkái ayunakëhui, të ¡Jiokot áu huéenake, hua yoreme yore jioptuamtahui!

⁸ 'Ä junëlitunakey, jume em mámam entok em guókim kaa türikum bíchaa enchi am

huéria báareyo, Akë am chúktiaka mékka am guötia. Bueituk chë türinake, kaa mámaka entok kaa guókeka yü jíapsihuäu em huéenakëhui, të kaa yúmalam mámaka entok yúmalam guókeka táijta kaa tutukëu em jímmaanähui.

⁹ Bueituk empo, em pusim kaa türik enchi yáatua báareyo, yeuhuë am huíkeka mékka am jímma. Bueituk chë türinake, huépülam puseka yü jíapsihuäu em huéenakëhui, të kaa guoyim puseka táijta kaa tutukëu em jímmaanähui.

Kabara täruri ejemplo

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ '¡Tüisem át suuhua! Kaabe kía kaitapo am bínnaake, huépülak junne, ímëi ili uusim. Bueituk jume bem ángelesim téhuekapo ín Áchay pújbpapo jíbam aane.

¹¹ Bueituk ínapo jü Yoremta Üusi jume emo tärulamene jínëu báreka äbo yebij-la.

¹² '¿Jáchisem ä bitcha? Senu yoreme cienim kabaraka, të huépülak täruko, ¿jachu kaa jume noventa y nuevem tösika júyat náa huée táytinake, huaka áu tärukamta jariaka?

¹³ Të ínëli huémta násuk ä tíakätek, lütüriapone ínel enchimmeu jiau báare, chë júne al-leenake, hua kabara áu täruka tëihuakamta bétana, huame noventa y nuevem kaa emo tärukame béppa.

¹⁴ Ínëli kétchi, jü enchim áchay téhuekapo anemta nésau éeri, jume il-líchim ímï aneme, kaabeta áu tärü íaa, huépülak junne.

Jáchisu jýjjiokorihua jü hermaano
(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Bueituk Cristota súalhuäpo émomak aanik, kaa türik émou ä yáako, empo éntok áapo emepolem aneka, kuttilasë áu nooka. Enchi ä jikkajako, Cristota súalhuäpo émomak anikë yölataka tahuhanake.

¹⁶ Të kaa enchi ä jikkajako, huépülak ö guoyimë émomak huéria; bueituk guoyim ö bájim jikkajäpo sime noki lütüriataka tahuhanake.

¹⁷ Të bempörim kaa ä jikkajako, igleesiapo náu aneme téjhua. Huanäi igleesiapo náu anim kaa ä jikkajako, jume kaa judíom entok publicanom bénasë ä jípunake.

¹⁸ 'Lütüriapone ínel enchimieu jiaahua, simeta ímï buíapo enchim súmakähui, áman téhuekapo két súmatunake, entok simeta ímï buíapo enchim búttiähui, áman téhuekapo két búttiatunake.

¹⁹ 'Júchine ínel enchimieu jiaahua, eme guoyika, nanabeu éaka, ímï buíapo jita júne aahuätek, akem ä yáariana, ín Áchay téhuekapo anemta bétana.

²⁰ Bueituk ják junne, guoyika ö bájika ín téhuampo náu anemmaki, huämíne ínapo áme násuk aane.

²¹ Huanäi Peero áu rúkteka ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jaikisisune ä jiokorinake jáni, juka ín hermaano kaa türik inou ä yáako? ¿Guoy búsanisi?

²² Jesús ínel áu jiaahua:

—Ëe; kaa guoy búsanisi jíbba, ál-la setenta guoy búsanisi.

Jume guoyika huikiriame

²³ Ìäri béchïbo jü téhuekapo réy nésauro senu réyta benna. Ìri jume áu tékipanoame núnnuk, bempörim juka bem huikiriäu am jünerianakë béchïbo.

²⁴ Huanäi cuentam ä jo táyteko, huépülaka áu yeu tóijhuak, guoj mamni mil talentom ä huikiriame.

²⁵ Ìri kara áu béjtuaka taahuak. Huanäi ä tekohua át néshuek ä nénkinä béchïbo, ä jubiahua, ä úusihuam, entok simeta ä áttiahua, junëli ä huikiriäu béjtuanä béchïbo.

²⁶ Huanäi jü tekipanuario ä tekobeu tónommia kíkteka, tüisi jiokot áu nookak, ínel jíaka: “In teeko, yánti jíapsekë nee boobícháihui. Ínapone simeta enchi béjtuanake.”

²⁷ Huanäi jü tekipanuariota teeko, jíapsi sóokteka ä búttiatebok, entok ä huikiriäbet ä jiokorek.

²⁸ Huanäi yeu sika, senuk tékilpo ä jáläihua téhuak, cien denariom ä huikiriamta. Huanäi kutánapo át chátuka ä jíabi méay, ínel áu jíaka: “¡Juka em nee huikiriähuë nee bejtua!”

²⁹ Huanäi jü tekohuäpo ä jáläihua, guókpo áu tónommia kíkteka, tüisi jiokot áu nookak, ínel jíaka: “Yánti jíapsekë nee boobícháihui. Ínapone simeta enchi béjtuanake.”

³⁰ Të áapo kaa báarek, ál-la carcelpo ä yéchatebok, juka ä huikiriäu ä béjtuäu tájti.

³¹ Jume áamak tekipanuariom juka áma huémta bíchaka, tüisim sirokaka taahuak. Huanärim bem yöturibeu sájaka ä ettejhuariak, juka simeta áma yeu sikamta.

³² Huanäi ä tekohua ä núnuka, ínel áu jiaahua: “¡Tekipanoalero kaa tü yöreme! Simeta huaka em nee huikiriäune enchi át jiokorek, inou enchi jiokot jíakä béchibo.

³³ ¿Jachë kaa két ínëli ä nák jiokoli máchiakay, juka em jálaï, enchi ín nák jiokolekä Bénasi?”

³⁴ Huanäi ä tekohua omteka, jume yore bébebame mámpo ä tójjak, simeta ä huikiriäu ä béjtuäu tájti.

³⁵ Jesús ínëli jiaahuak:

—Ánëli kétchi, jü téhuekapo ín Átchay két ínëli enchim yáanake, juka enchim béj-reka ayukamta kaa chíkti jíapsimak enchim ä jioköreko juka em hermanota.

19

Jesús divorciota bétana am majtia
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Chúkula Jesús íkai nokta noksuka, Galiléa buiärapo yeu sika, Judea buiärau bíchaa siika, Jordán bathue huáyтана.

² Juebenara gente áa sáu sájjak. Huämiri jume kökoreme tütek.

³ Huanärim áu yájjak, jume pariserom, ä jioptua báreka, ínel jíaka:

—¿Jachu yoremta béchibo türi jáni ä jubi ä jímmaanakëhui, kía jita béchibo junne?

4 Áapo am yómmiaka ínel jiaahua:

—¿Jachem kaa ä nok-la, juka jiojteta?
Bueituk júnakoy ániata naateyo, “outa entok jámutta yáuhua”.

5 Entok két ínel jiaahua: “Íäri béchibo jü yoreme ä áchayhua entok ä áyehua tösika, ä jubibeu rúkteka áamak jíapsinake. Huanärim íneli huépülak náu takahuanake.”

6 Júnelim béja katim náapat guooyi, ál-lam náu huépülak takaanake. Juka Diosta náu rúktiakähui éntok, jü yoreme kaibu am näikimtenake.

7 Inelim áu jiaahua:

—¿Jatchiaka júntuk Moisés ä jímmaaka divorcio jiösiata ä mák nésahuek?

8 Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Enchim námakak jíapsekä béchibo jü Moisés junéli ä yáatebok, jume enchim jáamuchim enchim guötianake bétana. Të tua kësampo naateka kaa junéli huéiyey.

9 Ínapone ínel enchimmeu jiaahua, jábe ä jubi täbui yoremamak áhuä náyotek ára ä jímma. Kaa ä junélituko, ä jubi jiösia divorciota ä mákaka täbuik jubekátek, adulterio kúlpata jípureka tatahua; entok jábe juka jímмата jubekame két jíba júkái kúlpata huériunake.

10 Huanäi ä discípulom ínel áu jiaahua:

—Ä ínëlitunakey, kaa áma huétche, jü emo jubiahuame.

11 Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Katim sïmetaka áma yuuma, ä mabet béchïbo, ál-la huame Diosta bétana jünee huamta mabetame.

¹² Bueïtuk huate yoremem jauhuey júne kaa jujube; bempo júnel yeu tómtila. Huate entok tua káponim, yoremem ínel am yáalä béchïbo; huate entok bempo ínel emo yáala, kaitat obisi éaka, juka Diosta tékil joo béchïbo. Juka íkái mabetakame áma áu yumäu jüneriaka ä yáanake; jíba türi éläposu jauhuey júne kaa jubnake.

Jesús tühuata ili usim mákka
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Huanäi ili usim áu tóijhuak, áme béppa mámtéka Diostau am buanianakë béchïbo; të jume discípulom kutti ámet nónokak, Jesústa kaa múksi bit íaaka.

¹⁴ Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Akem am tójja Jume ili usim éläposum ínou kannake. Katem júkái am úuhua, bueïtuk Diosta téhuekapo réy nésauta, bempom ä áttiak.

¹⁵ Huanäi áme béppa mámtéka yeu siika, jum ä aneïpo.

Jü riko jübua yötume
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Huanäi senu áu yepsaka ínel áu jiaahua:

—Türi Maestro, ¿jita tühuatasune yáanake jáni, juka yü jíapsi huamta jípu béchïbo?

¹⁷ Áapo ínel áu jiaahua:

—¿Jatchiake nee türi tüiya? Kaabe éntok türi, Dios jíbba. Të empo jíapsita ayukäu kibak bárëtek, Diosta nésahuim, Akë am ëeria.

¹⁸ Júnel áu jiaahua:

—¿Jíta nésaurim?

Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Katë yore súuhua. Jubekë kaa täbuimak jíápsa. Katë ékbua. Katë kía jábetat nooka.

¹⁹ Juka em átchay entok em áiye, Akë am yöre; éntoke juka emo bënasi yoremta emo bënasë ä ériaka ä bínnake.

²⁰ Jü jübua yötume ínel áu jiaahua:

—Íkai simetane ëeriala ín usitukäpo naateka. ¿Jita éntok júchi ínou bëye?

²¹ Jesús ínel áu jiaahua:

—Empo tua lútula jíapsi bárëteko, sikë juka simeta em jípurëu nénkaka, poloobem ä miika. Huanäre äbo sika ino sáu huéiye. Inëlë simeta joaka, áman téhuekapo ä jípunake, juka juebenak béj-remta.

²² Íkai jíkkajaka jü jübua yötume, kaa al-leaka siika; bueítuk yún jita jipurey, rikutukay.

²³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua, ä discípulommehui:

—Tuane lütüriapo ínel enchimmeu jiaahua, tepa obiachi jü riko jum téhuekapo réy nésahueu kibak béchíbo.

²⁴ Júchine ínel enchimmeu jiaunake, chë júne kaa obiachi jü kameyo jiikia pusimpo áman ä huéenakë béchíbo, juka rikota téhuekapo Diosta réytaka nésahueu huéenake béppa.

²⁵ Jume discípulom íkai jíkkajaka, tepam guómtilataka taahuak, ínel jíakari:

—¿Jábesu éntok béja ára jínëutaka tahuanake jáni?

²⁶ Huanäi ám bíchaka Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jume yoremem béchïbo iri tepa obiachi; të Diosta béchïbo kaita obiachisi maachi.

²⁷ Huanäi jü Peero ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:

—Señor ítapo ëni, sïmeta itom jípurëu tóij-la; huanäite emo sáu kaate. ¿Jítasute, én, jípunake?

²⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Tua lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua, júnakoy béja sïmeta bemelasi tahuako, ínapo Diosta Ūusi tua réytaka bankot yejteko jum simek béppa uyyorikuu, eme ino sáu rejtilame, ámanïrem két jume dooce rey bankommet jotenake. Jume Israelta dooce tribum béchïbem jueezimtunake.

²⁹ Jábe junne juka ä jóuhua, ö áamak huéeri, ö ä áchayhua, ö ä áyehua, ö ä jubiahua, ö ä usihua entok buíata, ín téhuam béchïbo ä tójakame, cientota béekisi áa béppa ä mabetnake, Diosta bétana, éntok két juka yü jíapsihuamta.

³⁰ Të juebénaka bát kateme chúkulam kannake; jume chúkula kateme éntok bát kannake.

20

Párasim etpo tekipanuaame

¹ Jü téhuekapo réy nésauroi éntok áchayhuari yoremta familiaka benna. İri kethueytana yeu siika, tekipanuariom tákia báreka, ä huajpo páras takam chúktianakeme.

² Huanäi am tákiaka ámemak áu nok tütek, senu táapo huépul denariota am béjtua rókaka. Huanäi ä huajpo párasim ayukäu am bíttuak.

³ Chúkula kethueytana bätanim ják jiay júchi yeu siika. Huanäi huatem bitchak, kaita joaka, plaazapo jokame.

⁴ Huanäi ínel ámeu jiaahua: “Emem ket áman kaate, jum huajpo párasim ín él-lähui. Ínapone juka tua enchim kobanakeu enchim béjtuanake.” Huanäi bempo áman sájjak.

⁵ Abe lúl-la yejtey júchi yeu siika, entok kúpteyo abe bájim jiayo; huanäi két alé bénasi aayuk.

⁶ Entok abe mamnim jiay júchi yeu siika. Huanäi huatem kaita joame téaka, ínel ámeu jiaahua: “¿Jatchiakasem kaita joaka síme táapo ímĩ aane?”

⁷ Bempo éntok ínel áu jiaahua: “Bueítuk kaabe itom tákiala.” Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua: “Emem két áman kaate, jum huajpo párasim ayukähui; huanäine juka tua enchim kobanakeu enchim béjtuanake.”

⁸ Huanäi tukariu yúmako, jü yöturi huajpo párasim áttiakame, ä móoromabeu ínel jiaahua: “Jume tekipanuame núnuka am béjtua, huépul taahuata, jume chúkula naatekame bátchu, jume bát naatekammeu tájti.”

⁹ Huanäi jume abe mamnim jiaj áman yájakaihui, hueepulakam huépul denariota mabetak.

¹⁰ Jume bát tékiliu kimukame áman yájaka chem yún emo béjtua máchiley; të bempom két hueepulakam huépul denariota mabetak.

¹¹ Huanärim ä mabetaka éhuil náu nookay, juka famiiliatau yöturita béj-reka,

¹² ínel jíaka: “Ímëi chúkula kimukame senu orata jíbam tekipanuala, éntoke jíba ito bénasi am béjtuala, ¡táttareka entok bétte tékilta síme táapo itom yáalatuk junne!”

¹³ Huanäi áapo am yómmiaka huepülakuu ínel jiaahuak: “Amigo, kaitane enchi úuhua. ¿Jachune kaa nokta émomak yáuhua, huépul denariota enchi béjtua rókaka?”

¹⁴ Juka em áttia nükë siime; të íkai chúkula kibakekamtane em mabetakäu béekiknä béjtua báare.

¹⁵ ¿Jachune kaa lútüriata jípure, juka ín áttia ín yáa bárë páman ín yáanakëhui? Ö, ¿empu envidiata jípure jáni, ín tü yóremtukä béchïbo?”

¹⁶ Ínëli jume bát kateme chúkulam kannake; të jume chúkula kateme, ímëi bát kannake. Bueïtukim juebenna, jume núnurim; tërim ilikki, jume yeu púarim.

*Jesús ä muknakeu júchi jüneriatebok
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)*

¹⁷ Jesús buere joära Jerusaléniu jikau sika, ä dooce discípulom naatepola am núnnuk. Huanäi böot huéeka ínel ámeu jiaahua:

18 —Ímíte Jerusaléniu jikau kaate. Ínapo jü Yoremta Üusi éntok jume tiöpopo chë nésahueme entok escriibam mámpo tóijna. Huanärim nokta át chúpanake, ä mënä béchïbo,

¹⁹ entokim kaa judíom mámpo ä tóijnake. Jiokochim ä joaka ä bemmuchanake. Huanärim kúrusit ä poponnake; tē báij taahuarim huéy jíabitenake.

Jacobota entok Juanta áye aahuähui
(Mr. 10:35-45)

²⁰ Huanäi jü Zebedeota üusim áiye ä asoammaki Jesústau rúkteka, áu tónommia kíktek. Huanäi senu huémta áu aahuak.

²¹ Áapo ínel áu jiaahua:

—¿Jítasë huáatia?

Jü jámut ä yómmiak:

—Ímëi ín guoy asoam, ámechë nésahue, bueítuk réytaka em nésahuepom émomak jotenake, huépülaka bátatana, senuk éntok míkötana.

²² Huanäi Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Katem jüneiya jita enchim aahuähui.

¿Jachem juka báasopo ín jïnakeu ára ínomak jéye? ¿Jachu emëe juka jiokot anhuamta ín innënakeu ára ínomak ä innëa?

Huanäi bempo ä yómmiak:

—Jeehui, ámate yuuma.

²³ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Lütüría báasopo ín jïnakeu ára enchim jïnakëhui, entok juka jiokot anhuau ín innënakeu arem ínomak ä innëa. Tē senuk

bátatana entok míkötana, ino náapo jábem jotentakēhui, kanne ínapo ä jípure, juka jábem ín ä máknakēhui; ál-la jü ín Átchay áma am náikiala, jume íari béchibo yeu púarim.

²⁴ Jume guojmamni discípulom íkai jikkajaka ámehuim öomtek, jume guoyika emo sailakammehui.

²⁵ Huanäi Jesús am núnuka ínel ámeu jiaahua:

—Jüneäem, jume yäura tékiata naciönimmeu jípureme, bem nésahuepom úttiapo kaa túrihuamta ámeu johua, entok jume buéresi emo jípureme úttiapom áme béppa nésahue.

²⁶ Të enchim násuk kaa ínëlitunake, ál-la hua enchim násuk áu yö joame, íri jume huatem nésauta jorianake.

²⁷ Bueítuk jábe enchim násuk bát huériata jípu báareme, íri huatem bétuk áu jípunake, nésauta am joriaka.

²⁸ Ínapo jü Yoremta Üusi äbo yepsak, kaa nésauta jabeta nee jooria äaaka, ál-la sëmëm nésauta joria báreka; entok sëmëm béchibo muk báreka ä jíapsi tójjak, juebenam jínëu báreka.

*Guoy liliptim bíchaka taahuak
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)*

²⁹ Jum pueblo Jericópo bempörim yeu sájako, juebena gente áme sáu sájjak.

³⁰ Jesústa áma huam huéy, guoy liliptim böo mayoat jokay. Huanäi ä jikkajakam kusisi cháchayek, ínel jíaka:

—¡Señor, Davidta Üusi, itomë nák jiokolë!

³¹ Jü gente éntok ámet kutti nónokak, kaa múksi am jiau sáhueka; të bempo chë júne úttiaka chaayey, ínel jíaka:

—¿Señor, Davidta Ūusi, itomë nák jiokolë!

³² Huanäi Jesús kíkteka am núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem enchimmeu nee yáa ía?

³³ Bempo ínel áu jiaahua:

—Señor, itom pusimte étapo íaa.

³⁴ Huanäi Jesús am jiokoleka, pújpo ámet mámték. Huanärim sep bíchaka taahuak, entokim áa sáú sájjak.

21

Yólataka Jesústa buere jóära Jerusaléniu kibakéhui

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Buere jóära Jerusaléniu jëla am kateyo, jum pueblo Betfagéhuim yájjak, káhui Oliivou kaa mékka. Huanäi guoy discípulom áman bíttuak,

² ínel ámeu jíaka:

—Ili jóära itobeu kátekähuem kaate.

Huanärem buruta áma chäkamta téunake, ili buruta jípuremta. Akem am búttiaka ábam huéria.

³ Të jábeta jáchin enchimmeu jiay, ínëlem áu jiaunake: Jü Señor am huátia; läutite ábam nóttianake.

⁴ Síme írì yeu siika, áhuä chúpanakë béchïbo, juka profetata nokakähui, ínel ä jíako:

⁵ Inëlem áu jiaunake, jü buere jóära Siónpo jóakammehui:

“Ímī emou huéiye, jü em réy,
kaa áu chëhualeka, buru jámuttat yetsimeka,
ili buuru animal asoari ára púaktemtachi.”

⁶ Huanäi jume discípulom áman sájaka,
Jesústa nésehukä páman ä yáuhuak.

⁷ Huanärim juka buru jámutta nüpak, entok
juka ili buruta; ímirim jume bem mántom áme
béppa óorek. Huanäi Áapo áme béppa yejtek.

⁸ Jü gente éntok tüisi juebénakay. Huanärim
bem mántom böot tösakay; huate éntok júya
sáhuatam chúktiaka böot ä huättiasakay.

⁹ Jü gente bát kateme entok áa sáu kateme
chayekam ínel jiaahuay:

—¡Buéresi al-leehuame Davidta Üusi
béchïbo! ¡Jü Señorta téhuampo äbo huéeme,
tüisi buére al-leehuame áa béchïbo! ¡Jikat
bétana huéiye, jü buére al-leehuame!

¹⁰ Jerusaléniu ä kibakeko, síme áma jóakame
tüisim al-leaka áu yeu sájjak, ínel jíaka:

—¿Jábesa ïri?

¹¹ Huanäi jü gente ínel jiaahuay:

—Ïri Jesús, jü profeeta pueblo Nazaret Galiléa
buiärapo joome.

Tiöpopo kaa türik joame yeu béebak
(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Jesús jum Diosta tiöpopo kibakeka, símem
jita áma nénenkame entok jita áma jínnume
yeu am béebak, entok jume tómita áma
nakuliamé mesam am móbektiriak, entok
guókohuim nénenkame sila-bankom mékka am
huötiriak.

¹³ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Ínel jïojteri: “Jü ín káari, oración áma jojohua kári ti téhuaana”; të eme, tómi lak-ron káu guójoriata bénasem ä jípure.

¹⁴ Huanärim jum tiöpopo áu yájjak, jume liliptim entok lolöim; huanäi am tütek.

¹⁵ Të jume sacerdotem chë néshueme entok escriibam, juka buéresi jita ä joäu ä bíchaka, entok jume usim tiöpopo chay nokaka ínel jíame: “¡Buére al-leehuame Davidta Üusi béchïbo!”, huanärim öomtek.

¹⁶ Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jachë am jíkkaja, juka ímëi nokähui?

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jeehui. ¿Jachem jauhuey júne kaa ä nok-la, juka jïojteta? Bueïtuk íneli jiaahua:

Jume ili usim entok jume chëyeme tempo, ímëri chë yúmalasi enchi am yörinakë béchïbo tüise am buiktuala.

¹⁷ Huanäi buére jóäraapo am tójaka yeu siika, pueblo Betaniau bíchaa; huanäi huämi taahuak.

Chuna óguotat bétte nooki

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Kethueytana buére jóärau nótteka tébäurek.

¹⁹ Chuna óguota böo mayoat huéekamta bíchaka, áu rúktek; të kaita át téuhuak, kía sáhuam jíbba. Huanäi ínel áu jiaahua:

—¡Jauhuey júne kaa júchi takanake!

Huanäi sep huaakek, jü chuna óguo.

²⁰ Jume discípulom íkái bíchaka, buére éakam át guómtilatata ínel jiaahuay:

—¿Jáchisu ìri chuna óguo seychúkti huaakek?

²¹ Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Lútüriapone ínel enchimieu jiaahua, eme Diostat éaka kaa kóm éätek, katem kía íkái chunammeu ín yáakäu jíba ára jo éiyey; ál-lem ínel áu jíakätek, ì júya káhuiu: “Sóoktekë bahuéu emo jímma”, huanäi junëli áu yáa éiyey.

²² Símeta oraciompo súaleka enchim aahuäu, akem ä mabetnake.

Jesústa yäura

(*Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8*)

²³ Tiöpou ä yepsako, jume chë áma nésahueme entok jume pueblopo yoiyöturi nésahueme Jesústahuim rúktek, huatem ä majtiayo. Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jíta yäuratasë jípureka íkái johua? Entok, ¿jábesu enchi ä mákkak, íkái yäurata?

²⁴ Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone két enchim temaijnake. Enchim nee yómmiako, ínapone két enchim téjhuaanake, jita yäurata jípureka íkái ín joähui.

²⁵ Jü Juanta yore batöahui, ¿jákübosu huéiye? ¿Téhueka bétana, ö yoremem bétana?

Huanäi bempo náu nookay, ínel jíaka:

—Bueítuk téhueka bétana ti itom jiayo, Áapo ínel ítou jiaunake: “¿Jatchiaka júntukem kaa ä súalek?”

²⁶ Yoremem bétana ti itom jiaj éntok, pueblotate májhue; bueituk simetakam Juanta PROFEETAPO JÍPURE.

²⁷ Huanärim Jesússta yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Katte jüneiya.

Huanäi Áapo két ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone két kaa enchim téjhuaanake, jita yáurata jípureka íkái ín joähui.

Guoy usiarim ejemplo

²⁸ Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—Të, ¿jáchisem ä bitcha? Senu yoreme guoyim üusekay. Jü huépülakuu rúkteka ínel áu jiaahua: “In üusi, i taahuarichë áman párasim ayukäpo tekipanua.”

²⁹ Áapo ä yómmiaka ínel jiaahua: “¡Kanne báare!” Të chúkula áu temajeka ä éäpo nótteka áman siika.

³⁰ Jü senukuu rúkteka két ínel áu jiaahua. Huanäi áapo ä yómmiak, ínel jíaka: “Jeelui, Señor, ámanne huéenake.” Të kaa áman siika.

³¹ Jume guoyika sáihuakame, ¿jábesu ä áchay nésahui yáuhuak?

Bempo ínel jiaahua:

—Jü bát sáihuakame.

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Lütüriapone enchim téjhua, jume publicanom entok jume jáamuchim júyapo yorememmak rejteme enchimpachim áman kaate, jum Diosta réytaka nésahuëhui.

³² Bueituk Juan enchimmeu yepsak, böot lútula huémta huériaka; të katem ä susualek.

Të jume publicanom entok jume jáamuchim júyapo yorememmak rejteme, ímëi ál-la ä susualek. Eme éntok íkái bíchaka junne, katem emo jíapsi kúaktiak, ä súal béchibo.

Jume kaa tü yóreme tekipanualerom

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ 'Akem ä jíkkaja, juka täbui ejemplota: Yoreme famiiliakamta bétana. Ä huajpo páras óuguom jábuaka am kóräituak. Párasim áma bähua nunühuamta yáaka, tétam náu cháiyak, mejikat tájti simeta bíb béchibo.

'Huanäi huatemmeu ä perentaka, mékka bíchaa siika.

³⁴ Huanäi páras takam chúktianäu yúmako, jume ä sáhuëhuim áman bíttuak, ä huajpo párasim suayammehui, juka huajpo yeu huémta am mabet íaaka.

³⁵ Të jume tekipanualerom jume áman bíttuarim buíseka, huépülakim tüisi kókosi yáuhuak; senuk éntokim mëak; senuk éntokim tétammey mámaasuk.

³⁶ Júchi bénasi ä sáhuëhuim chë bürum áman bíttuak; të jume tekipanualerom jume bát áman bíttuahuakame bénasim am yáuhuak.

³⁷ 'Íkái simeta yeu simsü násuku, ä üusihua áman bíttuak: "In üusi ál-lam yörinake", ti jíaka.

³⁸ Të jume tekipanualerom, juka huajta áttiakamta üusi bíchaka, náhuim ettejhuaka ínel jiaahua: "Íri jü símek áttiaka tahuaseme. Binem kaate; atä mënake. Huanäite ítapo simemak tahuanake."

39 Huanärim páras etpo yä huíkeka ä mäek.

40 Jü yöturi páras etta áttiakame yepsakätek:
—¿Jáchisu am yáanake jäni, jume
tekipanualerom?

41 Inëlim áu jiaahua:

—Jume kaa türik jiápsekame, kaa am
jiokoleka am súanake. Huanäi juka páras etta
tattäbuim mámpo ä tóijnake, bueituk tiempota
yúmak ä mabet éäü, ä béjtuanä béchibo.

42 Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem jauhuey júne kaa ä nok-la, juka
Diosta noki jïojteta? Ínel jiamta:
Jume káateme, juka tétatam türik yeu
tahuariak.

Íri téta éntok ejkinapo nahuataka yeu simla.

Jü Señor íkái yáala.

Íri itom bíchäpo buériasi maachi.

43 Huári béchibone ínel enchimieu jiaahua, jü
Diosta réy néosauritem úuhuana. Huanäi täbui
gente ä mákna, Diosta éä páman türik taka
báareme.

44 Jábetaka junne, íri tétata béppa
huéчекame jámtiatunake; të jü téta senuk
béppa kóm huéчекätek jótasi ä tutujnake.

45 Ä ejemplom jíkkajaka jume sacerdotem
tiöpopo chë néšanueme entok jume pariserom
jünéakam taahuak, bempörim bétana ä
nokaïhui.

46 Të jáchin bem ä buíjnakeu áachim ä jariay;
tem pueblota májhuey, bueituk bempom ä
profeetatukä bétana ä täyay.

22

Pajko bóoda ejemplo

¹ Jesús am yómniaka júchi ámeu nookak, ejemplommeyi, ínel jíaka:

² —Jü Diosta téhuekapo réy nésauro, senu réyta bóoda pajkota yáakä bénna, ä üusi béchibo.

³ Huanäi ä sáhuëhuim náasam bíttuak, bóodau néjunrim núnu béchibo; të ímëi katim áman kat bábarek.

⁴ Huanäi júchi huatem ä sáhuëhuim áman bíttuak, ínel jíaka: inëlem ámeu jiaahua, jume néjunrimmehui: “In toorom entok animaalm äahuikam súasuri; buähuamtane béja yáatebosula. Síme béja huéchiapo óorek. Bóodahuem äbo kaate.”

⁵ Të bempo kaa áman kat báreka sájjak, senu ä huasau bíchaa, senu éntok ä tékil bíb báreka siika.

⁶ Huate éntok, jume áman sáyhuakame buíseka, kökosi am yáaka am súuhuak.

⁷ Jü réy íkäi jíkkajaka öomtek. Huanäi ä yún sontarom áman bíttuaka am súatebok, jume huatem mëakame entok bem jóära am táariak.

⁸ Huanäi ä sáhuemmeu ínel jiaahua: “Jü pajko bóoda béja yúmalasi huéchiapo óorek; të jume néjuntaka áman kannakeu katim áma näikiapo yúmalatukay.

⁹ Ámanem kaate, jume böom päkun bíchaa yeu katemmechi. Huanärem símem enchim tíäu bóodau núnnu.”

¹⁰ Huanäi jume sáyhuame böommet yeu sájjak. Símem jume bem tíakähuim náu tójjak,

tü yóremem entok kaa tü yóremem. Huanärim áma tápunak, jume bóodau néjunrim.

¹¹ Huanäi jü réy áman kibakek, jume néjunrim bíchaka senu yoremta áma téuhuak, kaa bóoda súpem súpekamta.

¹² Huanäi ínel áu jiaahua: “Amigo, ¿jáchise äbo kibakek, kaa bóoda súpem súpeka?” Huanäi áapo kaa jáleka taahuak.

¹³ Huanäi jü réy ínel ámeu jiaahua, jume sáyhuammehui: “¡Akem ä súmma, guókpó entok mámpo! Huanärem pákun bíchaa ä jímma, kut huathuattêhui. Huämïri buannake, támim kumeka.”

¹⁴ Bueïtuk juebenamme jume núnurim; tem ilikki jume yeu púari.

Yäura impuestom

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Jume pariserom sájaka náu ettejhuak, kaa ínel ä éäpo jita ä nokay ä jaatia báreka.

¹⁶ Bem discíipulomim áu jaasek, herodianommaki, ínel jáika:

—Maestro, jüneate lütüriata em türêhui, éntoke lütula lütüriay Diostau bíchaa huémta am majtia; éntoke kaabeta bétana emo suaya, bueïtuk juka yoremta, ä júlébénapo, katë ä bíchaka át suuhua.

¹⁷ Enë itom téjhua: ¿Jáchisë ä bitcha? ¿Jachu türi jáni rey Césarta impuestom béjtua béchïbo? Ö, ¿ëe?

¹⁸ Të Jesús jünéaka kaa tü éehuamta bem jípurêhui, ínel ámeu jiaahua:

—Emëe kaa tü yórememtaka emo tü joame.
¿Jatchiakem nee jioptua báare?

¹⁹ Nechem ä bíttua, juka impuesto tómita.

Huanäi bempo huépul denariota áu buíssek.

²⁰ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábesa pújbak, entok jábesam téhuak,
jume tómit jiojterim?

²¹ Bempom ä yómmiak:

—Césarta pújba.

Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Juka Césarta áttia, Césartem ä mákka;
juka Diosta áttia éntok, Diosta.

²² Íkai jikkajakam buére éeak. Huanärim ä
tójaka sájjak.

Kókkolam jíabitë bétana nátemaijhuame
(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Huäri taahuarichi jume saduceom áu
yájjak. Ímëri katim ä súaley, juka kókkohuaka
júchi jíabitehuamta. Huanärim Jesústa
nátemajek, ínel jíaka:

²⁴ —Maestro, Moisés ínel jiaahua, jábetaka
junne kaa üuseka mukukátek, ä sailahua juka
jámüt jókoptulata ä nüpo yúmala. Huanäi át
usiakátek, ímëri ä saila mukilatachim
näikiatata tatahua.

²⁵ Yoremem guoy-búsanika, emo sailaka ito
násuk aaney. Huépülaka bát juubek, të kaa
üuseka muukuk. Huanäi ä jubi ä sailabeu tö
muukuk.

²⁶ Ínëli kétchi jü chúkula huéeme entok jü
bájikun huéeme, guoy-búsanim yumäu tájtim
kókkok.

27 Chúkula simem kókkosuk, jü jámut két muukuk.

28 Jume kókkolam jábiteko, jume guoy-búsanika ä jubekäihui, ¿jábesu júntuk ikäi jámutta jubeka tahuanake jäni?

29 Huanäi Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Jiop-läem, juka Diosta noki jiojteta entok ä úttiära kaa täyaka.

30 Bueituk kókkolam jábitëpo, kaabe jubnake entok kaabe jubtuana; bueituk téhuekapom Diosta ángelesim bénasi jápsinake.

31 Të jume kókkolam jábitenake bétana, ¿jachem Diosta nokakäu jiojterita kaa nok-la, ínel ä jäpo?:

32 “Ínapone Abrahamta Dios, entokne Isaacta Dios, entokne Jacobta Dios.” Dios kaa kókkolammeu Dios, ál-la jápsammehui.

33 Jü gente ä nokihua yore majtiahuaamta jákkajakam akim ä úttiley.

Jü buére nésauro (Mr. 12:28-34)

34 Huanäi jume pariserom ä jákkajak, Jesússta jume saduceom kaita am noktuakähui. Huanärim huépülay bénasim emo náu tójjak.

35 Senu ámemak joome, Moiséjta ley am mamajtiaihui, ä nátemajek ä jioptua báreka, ínel jíaka:

36 —Maestro, ¿jita nésaurosu chë yörisi maachi, jum Moiséjta ley?o?

37 Jesús ínel áu jiaahua:

—“Dios em yöturië náknake, sime em jíapsiyi, entok sime em espírituyi, entok sime em éerimmeyi.”

³⁸ İri ínel jü tua bát huéeme entok jü nésauri chë yörisi maachi.

³⁹ Jü chükula huéeme éntok két alë bënna: “Juka emo bënasi yoremtë náknake, em emo náké bënasi.”

⁴⁰ Ímëi guoy nésaurimmet huíjjüte, jü Moiséjta ley entok jume profetam jïojteri.

¿Jábesu Cristota üusek?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Jume pariserom ketune náu aneyo,

⁴² Jesús am nátemajek ínel jíaka:

—Cristota bétana, ¿jáchisem éiya? ¿Jábesä üusek?

Inëlim áu jiaahuak:

—David ä üusek.

⁴³ Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasu júntuk David, Espíritu Santota úttiäray nokaka, “Señor”? Ti ä téhuak, ínel jíaka:

⁴⁴ Ínel jiaahuak jü Señor ín Señortahui:

“In bátatanë yejte, jume enchi béj-reka kateme em guókim bétuk nee am órëu tájti.”

⁴⁵ David “ín Señor” ti ä téhuak. ¿Jáchisu júntuk ä üussitunake?

⁴⁶ Kaabe ára ä nok yómmiaka taahuak; entok huäri taahuarit naateka kaabe júchi ä nátemajek.

23

Jesús pariserom nätua

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Huanäi Jesús gentetau nookak, entok ä discíipulommehui, ínel jíaka:

² —Jume escriibam entok pariserom, Moiséjta bénasim yáurata jípureka emo bíttebo, juka Moiséjta leypo huatem majtiahuäpo.

³ Ínëli símeta huaka enchimneu nokaka enchim éria íau, akem ä éria, éntokem ä yáuhua. Të juka kaa tüisi aneka bem jíapsäu, katem ä joo báare; bueítuk bempom senu huémta yore majtia, tem täbuiasi jíápsa.

⁴ Bueítuk änaatam súsuma béttesi maachik entok kara huériutumta, yoremem jénommetchim am öore; të bempom huépul sútuy júnem kaa át jálo-jálojte.

⁵ Ál-lam símeta bem joäu johua, yoremem bétana emo bít íaaka; bueítuk Diosta nooki jíojteta kóba mejëku entok mám tébiapom ä jípureka, sëbem bem mánto súpem béppa chátcha.

⁶ Entokim pajkopo násuk joka jíbuähuaamta türe, jum sinagogampo entok bankom bát jokammet bem jotenakëhui,

⁷ entok pláazapo bem tebotuanähui, entok huate yoremem bétana, “¡Maestro, Maestro!”, ti ámeu jíayhuaamta.

⁸ Të emëe, katem “kóba yöhue” ti emo téhua íaa; bueítuk huépülaka enchimneu kóba yöhue, jü Cristo; eme éntok símetaka emo saylak.

⁹ Katem jábeta “ín Átchay” ti téttehua báare ímī buíapo; bueituk huépülak jíbate Áchayek, juka téhuekapo kátekamta.

¹⁰ Katem “Maestro” ti emo téhua äaa; bueituk huépülaka enchimmeu Maestro, jü Cristo.

¹¹ Jü enchim násuk chë yörisi maachi, ïri enchim nésauta jorianake.

¹² Bueituk jü jikau áu tóboktéame, kóm tahuariana; të jü bétuk áu jípureme éntok, jikau tóboktiana.

¹³ ‘Të, jjiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Juka téhuekapo réy nésautem yoremem béchïbo páttiaka, eme júne kaa áman kíkkimu, entok jume áman kimu báareme júnem kaa áman kimutua.

¹⁴ ‘Jiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Jume jámut jókoptula káarim emo áttia mámaka, íachïrem jáhuiteka oraciónim tettëbem johua. Íari béchïbo chë bétte noki enchimmet chúpatunake.

¹⁵ ‘Jiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Buíachi entok bahuechi mékka tájti náa sájaka, juka religiompo kaa enchimmak anemta enchimmakem ä tahuatua. Huanärem ínëli ä yáasuka, chë júne enchim béppa béetëu bíchaa ä huéenakeu, ä boo totoja.

¹⁶ ‘Jiokot maachi enchim béchïbo, lilipitim huatem böota téjhuame! Inëlem jiaahua: “Bueituk jábetaka junne tiöpota bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaitapo tatahua; të

jábetaka junne juka orota tiöpopo ayukamta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, ä béjtuanakë béchïbo úttiataka tatahua.”

¹⁷ ¡Kaa susuakem lilipim! Bueïtuk, ¿jítasasu chë yörisi maachi? ¿Jü oro o jü tiöpo orota Diostau bíchaa näikiame?

¹⁸ Inëlem két jiaahua: “Jábetaka junne juka tiöpo altarta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaitapo tatahua; të jábetaka junne juka ofrendata Diostau bíchaa näikiata altarta béppa órekamta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, ä béjtuanakë béchïbo úttiataka tatahua.”

¹⁹ ¡Enchim éäpem aane, éntokem lilipim! ¿Jítasu chë yörisi maachi? ¿Jü ofrenda Diostau bíchaa näikiari, ö jü altar, juka Diostau bíchaa näikiata áa béppa órekamta santosi joame?

²⁰ Bueïtuk jü altarta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaa íari béchïbo jíba ä nokäu lütüriate, ál-la jü síme áa béppa órekamta béchïbo kétchi.

²¹ Jü tiöpota bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaa íari béchïbo jíba ä nokäu lütüriate, ál-la Dios áma anemta béchïbo kétchi.

²² Juka téhuekata entok Diosta áma yeyesäu bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, huaka áma kátekamta béchïbo két ä nokäu lütüriate.

²³ 'Të, ¡jiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Bueïtuk eme juka júya méntata, anísta, entok cominota, diezmota áma yeu huíkeka Diostau bíchaa näikia; tem juka chë yörisi machik Moiséjta leypo huémata yeu

tahuaria. Juka lútula huémta, yore nák
jiokolihuamta, entok Dios éehuamta, íkarem
kaa yeu tahuariaka ä yáa éiyey kétchi, të juka
huatek kaa kóptiaka.

²⁴ ¡Liliptimtakem huatem böota téjhua!
¡Juka huetëpäritem yeu baayu, të juka
kameyota éntokem huiuktia!

²⁵ 'Të, ¡jiokot maachi enchim béchïbo,
escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka
emo tü joame! Bueitukem juka báasota entok
puraátota, béppatana tülisem ä bábaksia; të
huáijhuatana enchimmet tápuni, jü
ékbua huame entok jü jáchin júne yún jítasu
áttia péehuame.

²⁶ ¡Parisero lipti! Báché juka báasota entok
puraátota huáijhua tüte; bueituk junëli béja
päkutana két tütetaka ä tahuanakë béchïbo.

²⁷ 'Të, ¡jiokot maachi enchim béchïbo,
escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka
emo tü joame! Eme kókkolam sepultura tósalisi
béppa bíttu bénäem; yeutanem musäla machisi
bíttu, të huáijhua éntokem mukira ótamme
tápuni, entok sïme chïcha máchirayi.

²⁸ Ínëli kétchi emëe, lütüriapem päkutana
yoremem bíchápo, türük johuamta bénasi emo
nüye; të huáijhua kaa tü yórememtakem emo
tü johua; kaa tühua éntok enchimmet tápuni.

²⁹ 'Të, ¡jiokot maachi enchim béchïbo,
escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka
emo tü joame! Bueituk jume profeetam
sepulturamem johua, entok jume lütüriata

boojoriaka kókkolame béppa monumentom sesehuatua.

³⁰ Huanärem ínel jiaahua: “Bueituk ítapo itom áchayim taahuarimmet jiápsakätek, kaibute ámemak chätuka jume profetam ójbo guötia éiyey.”

³¹ Inëlem emesu emo yeu buísse, jume profetam súakame enchim áchayekä bétana.

³² Eme kětchi, jume bannataka kat-riam naatekähui, ¡akem ä chúpasu!

³³ ¡Bakochim! ¡Bakot usiataka nát tómti kateme! ¿Jáchisem emo ä guójania máchile, juka bétte nokta infierno tájta béetëu enchim huérianakëhui?

³⁴ Huäri béchibone enchimmeu am bíttua, jume profetam, entok buére jita täyame, entok jiojtelerom. Ímërem huatem súanake, kúrusit am poponaka; éntokem huatem bemmuchanake, enchim singoogampo; éntokem huatem jájjanake buére jóäram bëkatana.

³⁵ Jü lútula jiápsame ójbo, buíata béppa guötekame síme enchim béppatunake, jü Abelta ójbo lútula jiápsaka mukukäpo naateka, entok Zacarías, Berequíasta üusi ójbou tájti, íkai jum tiöpota entok altarta násuk enchim meäkähui.

³⁶ Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua: İri síme ámeu huéenake, jume én nát tómti kateka jiápsammehui.

*Jesus buere joära Jerusalénta jioleka buaanak
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ ¡Emëe Jerusalénpo joome, emëe Jerusalénpo joome! ¡Émem am memësuk, jume profetam, éntoke tétammey am mamaasuk, jume emou bíttuarim! ¡Jaikisisune jume em üusim náu tóij bábarek, jáchin juka tótorita ili tótorim másam bétuk náhuä totoja Bénasi! ¡Të katem báarek!

³⁸ Én éntok jü enchim jóhua sipa sóla kaabe áma aneka tahuanake.

³⁹ Bueítukne enchimneu júnel jiaahua: Én naatekem kaa nee bínnake, ál-la júnakoy ínel enchim jíayo: “¡Buére al-leehuamta jípureka itou yebisise, jü Señorta téhuampo huéeme!”

24

Jesús tiöpota tátapnä tíaka nooka
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Jesústa tiöpopo yeu simlataka ä huéeyo, ä discípulom áu rúktek, jume tiöpopo káarim ä bíttua báreka.

² Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Íkãrem sîmeta bítcha? Lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, kaita ímî téta nât béppa kateka tahuanake, bueítuk sîme tátaptaka tahuanake.

Ániata kee lütey señalim ayunake
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Jesústa káu Oliivompo ä kátek, ä discípulom bempolaika áu rúktek, ínel jíaka:

—Ítomë téjhua, ¿jahueysu naatenake jáni jü huéenakeme? Entok, ¿jita señalsu ayunake enchi yebijnakeyo, entok ániata lütinakeyo?

⁴ Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:
—¡Tüisem jítat suuhua! Kaabe enchim
bäitäunake,

⁵ bueitukim juebénaka yáijnake, ín
téhuampo emo katë tíaka: “Ínapone jü Cristo”,
ti jíaka; entokim juebenam bäitäunake.

⁶ Éntokem náu nássuahumta jikkajjnake,
entok náu nássua báahuaka náu ettejhuamta.
Katem jáchim emo éetua, bueituk úttia simeta
íkai huéenakëhui; të ketune kee jee yuuma, jü
taahuari ániata lütinakëhui.

⁷ Bueituk huépü naciön täbui naciöntamak
nássua báreka áu tóboktianake, entok huépü
réy naciön tattäbui réy naciönta bėj-reka áu
tóboktianake. Tébaa entok kökoa ayunake,
entok juebena bëkatana buía áu yoonake.

⁸ Íkai simeta huë násuk, én jübua naatenake,
jü kökosi éehuame.

⁹ ‘Huanäi huate jikot enchim jonakeme,
yaura mampo enchim toijnake, éntokem súana,
inomak enchim katë bëchïbo, sime gentem
enchim omtianake.

¹⁰ Juebénakam Diosta bem súalëu tóijnake.
Emom bėj-reka emo yeu buijnake, entokim kaa
emo huáatiaka emo omtianake.

¹¹ Juebénakam emo tóboktianakee
profeetamtaka Diosta bëchïbo emo nokä tíaka,
entokim juebenam bäitäunake.

¹² Juka kaa tühuata áu büruriakä bëchïbo jü
emo nákhume sipnake.

¹³ pTë jábe ä mukëu tájti ínot éaka
jíapsakame, Diostamak jíbapo bëchïbo
jíapsinake.

14 İri evangelio Dios réy, sime ániat jiápsammeu nokna; bueituk jume naciónim ä jikkáijanakë béchïbo. Huanäi béja yúmanake ániata lútinakëhui.

15 'Eme ä bichâtek, juka Diosta béj-reka kaa türik áma johuamta, jum tiöpo altar chë yörisi machiku, profeta Danielta jïojtekähui —jü jïojterita nokame, át suaka át jüneenake—,

16 huanäi jume Judeapo jóakame júya káhuui bícham tenninake.

17 Jü kárit jikat aneme, kaa kóm sika káapo huáijhua jita nü báanake.

18 Jü huaj päriapo aneme, kaa amáu nótteka béppa súpem nü báanake.

19 ¡Jiokot machinake, jume jáamuchim abe asoame béchïbo, entok jume il-lichim asoaka am chítuame!

20 Diostahuem buaana, bueituk juka yeu tennihuäu kaa séberiaapo entok kaa jimyore táapo ä huénakë béchïbo.

21 Júnakoy jiokot emo bít-huame ayunake. İri ániata jünaktehuak naateka, kaabe ä bil-la, entok chúkula junne, kaabe ä bínnake.

22 Huámëi taahuarim kaa chúktiahuakâteko, kaabe jínëutu éiyey; të jume yeu púarim ä náké béchïbo, huámëi taahuarim chúktiatunake.

23 'Huanäi senuk ínel enchimmeu jíayo: “¡Akem ä bitcha! Ímï aane jü Cristo”, ö “Áman aane”, katem ä súale.

24 Bueitukim emo tóboktianake emo Cristo tíaka, jume yore bätähuame, entok emo profetam tíaka buéresim señaalim entok

milagrom jonake. Ínëli áma yumáteko jume yeu púarim júnem bätäu báanake.

²⁵ Bėjane bannaataka enchim téjhuaasula.

²⁶ Íari béchïbo, ínel am jíayo: “¡Akem ä bitcha, jó! Áma aane, áman buéeka päriapo”, katem áman sásaka. Ö, “¡Akem ä bitcha! Buére káapo aane, kárit jikachi”, katem ä súale.

²⁷ Bueítuk jáchin juka yúku béroktiriata täata yeu huë bétana kóm sika entok täata áman huéchëu tájti ä machiriä bénasi, junëline bíttunake, ínapo jü Yoremta Üusi yepsateko.

²⁸ Bueítuk ják junne takaa mukirata bökäpo, tekuem áma náu yáijnake.

Yoremta Üusi yepsähui

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ 'Jiokot emo bíthuä násuk chúkula huámechi taahuarimmet sejchúkti, jü taa kaa machisi tahuanake; jü mecha júne kaa machirianake; jume chókim entok téhueka bétana kóm huáttinake. Jü téhuekapo úttiära éntok áu yoyoonake.

³⁰ Huanäine téhuekapo bíttunake, ínapo jü Yoremta Üusi seňalpo. Huanäi síme jü yóemra ánia buíapo náu huéerim buanakam siroknake; entokimne bínnake, ínapo Yoremta Üusi namupo téhueka bétana äbo kóm huéteko, úttiata jípureka entok buéresi símek béppa ujjoriku.

³¹ Trompeta jíahuita kuseka ä ángelesim náa bíttuanake, jume yeu púarim náu am tóijnakë béchïbo, jum naiki kätana jekata huëpo, jákun

buíata yumäu tájti, téekata naatëpo entok jákun ä chúpëpo tájti.

³² 'Jume chunam bétanem ä jüneria, juka ejemplota, jume mesëkiriam básiu táytek, entok jume sáhuam sisiali táytek, jü tasaria béja abe äbo yuuma.

³³ Ínëli këtchi emëe, íkái sïmeta bichäteko, jüneäem béja puertapo äbo ä yúmasëhui.

³⁴ Lútüripone ínel enchimneu jiaahua, jume én nat tómti kateme kee jee kókkoy, íri sïme bíttunake.

³⁵ Jü téhueka entok jü buíya lütinake; të jü ín nooki jíbapo béchïbotunake.

³⁶ 'Të juka taahuata entok orata kaabe ä jüneria, jume téhuekapo ángelesim junne, ál-la ín Átchay jíbba.

³⁷ 'Të juka Noéta taahuarimpo jáchin yeu ä sikä bénasi, junëline bíttunake, ínapo jü Yoremta Üusi yepsäteko.

³⁸ Bueítuk júnakoy diluviota kee jee naateyo, jïbuäkam vino jëyey, emom juubey, huate entok juptuahuay; júnensu taahuari yuumak, Noéta barcopo kibaknakëhui.

³⁹ Katim jünëiak, júnensu yepsak jü diluvio huanäi sïmem nuksika, inëlitunake këtchi, ínapo jü Yoremta Üusi yepsäteko.

⁴⁰ Huanärim guoyika huajpo annake; huépülaka núk sákana, senu éntok áma tö sákana.

⁴¹ Guoy jáamuchim molinopom tujnake; huépülaka núk sakana, senu éntok tö sákana.

⁴² 'Katem koptel-la, bueitukem kaa jüneiya, ják ániata huëpo ín yebijnakëhui, ínapo jü enchim Señor.

⁴³ Entok íkãrem kët jüneriapo yúmala: jü jóapo nésahueme jüniãteko ják orapo juka lak-ronta yebijnakëhui, kaa kócheka ä kaari suaya éiyey, lak-ronta kaa áman kibaknakë béchïbo.

⁴⁴ Ínëli këtchi, eme yúmalasem emo jípureka aane; bueituk ínapo jü Yoremta Üusi kaa enchim ä boobíchãpone yebijnake.

Jü saulero tüisi tekivanuame entok jü saulero kaa tüisi tekivanuame (Lc. 12:41-48)

⁴⁵ '¿Jábesu jü sáyhuame suaka ä teko éã páman áu nüyeme? Ìri jü sáyhuamta mámpo ä familiiahua tö sinnake, tiempopo ä jïbuãtuanakë béchïbo.

⁴⁶ Huanäi buére al-leehuame áa béchïbotunake, jü tekivanualerotachi, ä teko yepsayo tekivanuamta tíakãteko.

⁴⁷ Tua lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, simeta ä áttiahua ä mámpo yéchanake.

⁴⁸ Të ìri tekivanualero ä jiãpsipo kaa tüisi ínel ée táyteko: "In teko kara läuti yepsa",

⁴⁹ áamak tekivanualerom béb táyteko entok vino jëyemmak jïbuãka vino jï táyteko,

⁵⁰ ìri yoremta teko yebijnake, hua taahuari kaa ä boobíchãpo, entok ják ániata huéy kaa ä jüneäpo.

⁵¹ Huanäi bétte nokta át chúpánake. Kaa tü yóremtaka tü yóremta bénasi emo antuammak

yéchatunake; huämirim támim kuchichiti
jiautuaka buannake.

25

Guoj mamni jámut bebemem ejemplo

¹ Jü Diosta téhuekapo réy nésauri
guojmamni jámut bebemem bénanake. Ímëri
juka jubemta mabet báreka bem lámparam
nüka yeu sájjak.

² Mamnikam suamsi emo nüyey; jume huate
mamni éntok kaa suamsi.

³ Jume kaa suamsi emo nüyeme bem
lámparam nüka, tem aceiteta kaa nüka.

⁴ Të jume suamsi emo nüyeme, aceiteta
boteampo nüka, bem lámparammaki.

⁵ Juka jubemta kaa läuti yepsako, sîmetakam
kótchok, yetem ámeu yúmako.

⁶ Huanäi éntok tukaa násuk huéy kusisi
chayhuame jíkkaijtuk: “¡Äbo huéiye, jü
jubiseme! ¡Yehuem sájaka ä mabeta!”

⁷ Huanäi sîme jume jámut bebemem, jotekam
bem lámparam tütek.

⁸ Huanäi jume kaa suamsi emo nüyeme, jume
suamsi emo nüyemmeu ínel jiaahua:
“Aceitetem itom mákka; bueïtuk jume itom
lámparam tutuke.”

⁹ Te jume suamsi emo nüyeme am yómmiak,
ínel jíaka: “Kaa itou ä bînakë béchïbo, entok
enchimmeu junne, ámanem kaate, jume
aceuteta nenenkammehui. Huanärem ä jínnu,
enchim béchïbo.”

10 Të bempörim bát aceiteta áman jínnyo, jü jubeme yepsak. Huanäi jume yúmalasi emo jípureme, áamaki jum pajko bóodau kiímuk. Huanäi jü puerta páttiahuak.

11 Të chúkula kéchim áma yájjak, jume huate jámut bebemem, ínel jíaka: “¡Señor, señor! ¡Puertatë itom étaporia!”

12 Të áapo am yómmiaka ínel jiaahua: “Lútüriapone ínel enchimieu jiaahua, kanne enchim täya.”

13 Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—Katem koptel-la, bueítuk katem jüneiä jita táapo entok ják ániata huëpo, ínapo jü Yoremta Üusi yebijnake.

Talento tómita ejemplo

14 'Bueítuk jü Diosta téhuekapo réy nésauri, yoremta mékka bíchaa sikamta bénna. Të kee simeka ä tekipanualerom núnuka, ä tómihua bem mámpo tójjak.

15 'Huanäi huépülak mamni talentom mákkak, senuk éntok guoy talentom, senuk éntok huépul talentota, íneli hueepulam bem áma yumäpo ámani. Huanäi mékka bíchaa siika.

16 Huanäi jü mamni talentom mákhuakame, ámey tekipanua júchi mamni talentom koobak.

17 Íneli kétchi jü guoy talentom mabetakame, júchi guoy talentom ámey koobak.

18 Të jü huépul talentota mabetakame, sika jíbuejeka ä teko tómi éssok, ä mäakari.

19 'Chúkula yún tiempota simsuko, jü tekipanualerom teko yepsak. Huanäi am núnuka am nátemajek, juka tómita bem mabetakäu bétana.

20 Huanäi jü mamni talentom mabetakame áma yepsak, júchi mamni talentom huériaka, ínel jíaka: "In Señor, mamni talentomë nee mákkak; ímirim óorek; júchine mamni talentom áme béppa koobak."

21 Huanäi ä Señorhua ínel áu jiaahua: "Türi, empo tü tekipanualero ára emót eetu kaa jaikik mabetaka junne tüise tekipanuak. Én éntokne chë juebenak béppa enchi yéchanake. Señorita al-lerihuäpë kibake."

22 Huanäi jü guoy talentom mabetakame két áma yepsak, ínel jíaka: "In Señor, guoy talentomë nee mákkak; ímirim óorek; júchine guoy talentom áme béppa koobak."

23 Huanäi ä Señorhua ínel áu jiaahua: "Türi, empo tü tekipanualero ára emót eetu; kaa jaikik mabetaka junne tüise tekipanuak. Én éntokne chë juebenak béppa enchi yéchanake. Em Señorita al-lerihuäpë kibake."

24 Të hua huépul talentota mabetakame két áma yepsak, ínel jíaka: "In Señor, enchine täya, nésauta béttek em jípurëhui, entok kaa em echakäpo júne enchi jújichupähui, entok kaita báchiata em guótiakäpo em jita náu totojähui.

25 Huäri béchibone májhueka, sika buíapo ä éssok, juka em tómmi. Ímire ä jípure, juka em áttia."

26 Ä Señorhua ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

“ǰEmpo tekipanualero kaa türi entok obëra!
Tüise jüneyay kaa ín echakäpo ín jǰichupähui,
entok kaita báchiata ín guötiakäpo ín jita náu
totojähui.

²⁷ Júntuksan empo juka ín tómmi, jume
bankerommeu ä réutebo éiyey. Huanäi ínapo
yepsakätek, juka ín tómi mabet éiyey, entok ä
kobarimaki.”

²⁸ Huanäi ínel jiaahua: “Juka talentotem ä
úuhua. Huanärem juka guojmamni talentom
jǰipuremta ä mákka.

²⁹ Bueítuk jü jita jǰipureme, huatek mákna,
chë yún ä jǰipunakë béchĭbo; tē jü kaita
jǰipureme, jü ilikkik ä jǰipurēu junne ä
úuhuatunake.

³⁰ Īri tekipanualero kaita béchĭbo türĭk,
pákunem kaa machikun yehuä jímma.
Huämĭrim támim kuchichĭti jiautuaka
buannake.”

Naciónim yäura bíttuanähui

³¹ ’Júnakoy ínapo jü Yoremta Üusi símek
béppa uýyorĭku huéekane yepsayo, entok síme
jume santo ángelesim ínomaki, huanäi jum
áma jojohuäpo símek béppa uýyorĭkune
yejtenake.

³² Huämĭri jume síme naciónim áu náu
tójna. Huanäi hueepulam huatem násuk
näikimtenake, juka kabyerota kabaram chivam
násuk am näikimte bénasi.

³³ Huanäi jume kabaram ä bátatana
jäbuanake; jume chivam éntok ä mĭkötana.

34 Huanäi jü réy ínel ámeu jiaunake, jume ä bátatana jäbuekammehui: “¡Binem kaate, emëe ín Átchay bétana al-leehuäpo yeu púarim! Akem ä mabeta, juka réytamak enchim béchïbo näikiata nesaunakëhui, juka ániata jünaktehuak naateka.

35 Bueituk nee tébäurey, nechem jïbuä miikak; nee bäa jï péay, nechem bäam miikak; ín jóau mékka nee hueramay, enchim jóapem nee mabetak;

36 kaa nee sánkoko, nechem sánkotuak; nee kökorey, ínohuem nóiteka nee bitchak; cárcelpo nee kátek, ínohuem nóitek.”

37 Huanäi jume lútula jiápsakame ä yómmiakam ínel jiaunake: “Señor, ¿jauhueysute tébäuremta bíchaka enchi jïbuātuak, entok enchi bäa jï péayte enchi bäam miikak?

38 Entok, ¿jauhueysute em jóau mékka enchi hueramay, itom jóapo enchi mabetak, entok kaa enchi sánkokte enchi sánkotuak?

39 Entok, ¿enchi kökorey entok cárcelpo enchi kátekte emou nóitek?”

40 Huanäi jü réy am yómmiaka, ínel ámeu jiaunake: “Lütüriapone ínel enchimieu jiaahua, ímëi ínomak rejteme chë bétuk emo nüyeme enchim ámeu yáakähuem, ínohuem ä yáuhuak.”

41 'Huanäi jume míkötana anemieu ínel jiaunake: “Sékäna bichem kaate, eme kaa türikun bíchaa näikiarim, táijta kaa tutukëu bíchaa; ïri jü diablota béchïbo chúpári, entok ä ángelesim béchïbo.

⁴² Bueituk nee tébäurey, katem nee jïbuätuak; nee bäi mukey, katem nee bäam miikak;

⁴³ kaa ín jóa bëmu nee hueramay, enchim jóapem kaa nee mabetak; kaa nee súpek, katem nee sánkotuak; nee kökorey, entok cárcelpo nee kátek, katem ínou nóitek.”

⁴⁴ Huanäi bempo két ä yómmiaka ínel áu jiaunake: “Señor, ¿jauhueysute tébäuremta enchi bitchak, bää jï péamta, entok kaa em jóa bëmu enchi hueramay, kaa enchi sánkoko, enchi kökoreyo, entok cárcelpo enchi kátek, katte enchi aniak?”

⁴⁵ Huanäi am yómmiaka ínel ámeu jiaunake: “Lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, ímëri kaitapo bít-huammeu kaa enchim ámeu yáakäu, ínou jünem kaa ä yáuhuak.”

⁴⁶ Ímëri jíbapo béchïbo bétte nokta ámet chúpëhuim kannake; jume Diosta béchïbo lútula jiápsakame éntok, jíbapo béchïbo jiápsihuähuim yáijnake.

26

*Jü náu nokhuakame Jesústa buíj béchïbo
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

¹ Jesús simeta íkái noksuka, ä discípulommeu ínel jiaahua:

² —Jüniäem guoy taahuarim jíba bëyëhui, pajko pajkuata yáaná béchïbo. Huanäi ínapo jü Yoremta Ūusi huatem mámpo tóijna, kúrusit ín poponnä béchïbo.

³ Huanäi jume tiöpopo chë nésahueme, entok jume escribam, entok jume pueblopo chë yö yáarim, Caifásta tebat jóapom emo náu tójjak, ïri jume sacerdotemmu kobanarotukay.

⁴ Náhuim yájaka nokta náu tütek, Jesústa bätäupo buíseka, ä më béchïbo.

⁵ Tem ínel jiaahuay:

—Kaa pajko táapo, bueituk juka genteta kaa buére éaka emo am tóboktianakë béchïbo.

*Musäla juba Jesústat huättiahuak Betaniapo
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

⁶ Pueblo Betaniapo Jesústa aneyo, Simmom Leproso ti téttehuahuamta jóapo,

⁷ jámut yepsak, botea alabastrolo perfumeta tüisi béj-remta áma huériaka. Huanäi Jesústa mesau ä káteko kóbat áachä töak.

⁸ Ä discípulom íkái bíchakam öomtek, ínel jíaka:

—¿Jatchiakasu ïri kía guötiahua?

⁹ Bueituk ïri ára nénkituy, yún tómipo; huanäi jume póobem áy ania éehuay.

¹⁰ Jesús ä jüneriaka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem íkái jámutta muksi bitcha? Bueituk jü ínou ä yáakäu, tuhuata johuäpo türi.

¹¹ Bueituk jume póobem jíbem enchimmak jípunake; nee éntok ée.

¹² Bueituk íkái musäla jubak ín takaa béppa töak, huéchiapo ä tahuatuaka nee mäaná béchïbo.

¹³ Lütüriapone ínel enchimmu jiaahua, jákun tájti íkái evangeliota nokhuäpo, síme

ániachi kət nokna, íkai jámutta yáakähui,
áapöríkúu huáatinä béchïbo.

*Judas Jesústa buíj báareme mámpo tóij rókaka
nookak*

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Huanäi huépülaka doocemmak näikiari,
Judas Iscariote ti téhuaaka, jume tiöpopo ché
yö yáarimmeu siika.

¹⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem nee máknake, Jesústa enchim
mámpo nee ä tójako?

Huanäi bempo treinta tómi tósalita ä mák
rókkak.

¹⁶ Huanäi naateka ä jariay, jáchin bem
mámpo ä tóijnakëihui.

*Yörisi machik kúptey jïbuähuamta Jesús ä
yáuhuak*

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co.
11:23-26)

¹⁷ Senu taahuata huéy, jume páanim kaa
levaduura buähuaka pajkohuay, ä
discípulom áu yájaka ínel áu jiaahua:

—Juka pajkua jïbuähuamta yáa béchïbo,
¿jákusë itom ä yáa ía?

¹⁸ Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Ámanem kaate buere jóarä Jerusalénihui,
ímïrem yoremta áma téunake. Huanärem ínel
áu jiaunake: “Jü Maestro ínel jiaahua: Jü
tiempo ino bétana béja yúmase; em jóapo nee
pajkuata kúptey jïbuähuamta ín
discípulommak buä báare.”

19 Huanäi jume discípulom Jesústa néshuekä páman ä yáuhuak. Inëlim pajkuata buä béchïbo simeta huéchiapo tójjak.

20 Tukariu yúmak, mesau yejtek, jume doocemmaki.

21 Am jïbuä násuk ínel ámeu jiaahua:

—Lútüriapone ínel enchimieu jiaahua, huépülaka enchim násuk nee yeu buíseka, huatem mámpo nee tóijnake.

22 Huanärim tüisi sirokaka, hueuhuëpulaka ínel áu jiau táytek:

—Señor, ¿jachune ínapo ájaria jani?

23 Huanäi Jesús am yómmiaka ínel jiaahua:

—Huä puraatopo mámam sütéame ínomaki, ïri nee yeu buíseka huatem mámpo nee tóijnake.

24 Të lútüriapo ínapo jü Yoremta Üusi ino bétana ä jïojteri páman huéeka inot chúppe. Të ínapo jü Yoremta Üusi nee yeu buísekamta béchïbo, ¡Tüisi jïokot maachi! Ìri outa béchïbo chë türi éiyey, kaa yeu yóremtukáteko.

25 Huanäi Judas yä buíseka huatem mámpo ä tóijnakeme ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—Maestro, ¿jachune ínapo ájaria?

Huanäi Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Em nokäpë empo emo ájariä tíiya.

26 Ínëli am jïbuäysu, Jesús páanim nüka, Diosta baysahueka am rébektiak. Huanäi ä discípulom am mákkak, ínel jíaka:

—Akem am nüka am buäye; ïri ín takaahua.

27 Juka copata nüka, Diostau baysausuka bempörim ä mákkak, ínel jíaka:

—Akem ä jëye sîmetaka.

²⁸ Bueituk ïri ín ójbok, nokta yéçhaka Diostamak bemelasi emo tütehuäpo. ïri ójbo juebenam béçhïbo guötek, bem kaa tü yáarim jiokorinä béçhïbo.

²⁹ Inenne két enchimmeu jiaahua, én naatekane kaa éntok ä jïnake, íkâi páras taka báhuata; ál-la júnak táapone júchi bemelasi enchimmak ä jïnake, ín Átchay réytaka ä nésahuepo.

*Peero Jesústa kaa áu ä täya tíanake
(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

³⁰ Huanärim himnom buiksuka yeu sájjak, káhuï Oliivou bíçhaa.

³¹ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:
—Emëe sîmetakem ï tukaarit ínot ëhuamtem tárúnake; bueituk íneli jïojteri: “Kabyero kökosi yána; huanäi jume kabaram chíbejtínake.”

³² Të chúkula kókkolam násuk jíabitek, enchimpatne huéenake, Galiléa buiaräu bíçhaa.

³³ Peero ä yómmiaka ínel áu jiaahua:
—Eläposum sîmetaka juka bem emót éäu tójja, të ínapone kaibu enchi tóijnake.

³⁴ Jesús ínel áu jiaahua:
—Lütüriapone ínel emou jiaahua, ï tukaarichi, totorörata kee kusey, baisë kaa nee emo täya tíanake.

³⁵ Peero ínel áu jiaahua:
—Eläposune émomak muuke, tëne kaibu enchi tóijnake.

Huanäi jume huate discípulom két ánëli jiaahuak.

Jesús Getsemanípo oraciónta yáuhuak

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Huanäi Jesús bempörimmak Getsemaní tí tehuakäu yepsak. Huanäi ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Ímirem chúbala joye, áman oraciónta ín yäu tájti.

³⁷ Perota entok jume guoy Zebedeota üusim nüka, jíapsipo kókosi éaka sirok táytek.

³⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—In jíapsi tüisi siroka ín mukëu tájti. Ímirem taahua, éntokem ínomak éaka kaa kótche.

³⁹ Chë huam jëla sika tónommia kíkteka buíau tájti müla kóm chätuka, Diostau buanaka ínel jiaahuay:

—In Átchay, juka béttesi jiokot machik inou huéenakemta ára nee úuhuätek, nechë ä úuhua; të kaa ín éäpo ámantunake, ál-la em éä pámani.

⁴⁰ Sep läuti ä discípulommeu yepsaka, kócheme téuhuak. Huanäi Perotau ínel jiaahua:

—¿Jachem senu horapo júne kara ínomak taahuak, kaa kócheka?

⁴¹ Katem kótche, éntokem oraciónta johua; bueítuk kaa türikum bíchaa kaa enchim jiopnakë béchïbo. Jü espíritu jíba óusi éehuamta jípure, të jü takahua kaa áma yuuma.

⁴² Júchi áman sika, guosa huëpo Diostau buanaka, ínel jiaahua:

—In Átchay, íkái jiokot éehuamta inou huéenakemta úttiátunakey, éläpo em éäpo ámantunake.

⁴³ Júchi ámeu yepsaka kócheme téhuak, bueítuk bem pusím yetem kaa yüey.

⁴⁴ Am tójaka júchi siika. Huanäi bájikun huëpo Diostau buanak, jíba ä nokäu nokaka.

⁴⁵ Huanäi ä discípulommeu yepsaka ínel ámeu jiaahua:

—Kóchéem, éntokem jimyoore. Jü hora béja yuumak; ínapo jü Yoremta Üusi kaa tü yóremem mámpo tóijna.

⁴⁶ ¡Jáptëem! ¡Jántebu! Akem ä bitcha: itou jëla huéiye, jü nee buijtebonakeme.

Jesús pereeotehuak

(*Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11*)

⁴⁷ Ketune Jesústa nokay, Judas áma yepsak, jü doocemmak näikiatukaihui. Entok huate juebénaka áamak kaatey, kúkutaka entok ejpaparaka, tiöpopo chë nésahueme entok jume pueblopo yö yáarim bétana.

⁴⁸ Jü bem mámpo ä tóijseka huéeme sényata am máklatukay, ínel jíaka:

—Huä ín besiitonakëhui, jüri ájãria; akem ä jaatia.

⁴⁹ Huanäi sep Jesústau rúktek, ínel jíaka:

—¡Kétchë al-leiya, Maestro!

Huanäi ä besiitok.

⁵⁰ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—In amigo, ¿jítasë äbo nüsek?

Huanärim Jesústa jaatiaka, ä pereesotek.

⁵¹ Të senu Jesústamak aneïhui, mámam rútktiaka, ejparam yeu huikkék. Huanäi juka tiöpopo tékiakamta tekipanualerota náka chúkti béebak.

⁵² Huanäi Jesús inel áu jiaahua:

—Em ejparamë ëeria; bueituk simetaka ejparammey nássuame, ejparameyim mëna.

⁵³ ¿Jachë én oraciónta kara nee yáa téiyey, ín Áchaybeu nokaka, huanäi áapo ángelesim dooce batallónim béppa inou bíttua eiyey?

⁵⁴ Huanäi, ¿jáchisu áu chupa éiyey, jü noki jiojteri? Ínëli ínohuä huéenakeu úttia, tä jiäpo.

⁵⁵ Huämi horapo Jesús inel ámeu jiaahua, jume gentemmehui:

—¿Ekbualerota jariamta bénasem yeu sákala nee jaatia báreka, kúkutaka entok ejpaparaka? Enchimne majtiaka chíkti táapo tiöpopo enchimmak yeyesay, të katem nee jaatiak.

⁵⁶ Sime ïri ínëli yeu siika, jume profeetam jiojtekäu áhuä chupanakë béchïbo.

Huanäi ä discípulom simetaka ä tö sájaka tennek.

Jesús buére yäurata bíchäpo jípuhuay
(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Jume Jesústa buísekame sacerdotemneu kobanaro Caifástahuim ä núk sájjak. Simetakam ámani aaney, jume escriibam entok jume pueblopo yö yáarim.

⁵⁸ Peero mékkariat Jesústa sáu huéiyey, jü sacerdotemneu kobanaro káriu kimuhuäu

tájti. Huämi áman kibakeka, jume tiöpota suayame násuk yejtek, juka jáchín ä chúpnaukeu bít báreka.

⁵⁹ Huanäi jume tiöpopo chë nésahueme entok jume yö yáarim, jume tiöpo buére yäurammaki, ímëri jábeta kaa lútüriata jípureka Jesústa nätuanakemtam jariay, ínëli át nésahueka ä mënä béchïbo.

⁶⁰ Tem kaita át téhuak. Ä junëlituk junne juebénakam Jesústa béj-reka kaa lútüriata nookay. Të chúkula guoyikam áma yájjak, Jesústa béj-reka kaa lútüriata nokaka,

⁶¹ ínel jíaka:

—Íri ínel jiaahuak: “Arane íkai Diosta tiöpo tátabe, entokne báij táapo ára ä tóboktia.”

⁶² Huanäi jü sacerdotemmeu kobanaro kíkteka ínel áu jiaahua:

—¿Jachë jáchin júne kaa am yómmia?
¿Jítasum ímëi emót nooka?

⁶³ Jesús éntok kaa jíaley. Huanäi jü sacerdotemmeu kobanaro ínel áu jiaahua:

—Dios jiápsamta téhuampo, itomë téjhua:
¿Jachë empo jü Cristo, jü Diosta Üusi?

⁶⁴ Jesús ínel áu jiaahua:

—Émpë ínel jiaahua, entokne két ínel enchimmeu jiaahua, én naatekem nee bínnake ín Yoremta Üusitukähui, juka Diosta úttiärapo ä bátam bétana kátekamta, entok téhueka bétana namupo yepsamta.

⁶⁵ Huanäi jü sacerdotemmeu kobanaro, ä sánko súpem síuti huíkkek, ínel jíaka:

—Diosta béj-reka béttek nookak. ¿Jachu testiigom ketune áma bëye? Ímirem eme ä jíkkaja, Diosta béj-reka béttek ä nokähui.

⁶⁶ ¿Jáchisem ä bitcha emëe?

Huanäi bempo ä yómmiaka ínel jiaahua:

—¡Mukiapo yúmala!

⁶⁷ Huanärim pújbat át chit huáttek, entokim ä chónnay; huate éntok jópemmet ä bébbay,

⁶⁸ ínel jíaka:

—¡Bueituk empo Cristotukátek itome tejhua!
¿Jábesu enchi bébak?

Peero Jesústa kaa áu täya tíiya

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Peero päkutana kátekay tebatpo. Huanäi senu jámut áma nésauta joame áu rúktek, ínel jíaka:

—Empo két áamak aaney, Jesús Galiléapo joometamaki.

⁷⁰ Të áapo simem bíchäpo kaa áu ä täya tíiya, ínel jíaka:

—Kanne jüneiya jita em nokähui.

⁷¹ Áapörík puertau bíchaa yeu ä sik, täbuika ä bitchak. Huanäi am téjhuak, jume áma aneme:

—Íri két áamak aaney, Jesús Nazarenotamaki.

⁷² Të áapo júchi kaa áu ä täya tíiya, yörisi machik bát kéechahuamta nokaka, ínel jíaka:

—Kannä täya, júkái yoremta.

⁷³ Júchi chúkula, jume áma ják aneihui, áman rúktekam ínel jiaahua, jü Perotahui:

—Tua lütüriapo empo két ámemak aani, bueituk jü em nokäu enchi yeu buísse.

⁷⁴ Huanäi áapo jájaana nok táytek, entok yörisi machik bát kéechahuamta nookak:

—Kannä täya, íkai yoremta.

Huanäi jü totoröra kúkusek.

⁷⁵ Huanäi jü Peero áu huáhuatek, jü Jesústa noki ínel jáamtahui: “Totororata kee kúseyo, baisë kaa nee emo täya tánake.” Huanäi päkun yeu sika, ä jiápsipo chibusi éaka kökosi buaanak.

27

Jesús Pilatotau yeu tóijhuak

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Kethueytana, síme jume tiopopo chë nésahueme entok jume pueblopo yö yáarim, náhuim emo tójaka nokta náu tütek, Jesústa mëtebo báreka.

² Huanärim Jesústa súmaka ä núk sájjak; ínelim Poncio Pilato gobernadortau ä tójjak.

Judasta mukukähui

³ Huanäi Judas, yä buíseka bem mámpo ä yéchakame, juka bëtte nokta át chúpëu bíchaka, áu temajek. Huanäi jume treinta tómi tósalm ámeu nóttiriak, jume tiopopo chë nésahuemmehui, entok jume yö yáarimmehui,

⁴ ínel jíaka:

—Diosta bíchäpone kaa tüisi ayula. Juka kaita juënak yáalata yeu buíseka enchim mámponä tójjak, ä mënä béchibo.

Të bempo ínel áu jiaahua:

—Ítapote kaita áma jüneria; të, jempo ál-la!

⁵ Huanäi tiöpopo juka tómi tósalita guötiaka, yeu sika áu cháyyak.

⁶ Huanäi jume tiöpopo chë nésahueme, akim ä nüka, juka tómi tósalita, ínel jíaka:

—Kaibu türinake, tiöpopo tómmak ä kuutia béchibo, bueituk ójbo tómmi.

⁷ Chúkula náu ettejosuka, babuta tekipanumta huaj buía áy jínnuhuak, jume kaa áma joomem áma mäa béchibo.

⁸ Íari béchibo én tájti íri huaj buíya, “Ójbo Buíya”, ti téhuak.

⁹ Íneli áu chúppa, jü profeeta Jeremíajta nokakähui, ínel ä jíako: “Huanärím am nüka, jume treinta tómi tósalim (juka nákuhamta béj-ri, israeliitam ä béjhua aahuaka pámani).

¹⁰ Babuta tekipanua huaj buía áy jínnu béchibo taahuak, Señorta nésauta nee mákaka pámani.”

Pilato Jesússta nátemajek

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Jesús áma huéekay, gobernadortau lúl-la. Huanäi ä nátemajek, ínel jíaka:

—¿Jachu empo jü judíommeu réy?

Huanäi Jesús ä yómmiak:

—Émpë ínel jiaahua.

¹² Jume sacerdotem kobanarom entok jume yöyoturi pueblopo chë nesahueme bétana nātuahuaka junne, entok Jesús kaa jálek.

¹³ Huanäi Pilato ínel au jiaahua:

—¿Jachë kaa am jíkkaja, juebenak bétana enchi nātuame?

14 Të Jesús huépul nokta júne kaa ä yómmiak. Íari béchïbo jü gobernador tüisi buére éiyay.

*Jesústa mënäü yäura noki át chúpahuak
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)*

15 Ínëli huémta násuku, pajko táapo costumbreta jípuhuä pámani, jü gobernador pueblota bíchäpo huépul pereesota butbúttiay, jábeta bem huáatiähui.

16 Júnakoy éntokim pereesota áma jípurey, Barrabás ti téhuaakamta; ïri buéresi jita yáalataka täyahuay.

17 Ínëli bempörim náu emo tóij-latuk, Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábetasem nee búttia ïaa: Barrabásta, ö Jesústa, Cristo ti téhuaakamta?

18 Bueïtuk jüneyay, kía át kopteka áma yeu ä tóijtukaïhui.

19 Juka Pilatota, jume yäura tribunalim jojoyëpo ä kátek, ä jubiahua nokta áu bíttuak: “Katë áu suuhua, hua símeku lútula huémta joamtahui, bueïtuk ëni tüisine jantiachisi tenkula, áapörík béchïbo.”

20 Të jume sacerdotem kobanarom entok jume pueblopo yöyoturim, juka gente juebenaratam téjhuak, chë türinake tíaka, Barrabásta búttianäü, Jesústa éntok mëtebonähui.

21 Jü gobernador am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábetasu júntukne búttianake, jume guoyim násuku?

Bempo éntok ínel jiaahua:

—Barrabásta.

22 Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem júntuk nee áu yáa ía, jü Jesús Cristo téamtahui?

Simetakam ínel jiaahuak:

—¡Kúrusichë ä popontebo!

23 Huanäi jü gobernador ínel ámeu jiaahua:

—¿Jíta juënaksu júntuk yáala?

Të bempo chë júne chaayey, ínel jíaka:

—¡Kúrusichë ä popontebo!

24 Jü Pilato juka yáa báahuamta bát bíchaa huémta bíchaka, entok juka kaa nanabeu éehuamta chë jikau chätuyo, huanäi bäam aahuaka áu mám báksiak sîmem bíchäpo, ínel jíaka:

—Kaitane áma kúlpak, íkäi yoremta ójbopo lútula huéeka ä jíápsäpo, bueítuk kaitane juënak át téuhua, ä mënä béchïbo. Enchim mámpo taahua.

25 Huanäi sîme pueblo áma aneme ä yómmiaka, ínel jiaahuak:

—Éläpo ä ójbohua ito béppatunake, entok itom üusim béppa.

26 Huanäi Barrabásta búttiak. Jesústa éntok bemmuchateboka, bem mámpo ä tójjak, kúrusit ä poponnä béchïbo.

27 Huanäi jume gobernadorta sontarom, Jesústam núk sájjak, Pretoriou bíchaa. Huämirim áa chíkola sîme jume sontarom emo náu tójjak.

28 Huanärîm ä sánkohua ä úuhuaka, síkilik ä sánkotuak.

29 Huanärîm huíchata huikö päaka ä coroona yáaka kóbat áachä yétchak, ä mám bátatana

éntok baka kútata. Huanärim áu lúl-la
tónommia jápteka, ä junneriay, ínel jíaka:

—¡Yántë jiápsa, judíommeu réy!

³⁰ Entokim át chit huathuattey, juka baka
kútata mámpo ä jípurëu nükam, kóbat ä
bébbay.

³¹ Chúkula ínëli ä junneriasuka, entok kökosi
ä yáasuka, jume súde mántom ä úuhuaka, ä
sánkohua ä sánkotuak. Huanärim ä núk sájjak,
kúrusit ä poponboka.

Jesús kúrusit poponhuaka muukuk
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Huanäi yeu am kateyo, yoremтам nánkek,
Cirene jóärau joometa, Simmom ti
téhuaakamta. Íkärím úttiapo kúrujta
püaktituak, ä huériunakë béchïbo.

³³ Júnëlim kateka áman yájjak, jum Gólgota ti
téhuaakähui. İri “Mukila Kóba Káuhui”, tiau
báare.

³⁴ Vinotam Jesústa jítua báarek, sikaramak
kütiata; të ä jihueka kaa ä jëkak.

³⁵ Kúrusit ä poponsukam ä sánkobeche nat
jëteka náchá näikimtek. İri ínel yeu siika, juka
profeetata nokakäu áhuä chúpanakë béchïbo:
“In súpemim nat näikimtek, entokim ín
sánkom nat jäték.”

³⁶ Júnëlim huämi ják jotek, ä suayaka.

³⁷ Huanärim ä kóba béppa jïojteta yétchak,
jita béchïbo ä mëhuakahui, ínel jíamta: “İri
Jesús jü judíommeu réy.”

³⁸ Huanäi guoy lak-ronim áamak kúrusit poponhuak, huépülaka bátatana, senu éntok mikötana.

³⁹ Jume áma huam kateme, akim ä junneriaka juénasi jíaka kóba huítey,

⁴⁰ ínel jíaka:

—Empo juka tiöpota ára tátabeme entok báij táapo júchi ára ä yéchame, jémpë emo jínëu! Bueituk empo Diosta Üusitukätek, ¡kúrusitche kóm huéiye!

⁴¹ Ínëli kétchi jume sacerdotemmeu kobanarom, jume escriibam entok jume pueblopo yöyoturim, akim ä junneriaka ínel jiaahuay:

⁴² —Huatem jínëuk; ¡áapo éntok kara áu jínëu! Bueituk áapo Israeltau réytukätek, ¡én kúrusit kón huéenake! Huanäite ä súalnake.

⁴³ Áapo Diostat áu éä tíiya; éläpo áapo ä jínëunake, ä huáatiäteko; bueituk áapo ínel jiaula, “Diosta Üusine”.

⁴⁴ Kétchi jume lak-ronim, áamak kúrusit popontukaïhui, akim ä junneriaka juénasi ä aahuay.

Jesústa mukukähui

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Lúl-la kátek naateka, kúptey bájim jiau tájti kaa machisi taahuak, síme ániachi.

⁴⁶ Kuptilamak abe bájim jiau, Jesús kusisi cháchayek, ínel jíaka:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —itom nokpo ínel jiau báare: In Dios, ín Dios, ¿jatchiakasë nee ínapola tóij-la?

47 Jume huate áma aneka ä jíkkajame, ínëlim jiaahuay:

—Ï Elíasta núnnu.

48 Huanäi huépülaka áma aneme läuti ejponjata nüka, vinak-repo ä kómoniak. Huanäi baka tebet ä óreka, jikau áhuä nóitiriak ä jínakë béchïbo.

49 Të jume huate ínel jiaahuay:

—Akem ä tójja. Boobichäem; jamak Elías äbo ä jínëunake jáni.

50 Të Jesús júchi huëpo kusisi cháchayeka, ä espírituhua tójaka muukuk.

51 Huanäi éntok jume velom jum tiöpopo chäkame síutekam guoyisi emo yáuhuak; jikat naateka bétukun tájtim síutek. Jü buía éntok áu yoyoak; jume buere tétam éntok riutek.

52 Jume sepulturam éntok emo étapok, entok Cristota sualhuäpo nau anim takahua kókkolame násukim jotek.

53 Chúkula Jesústa jíabitesuk, ímëri sepulturapom yeu sájjak. Huanärim buére jóära Jerusaléniu juebenammeu yeu machiak.

54 Jü centurión entok jume huate áamak áma Jesústa suayäihui, juka buíata junëli áu yoyoakamta bíchaka, entok simeta jita áma yeu sikamta, tüisim guómtek. Huanärim ínel jiaahua:

—Ïri tua yö lütüriapo Diosta Üusitukay!

55 Juebena jáamuchim áma aaney, mékka jäbueka ä bíchaka. Ímëri Jesústamakim rejtilatukay, Galiléapo naateka ä aniaka.

⁵⁶ Áme násuk aaney jü María Magdalena, María Jacobota áiye entok Joseta, entok jü Zebedeota üusim áiye.

Jesús mäahuak

(*Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42*)

⁵⁷ Tukariu yúmako, senu yoreme rikotaka áma yepsak, Arimatea jóarapo jometaka. İri José ti téhuaakay, entok két Jesús ä discípulokay.

⁵⁸ İri Pilatotau sika, Jesústa takaahua áu aahuak. Huanäi Pilato nésahuek, Jesústa takaahua ä máknä béchibo.

⁵⁹ Huanäi José juka Jesústa takaahua nüka, sábanam báksiarimpo ä bëtiak.

⁶⁰ Huanäi káu guójöku sepultura bemelapo ä teekak. İkäi sepulturata José áapo áa béchibo ä yáalatukay. Huanäi tétata buëuruk röaktiaka áman kíkkimuhuäpo ä óorek. Huanäi siika.

⁶¹ Entokim két áma aaney, María Magdalena entok hua senu María; sepulturata pújapom jokay.

Jesústa sepultura sontarom ä suayay

⁶² Júchi yokoríapo jimyore táapo, jume tiöpopo chë nésahueme entok jume pariserom emom náu tójjak, Pilatota bíchäpo,

⁶³ ínel jíaka:

—Yöturi, áute huáate, hua yore baítättäusukame ketune jíápsaka ínel jiaahuak: “Báij taahuarim simsukne jíabitenake.”

⁶⁴ İäri béchibo amanë am bíttua, jume sepulturata suayanakeme báij taahuarim

simsuu tájti. Jáchinay junne jume áamak
 rejteihui tukaapom áman sájaka ä ékbuanake.
 Huanärim jü gentetau ínel jiaunake:
 “Kókkolam násuk jíabitek.” Ä ínëlituk, jü
 chúkula bem öbiakäu chë obiachinake, jü bát
 bem öbiari béppa.

⁶⁵ Huanäi Pilato ínel ámeu jiaahua:

—Júmürem am jípure, jume sontarom.

Ámanem sájaka enchim jüneä páman ä
 suayatebo.

⁶⁶ Huanärim áman sájaka tüisi ä páttiak,
 juka sepulturata, yäura seyoy ä seyotuaka, juka
 téta puertata; entokim sontarom áma tö sájjak.

28

Jesús kókkolam násuk jíabitek
(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jimyore taahuata simsuko, entok jume guoy
 búsan taahuarim naatëpo, matchümakim
 áman sájjak, jum Jesústa maahuakäipo ä bit
 báreka, María Magdalena entok jü senu María.

² Huanäi jü buía tüisi áu yoyoak, bueituk jü
 Señor Diosta ángel, téhueka bétana kóm
 yepsaka, juka tétata sékana ä bíaktiaka, áa
 béppa yejtek.

³ Ä bíthuäpo yúku béroktiriata bënasi
 bélojkosi machiakay. Jü ä sánkohua éntok sápa
 tósalm bénaakay.

⁴ Jume sontarom ä bíchaka májhueka emo
 yoohuay, entokim kókkolam bënasi taahuak.

⁵ Të jü ángel am yómmiaka ínel ámeu
 jiaahua, jume jáamuchimmehui:

—Katem májhue emëe, bueituk ínapone jüneiya, Jesústa enchim jariähui, juka kúrusit poponhuakamta.

⁶ Kaa ím aane; kókkolam násuk jíabitek, ä jíakä Bénasi. Binen kateka ä bitcha, juka Señorta mäahuakäipo.

⁷ Läutem áman sájaka ä discípulom téjhua: “Kókkolam násuk jíabitek, entok Áapo enchimpat huéenake Galiléau buiaräu bíchaa. Huämirem ä bínnake.” Íkäine enchim téjhua.

⁸ Huanärim bempo yeu sájjak, jum ä mäahuakäipo, májhueka entok tüisi al-leaka. Tennekam bemela nokta Jesústa discípulom téjhua báarey, entok ínëli íkäi nokta huériaka am kateisu ä discípulom téjhua báreka,

⁹ Jesús am nankiseka ámeu yeu siika, ínel jíaka:

—¡Yántem jíápsa!

Huanäi bempo áu rúkteka guókpo ä íbaktiaka, ä yörek.

¹⁰ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¡Katem májhue! Ámanem sájaka jume ínomak huéerim nok bemelata am mákka, bueituk Galiléau am kannakë béchíbo. Ámanirim nee bínnake.

Sontarom juka bem bíchakäu nookak

¹¹ Ímëi jáamuchim ketune boojoaïsu, jume sontarom buére jóärau bíchaa sájaka, am téjhuak, jume sacerdotemueu kobanaro, jáchin símeta yeu sikähui.

¹² Huanärim emo náu tójjak, jume pueblopo yöiyoturim. Ímëri nokta náu tüteka, jume sontarom yún tómita mákkak,

¹³ ínel jíaka:

—Inëlem jiaunake emëe: “Ä discípulom tukaapo itom kóchey äbom yájaka ä ékbuak.”

¹⁴ Të juka gobernadorta íkái jíkkajako, ítapote áamak ettejonake, tüisi ä éenakë béchíbo; entok kaita enchimneu huéenakë béchíbo, ítapote enchim anianake.

¹⁵ Huanäi bempo juka tómita nüka ä yáuhuak, bem téjhuahuakä pámani. İri noki täyahuak judíom násuku, júnakoy naateka én tájti.

*Jesús ä majtiähuim tékilta mákkak
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁶ Të jume once discípulom, Galiléa buiaräu bícham sájjak. Ímï júya káupo Jesús ámanam núnulatakay.

¹⁷ Ä bíchakam ä yorek; të huate katim ä ajäria teiyey.

¹⁸ Jesús ámeu ruktek, huanäi nokaka ínel ámeu jiaahua:

—Sime úttiätane mák-ri, áman téhuekapo entok ímï buíapo.

¹⁹ İäri béchíbo, sime ániachem kaate, naciónimmehui, jume gentem ín discípulomtu iaaka. Huanärem am majtiasuka am batöa, Dios Áchayta téhuampo, entok Diosta Ūusi téhuampo, entok Dios Espíritu Santota téhuampo.

²⁰ Emem am majtianake, juka enchimmet ín nésahuekähui, bempörim ä boojorianakë béchïbo. Ínapo éntok nee enchimmak aane, chíkti táapo, ániata lütëu tájti. Júnentunake.

cxl

Mayo

Mayo: Diosta nooki yorem nokpo New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mayo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 May 2026 from source
files dated 13 May 2025

84020f7b-8f34-5f65-803f-a2c6c92b92ea